

muusika

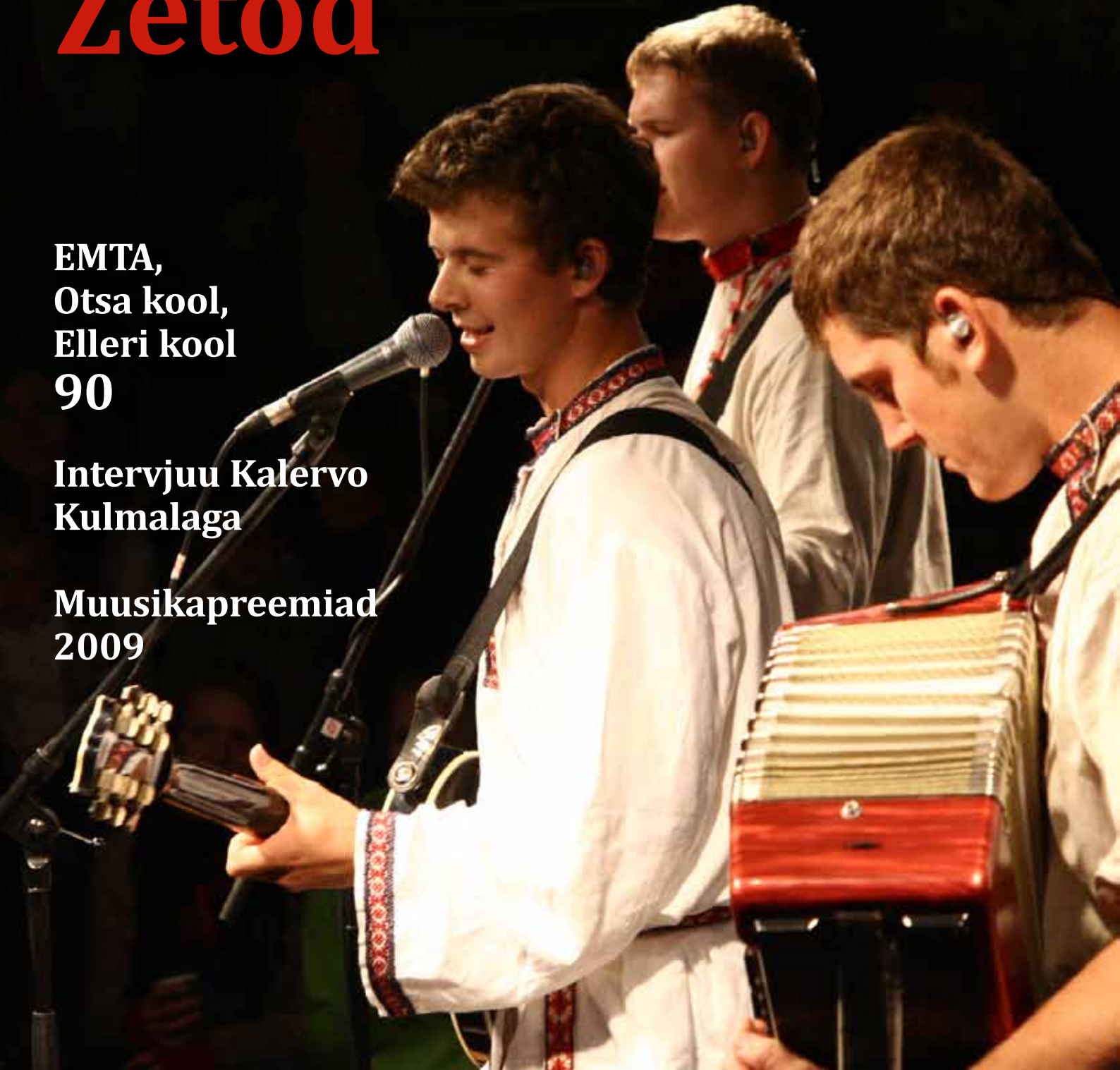
Nr 11
november
2009
hind 35.-

Zetod

EMTA,
Otsa kool,
Elleri kool
90

Intervjuu Kalervo
Kulmalaga

Muusikapreemiad
2009

Elleri kool 90

KONTSERDID

29. november kell 17 Elleri saal JUUBELIPIDUSTUSTE AVAKONTSERT

Elleri kooli noorteosakonna õpilased

6. detsember kell 17 Tartu Jaani kirik KONSERT-JUMALATEENISTUS

Alo Põldmäe „Elleri kooli rondo” esiettekanne
solist Imbi Tarum (klavessiin)
F. Schubert Missa nr. 6 Es-duur
Solistid, Elleri kontsertkoor, Eller Sümfoonieta
Dirigent Lilyan Kaiv

8. detsember kell 18 Tartu Ülikooli aula KAMMERKONSERT

Elleri kooli vilistlased, õpetajad ja õpilased

10. detsember kell 18 Tartu Ülikooli aula HELIDE SILD

Eesti, Soome, Rootsi, Saksamaa ja
Prantsusmaa noored muusikud

12. detsember kell 17 Vanemuise Kontserdimaja GALAKONSERT Elleri kool 90

Helen Lokuta, Voldemar Kuslap, Indrek Leivategija,
Vladimir Karjalainen, Ebe Müntel, Jorma Toots
Elleri lastekoor, Elleri kontsertkoor,
Eller Sümfoonieta, Rahvusvaheline Noorteorkester
Dirigendid Lilyan Kaiv, Andres Mustonen, Aarne Saluveer
Pilet 150 kr Piletilevis ja Vanemuise Kontserdimajas

www.tmk.ee

ETENDUSED

27., 28. ja 29. november kell 18 Eesti Rahva Muuseumi näitusemaja AI SIMMAI-RUUDI RALLA

Lavastaja Taisto Noor
Elleri kooli lauluosakond, EMTA kandlemängijad ja
Joosep Trumm löötspilliga
Pilet 75 kr / 50 kr Piletilevis

2., 6. ja 7. detsember kell 19 Genialistide klubi MUUSIKA- ja MULTIMEEDIA LAVASTUS SUUR MAALRITÖÖ

Tekst Ellen Niit
Lavastusgrupp: Ivar Põllu, Kristiina Põllu,
Alexander Shelepin, Taavi Toom
Elleri kooli rütmimuusikud
Pilet 75 kr / 50 kr Piletilevis

7. detsember kell 11 Elleri saal Kunstiteadlane Linnar Priimägi „Muusika seesmine tasakaal” Muusikaterapeut Alice Pehk ”Kuulamise kunst”

7. - 13. detsember

”Interpretations of Estonian folk music”
Rahvusvaheline kursus Eesti muusika ja kultuuri tutvustamiseks
Osalejad Lätist, Islandilt, Soomest, Rootsist, Prantsusmaalt ja Türgist
Kursus on inglise keeles

ARMAS VILISTLANE!

Ootame Sind Elleri kooli juubelipidustustele,
mis kulmineeruvad 12. detsembril
Vanemuise Kontserdimajas.

Pilet 150 kr galakontserdile ja sünnipäevapeole
Piletilevis, Vanemuise Kontserdimajas.
Kohtumiseni Tartus!

Heino Elleri
nimeline
Tartu
Muusikakool

Intro 11/2009

Tänavune sügis on möödunud Eesti kesksete muusikaõppeasutuste juubelite tähe all. Muusika novembrinumbris kõnelevad Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia rektor Peep Lassmann, Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli direktor Arne Saluveer ja Heino Elleri nimelise Tartu muusikakooli direktor Kadri Leivategija koolide hetkeseisust ja tulevikuvaadetest.

Sissejuhatuseks juhtmõtteid kõigilt kolmelt. Peep Lassmann: "Eesti muusikakultuur on viimasel ajal võimsalt, laiahaardeliselt ja mitmekülgsest arenenud. Tahes-tahtmata tunnen muret, kas suudame seda nii võimast kultuurikeskkonda üha vähenevate jõududega ülal hoida. Arvan, et lahenduseks on koostöö." Arne Saluveer: "Muusikal on Eestis ülisuur roll. Targalt toimides kasvab rahvakultuurist eesti tippkultuur, mis kõnetab maailma." Kadri Leivategija: "Elame praegu muutuste ajal ja minu sooviks on selles üsna rahutus ja natuke kaosesse minevas hetkes siiski jääda tasakaalukaks ja anda õppejõududele võimalus rahulikult oma tööd teha."

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kai Tamm** kai.tamm@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Rävälä pst 16, 10143 Tallinn, II korrus, B 214
Toimetuse telefon **66 757 88**
Kodulehekülj: **muusika.kul.ee**
Trükitud **Tallinna Raamatutrükikojas**
Laki 26, 12915 Tallinn
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679

Otsekorraldus **21** krooni number
Aastatellimus **295** krooni

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimise soodushind 215 krooni. Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee, herje@ema.edu.ee,
6675 788, 55 56 18 94

Zetod.
FOTO MERLI ANTSMAA

KAVA

SOOLO

2 Katre Ratasapp. Zetod: "Istume kullamäe otsas"

BAGATELLID

8 Nele-Eva Steinfeld. Uudiseid maailmast

EKSPRESSIOON

10 Tamara Unanova. "Klaverid on elusolevused, igaühel on oma hääl ja iseloom". Intervjuu Nikolai Demidenkoga III
12 Meelika Mikson. Näha õpilaste säravaid silmi on minu kõige suurem tasu. Intervjuu Kalervo Kulmalaga

STUDIUM

15 Urmo Kohv. Purpurkuninga õukonnas. Progressiivse (rock)muusika sünnist ja arengust III

MODULATSIOON

18 Marju Riisikamp. Rootslaste ajamasin Drottningholms

AKTSENT

20 Ia Rimmel. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Otsa kool, Elleri kool – olevik on tegus, tulevik vajab tööd ja visioone
24 Sakarias Leppik. Muusikapäev andis hea maitsega muusikaruumi

IMPRESSIOONID

26 Liina Vainumetsa. Vanemuise sümfooniaorkestri hooaja avakontsert tšellist Indrek Leivategija "vedamisel"
27 Ivo Heinloo. Kitarrifestival tõi Viljandisse uusi tuuli
29 Martti Raide. Vokaalkunsti kiituseks. *Vocalissimo!* Monika-Evelin Liivi kontserdist Tallinna raekojas
30 Maria Mölder. EMTA sügisfestival: nostalgia ja tulevikumuusika
32 Maarja Kindel. Vaikuse mõju ja võlu Voces Musicalese juubelikontserdil
33 Virve Normet. Kuulates naudi, meenutades – mõtiskle. Kalle Randalu klaveriõhtust Estonia kontserdisaalis

BAGATELLID

34 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

36 Heliplaatide tutvustus

COLLAGE

38 Valik novembrikuu muusikasündmusi

muusika

FOTO MERLI ANTSMAA

SOOLO

Zetod: “Istume kullamäe otsas!”

KATRE RATASSEPP
muusikavaatleja

“Olla’ vai olõmalda olla’, tuu om küsümine,” mõtiskleb Taani prints Hamlet setokeelses pärimusteatri tükis. Kui sellesama küsimuse ette panna neli noort kuraasi täis Zetode liiget, on vastus selge. Olemata olla ei saa, sest lisa nõuab nii publik kui ka süda. Seda enam, et bändi hapnikuks olev seto lauluvaramu on piiritu ning “tsuhknaid” neil kambas ei ole.

Järgnevalt räägib Zetode laulja ja kitarrist Jalmar Vabarna, sekkuvad ka teised ansambli liikmed.

Mis on Zetode ambitsioon? Miks te bändi teete?

Jalmar Vabarna: Oleme leidnud oma niši, pole hakanud tegema mingit rockbändi. Meeldib, et meile on antud võimalus just sellist asja teha. Individuaalselt oleme väga erinevad, aga bändina asi toimib.

Jaanus Viskar (bass): Meile on ka väga palju vastu tulnud. Publik, meedia, kohalik kogukond.

Lauluvaramu, kust repertuaari jaoks ainekust ammutada, on seto rahvalaulude näol kahtlemata rikkalik. Mille alusel valik toimub?

Tavaliselt on nii, et kõne kas emale, õele või näiteks Maarja Hörnale koorist Tsihibärbläseq: “Tšau, kuule, tead mis, ma tahaks hullult ühte lugu teha, arranžeerida. On sul mõni hea välja pakkuda?” “Oota, ma mõtlen.” Siis helistab tagasi – seda teeb Maarja, ema on natukene kitsim – ja laulab kuus laulu ette. Alati on midagi välja pakkuda, laulud on inimestel peas. Ainuke arhiivilugu, mille me võtnud oleme, on üks sarvelugu – sõnad leeloantoloogiast ja viis seto sarveviiside noodivaramust. Olen läbi kogu meie bändi ajaloo öelnud, et istume kullamäe otsas. Seda materjali on lihtsalt nii palju. Stiil areneb meie enda sees järjest edasi ja mina ei näe üldse mingit piiri.

Palju te oma laulude sõnumi peale mõtlete?

Järjest enam. Lähtume leelost, sellest, millest laul räägib. Hällilaulule punki taha ei tee. Kui on aga hobusevarguse lugu, võib ometi punki teha ja sealjuures väga sügavaks minna. Mul oli hiljuti vestlus Õie Sarvega – ta oli mu õppejõud Viljandis –, kus ma uurisin: “Õie, ega sul mingit head laulu pole, mida võiks kolmandal plaadil mängida.” Siis ta ütles: “Jalmarikene, kullakene,

sugulane veel pealekauba, praegu on teie bänd juba publikule silma jäänud ja teil on võimalus rahvast õpetada, pakkuda neile õpetlikku materjali. Hästi oluline on, et te ei teeks mingit “huinamüinat”, vaid ikka sõnumiga asja.” Õie Sarv kui sügavalt seto traditsiooni sees olev inimene andis mõista, et on tarvis rahvast õpetada. Seetõttu on mul hea meel, et rahvas meie kontsertidel laulab ja teeb ka tantsu kaasa.

Margus Kiis viitas ühes artiklis kunagi Lauri Sommerile, kelle sõnul iidseid rahvalaule ei saa ja ei tohigi labase rokitambiga ühendada. Mida sellest arvate ja kust jookseb teie jaoks pühaduse piir?

Pühaduse piir... On kolm laulu, mis lööks kogu eesti rahva pahviks, sest need on nii head. Üks on “Hiro”, teine seto hümn ja kolmandas figureerib fraas “laul läks läbi Setomaa”. Väga ilusad viisid ja neist saaks superšedöövrid, aga ma ei saa seda teha. Need on rahvale sedavõrd olulised lood. Ma olen isegi ema käest küsinud, et mis sa arvad, kas me tohiks neid teha, ja ta on öelnud selge ei. Pühad laulud, mis on traditsioonis niigi väga elavad ja toimivad ning on mingisuguste asjadega väga seotud, neid me ei tee.

Mida peavad tegema need teie muusika austajad, kes ei saa aru seto keelest ja seega ka teie laulude sõnumist?

Arvan, et suurem osa ikka saab. Meil on ka endil olnud kokkupuuteid inimestega, kes paluvad, et aita mul tõlkida, mida üks või teine rida tähendab. Seda olulisem on enne laule selgitusi jagada. Kui kontsertidel piisavalt palju laulude sõnumit teadvustada, siis ma usun, et see viib tulemuseni. Muidugi, olen kohanud ka kaasalaulmist, kus vaatan huultelt, et mida nad tegelikult seal laulavad.

Kas seda tunnet pole mõnikord tekkinud, et tahaks hoopis mõnel kaasaegsel sotsiaalkriitilisel teemal sõna võtta?

No me käisime ETV "Erisaates", Contra tegi meile kärpelaulu. Üldiselt on pärandit nii palju, et pole tunnetki, et tahaks millestki muust laulda. Meie bändi nišiks on ja jääb seto leelo. Oleme selle tee valinud ja tambime seda veel tükk aega. Näiteks uus singel "Merekosilased" – seal on sõnum, et tuleb nooriku juurde kosja raudmees, tuleb hõbemees, aga lõpuks tuleb ikka maamees. Minu arust on see kohane ka tänapäeva ühiskonnas, kus paljud naised on väga edule orienteeritud. Ma ei taha nende kohta midagi halba öelda, aga võib-olla käib ka neil seda laulu kuuldes kusagil "till-till". Paralleele pärandi ja kaasaegsete teemadega saab alati tuua.

Kui rahumeelselt teie proovid mööduvad?

Jaanus Viskar: Kui sa mõtled seda, et pannakse pill käest ja minnakse ära, siis seda pole olnud. Loomingulist kaklust pole eriti esinenud, küll aga lahkarvamusi mingitel muudel teemadel.

Jalmar Vabarna: Oleme kollektiivselt proovi ära lõpetanud, kui tõesti muusikat ei sünni. Hoian ohjad üsna kindlalt enda käes, kommenteerin hästi palju proovi käigus. Mul on endal ka palju vigu.

Kui tundlikud te kriitika suhtes olete?

Igasugune kriitika on teretunud. Positiivse kriitika poole pealt oleme saanud väga häid mõtteid. Näiteks lugesin kellegi blogist järgmist: "Keegi võiks Zetod silmini kanepit täis suitsetada ja stuudiosse luku taha panna. Kahtlustan, et tulemus oleks suurepärane..."

Viimastel aastatel olete teinud palju koostööd seto tütarlaste kooriga Tsibihärbälseq. Mida see teile andnud on?

Eelmisel aastal, kui tegime plaati, ei saanud ilma seto leelokoorita. Seto traditsiooni juurde kuulub eestlaulja koos oma kooriga – minu vanavanaema kohta oli ka alati kirjas, et Anne Vabarna oma kooriga. Me oleme selles koostöös üpriski palju arenenud, praeguseks oleme enesekindlamad ja julgemad lauljad.

Veel olete teinud koostööd Mõtus-Lõmaš Kamaga ja viimasel Viljandi pärimusmuusika festivalil ka Lenna Kuurmaaga.

Koostööprojektid on toredad ja vajalikud, aga ei tahaks nii, et meid kutsutaks edaspidi esinema ainult koos "lisadega".

Seoses Lenna Kuurmaa kaasamisega – kas te ei kartnud süüdistusi odava populaarsuse tagaajamises?

Et Lenna kaasamine oleks olnud odava populaarsuse nimel – seda ei mõelnud me absoluutselt. See polnud müümise eesmärgil tehtud projekt. Me ei pannud talle sõnu suhu, ta oli siiralt huvitatud. Koostöö laabus libedalt, Lenna sai põhiasjad ruttu selgeks. Esimesed proovid näiteks olid ainult leelo peal, kitarr kaasas, et helistikke hoida. Libe tee oleks see, kui me teeks nüüd kohe salvestuse, et rahvas ikka rohkem ostaks.

Kui tugevat sidet kodukohaga hoiate?

Kuna ma viibin palju Setomaalt eemal, siis tunnen vahel, et olen kaugenenud. Aga nii kui bändiga kokku saan, jõuan ka mõtetes tagasi.

Jaanus Viskar: Väga kasulik on koostöö Maarja Hõrna ja teistega ansamblist Tsibihärbälseq. Nemad hoiavad meid maa peal ja traditsioonidega kursis.

Millal te ise seto leeloga kokku puutusite?

Mina, Jaanus ja Artur kasvasime välja Võrskla laste leelokoorist Laanõtsirk, laulsime seal üheksa-kümneaastaselt. Bändi algusaastail olime vanuses kolmteist kuni kuusteist.

Keda sa eesti muusikutest imetled, kes su jaoks on oluline?

(Pärast üsna pikka vaikust.) Neid on tegelikult nii palju. Tõnis Mägi ja Chalice näiteks. Need, kes ei tooda jama, vaid teevad oma asja südamega. Jaan Tätte – ma ei kuula tema muusikat kogu aeg, aga imetlen tema fenomeni ja seda, et ta on pannud inimesed end kuulama.

Kuidas tundub, kas haltuura tegemist muusika vallas on praegu Eestis palju?

Minu arust küll, olen sel teemal vestelnud paljude inimestega. Küsinud, miks sa seda teed? Mõttetuid projekte selle nimel, et hakata kunagi tegema seda, mida ise tahad. Mina otsin samamoodi oma teed, neljas kollektiivis, aga ma teen kõike hingega ja suurima heameelega. Lõpuks on see minu vundament, mille pinnal hakkab kunagi oma kitarrikontserte ette valmistama.

Sul on ambitsioon kitarrimängida?

Minu lemmik-kidramees on Tommy Emmanuel Austraaliast, kes mängib neli tundi järjest, nii et ... Mängib üksi lava täis, on andnud isegi kolmsada kontserti aastas.

Aga eesti muusikute juurde tagasi tulles, kelle kontserti lähete kindlasti kuulama või kelle plaadi ostate?

Martin Kütt (trummid): Meeldivad rohkem rockitegelased. Singer Vinger ja The Sun tegid väga hea tuuri, väga hea *power*’iga asi.

Jaanus Viskar: Vanematest tegijatest Ultima Thule, Music Seif.

Artur Linnus (akordion): Aga kindlasti ka Svjata Vatra ja Paabel.

Millise diagnoosi panete tänasele folgi-, etno- ja pärimusmuusika maastikule?

Diagnoos – narkoosi all. Küllap varsti lööb elama. Mõtlen selle all pärimusmuusika maastiku sisu, mis on oluline.

Kui tihti kogete oma valdkonnas häid üllatusi? Või on see, mis seal toimub, teie jaoks teisejärguline?

Ei ole teisejärguline, sest kogukond on väike ja igasugune konkurents tervitatav. Folkbändide mõttes on lugu kesine. Vähe on inimesi, kes seda asja õpivad. Tavaline inimene ei hakka ju n-ö lambist folkbändi tegema, teevad ikka need, kes on seda stiili õppinud.

Artur Linnus: Sel aastal alustas Viljandis ainult kolm pärimusmuusika üliõpilast...

Jalmar Vabarna: Kolm inimest ei saa kolme bändi teha. Võrreldes näiteks Rootsi või üldse välismaaga on pärimusmuusika õpetamise tase Eestis kindlasti madalam. Põhjuseks ilmselt see, et inimesed pole leidnud aega, et tudeerida ka välismaal ja otsida seda aardekirstu, kus kõik retseptid sees. Ja kui inimesed on siin kookonis juuba pikka aega õpetanud, kaob usutavasti uuendushuvi samuti ää. Mina ise tahaks järgmisel sügisel kooli lõpetada, aga plaan on veel välismaale minna. Tahan teha oma asja nii hästi, kui võimalik. Ma olen näinud, kuidas välismaal tehakse, ja keegi peab ju seda Eestisse ka tooma. Välismaal folkides on selline mahe vabalangemise efekt – miski sind ei takista ja ilmselt ei pea ka muretsema jäigale pinnale maandumise pärast. Kõik on *über-chill*. Kui pingutan kõvasti ja on võimalusi, siis tahan edasi õppida. Näiteks minna Inglismaale, Newcastle’isse, Ian Stephensoni juurde.

On teil endil järeltulijaid? Mõni kohalik punt, kellel silma peal hoiate?

Kristjan (Kristjan Priks, Zetode juhendaja algusaastail – *Toim.*) on kokku kutsunud uue ansambli Trallikud, nemad on puhas rahvamuusikabänd. Mul on väga hea meel, et nad just seda teevad. Sellist poistebändi nagu meie pole veel tulnud.

Mida arvate folk- ja pärimusmuusikafestivalide paljususest Eestis? Tuleb see valdkonnale ja bändidele kasuks – saab rohkem esineda ja leiab uusi kuulajaid – või näete siin ka selle muusikažanri laialivalgumise ohtu?

Ma ei näinud teda ja minult pole väga palju küsitud tema kohta, aga ma olen teda alati intervjuudes maininud. Ükskord mõtlesin, et võtan kõik tema biograafiad ette, aga selleni pole veel jõudnud. Muidugi ma tean, kes ta oli ja mis ta tegi. Mul on suur au. Me oleme kogu bändiga nagu sportlaste lapsed. Jaanuse vanaisa on näiteks Kalju Tero, väga tuntud seto lõõtsamees, hiljuti ilmus temast ka raamat.

Jaanus Viskar: Tervis on vanaisal küll väga kehv, aga mäletan, et kui väiksemana tema juures käisin, siis ta alati kas häälestas pilli või mängis seda. Tema õppis pillimängu oma isa Ivan Tero käest, kes oli Setomaal väga kõrgelt hinnatud pillimees.

Zetod esinemas koos
neidudeansambliga
Tsihibärbläseq.
FOTO LIIS SAAR/SCANPIX

Mida rohkem, seda uhkem! Kõik muu jamps, mis festivalidele on külge seotud, on juba korraldajate teha. Kuidagi peab end ju ära majandama, ilmselt siis folgebändid nii hästi ei toida, et võiks olla “puhtatõuline” festival. Folkmuusika ja folkbändid on nagu hea vein, mille tuleb lasta seista, enne kui see tõeliselt hästi maitsema hakkab. Seni tuleb kõrvalt juurde hanksata. Lõpuks on kõik paigas ja süsteem toimib.

Jalmar, kui palju sa tajud oma vanavanaema, tuntud setu lauuluma Anne Vabarnat enda selja taga? Kui tihti temale mõtled?

Kui suur teil repertuaar on?

Jaanus Viskar: Kaks setti mängime rahulikult – või noh, muusikalises mõttes mitte väga rahulikult.

Jalmar Vabarna: Rohkemaga ei lähe ka, sest esimese plaadi pealt ei mängi me eriti midagi. Olime pikka aega seda pungijuttu jahunud, aga ei osanud ikka veel piisavalt mängida. Varasemad seaded on sellised “noored”, hääled ka peenemad ja oskused teised. Oleme nendest välja kasvanud, need on nagu lasteriided, neid ju ka liiga tihti enam selga ei topi.

Stiililt olete aina pungimaks muutunud?

Kui rahvast palju, paneme kontserdise rohkem pungilikke šouelemente, et rahvas saaks end ikka korralikult välja elada ja rahuliku südamega koju minna. Et iga hing saaks oma higi välja valada ja ei jääks midagi kripeldama. Üldiselt on iga *live* väga erinev.

Zetodel on oma kommuun suhtlusportaalil Orkut. Sealt paistab, et suhtlete fännidega päris palju, korraldate neile “kommunipäivasisid”, plaadiloteriisid ja küsitlusi ning annate teada bändi puudutavatest uudistest.

(*Läbisegi.*) See on üks kõige ägedamaid asju üldse. See on austus nende vastu, kes tulevad meie kontserdile.

Jalmar Vabarna: Mul on hea meel, et kollane meedia meid väga ei torgi. See hoiab ka meie fänne meie juures rohkem. Näiteks seesama Zetode kommuun Orkutus – mina sain sellest teada siis, kui seal oli kaheksakümmend liiget, nüüd on juba 1180. Muidugi, kõik need tuhat pole aktiivsed. Neid, keda nägupidi teame, on ehk üle Eesti paarkümmend-kolmkümmend. Aga on hullult tore, et selline asi olemas on.

Milliseks kujunes tänavusuvine “kommunipäiv”? Orkutist võis lugeda teie kahtlusi, et ei tea, kas tuleb ikka piisavalt inimesi kohale.

(*Läbisegi.*) Oi, sel aastal oli vägev. Andsime Värskas oma sajandi kontserdi. Päeval mõtlesime, et kui tuleb viiskümmend inimest, on OK, sest Värska rahvas ei tavatse väga kontsertidel käia. Aga tuli üle Eesti 250–300 inimest. Kultuurimaja oli täis. “Kommunipäiv” pole tavaliselt eraldi kontsert, vaid toimub kas kuningriigi päeval või leelopäeval, aga nüüd tegime spetsiaalse kontserdi. Tõime helitehnika ja valguse ning kaunistasime ja möllasime päev otsa. Pärast toimus Arturi talu *afterparty*, olime varunud sinna esinemise raha eest grilli ja värki. DJ Harl:Etno ja DJ Pickney Tiger mängisid suure sõjaväetelgi all etnodiskot, Jalmari vend grillis ja Toomas Valk Klapist mängis pilli. Lauldi ja võis ka ööseks jääda.

Jalmar, oled olnud kõva sportlane – Eesti meister ratta- ja suusaorienteerumises, juunioride maailmameistrivõistluste 15. koht suusaorienteerumises. Kas selline kõva sporditegemine on muusikale ka kasuks tulnud?

Küüremini, kõrgemale, kaugemale. Ma olen ikkagi orienteeritud ainult kõige suurematele eesmärkidele, mul on ambitsioonid, ma ei jäta jonn. Meie esimeses videos olin muide mina sportlane, teised olid automehaanikud, sõitsid “mossedega”. Aga Martin on meil võrkpalligenius, mängib kodukohas kolm korda nädalas võrkpalli.

Kuidas teistega? Mida bändi kõrvalt veel teete?

Jaanus Viskar: Minu kaks kirge on muusika ja autod. Õpin autotehnikuks. Nii et näpp on ikka õline.

Artur Linnus: Alates sellest aastast õpin Viljandi kultuuriakadeemias näitlejaks. Kaks aastat tegin pärimusteatri. Muidu meeldib veelaua ja lumelauaga sõita.

Martin Kütt: Mina õpin Värska gümnaasiumis.

Olete käinud esinemas ka Lätis, Poolas, Venemaal Kaasanis, Soomes. Kuidas publik teid välismaal vastu on võtnud?

Krakówis saime klubitäre rahvast ikka lõpuks tantsima. Seletasime lood inglise keeles lahti ning kõik kuulasid mõnuga. Venemaal polnud keegi sellist asja vist näinud ning nad vaatasid vaimustatult. Kaasanis, meie esimese Venemaa reisi ajal, tuli keegi venelane

meie hea sõbra ja varasema juhendaja juurde ning patsutas õlale: “Malatsõ, kurat, raisk.” Ehk siis – vastuvõtt oli soe.

Kui palju saab lavalist sära, sundimatut olekut, mõnusat jutu-veeretamise oskust ja muud sellist õppida ning kui palju loeb loomulik, kaasasündinud anne?

Ilmselt on mitmeid külgi, mida seob anne. Kui kõrval on inimesed, kes sinu tähelepanu mingitele asjadele juhivad, võib seda üpriski lihtsalt õppida, aga minu arvates on kõige vahvam ja toredam õppida omal käel, kogemustest. Olen üüratult palju erinevates olukordades laval “pange” pannud ja panen siiani, tuleb lihtsalt järele mõelda ning teinekord paremini teha. See on omaette kool.

Mis mõtted uue plaadiga on?

(*Läbisegi.*) Kindlat tähtaega pole. Jaanuaris mõtlesime, et augustis salvestame. Mais mõtlesime, et me vist ei jõua ikka pikka plaati teha, salvestame augustis EP. Juulis otsustasime, et teeme kaks lugu. Need on nüüd lindis – “Merekosilased” ja “Vot tak”. “Merekosilased” on avaldatud, “Vot tak” praeb...

Jalmar Vabarna: Võib-olla talvel jõuluaheajal tulevad ka kontserdid, olen siis Eestis (Jalmar õpib aasta aega vahetusüliõpilasena Rootsis – *Toim.*). Kristjaniga arutasime ka neid plaadi asju. Tema rääkis oma kolmekuulisest Norra kogemusest, et mujal olles näed ja koged nii palju, et pole mõtet punnitada. Juba kuu aja pärast hakkad vihkama asju, mida sa enne seda tegid. Nii et me praegu pigem puhkame ja areneme. Jumal tänatud, et me ei hakanud salvestama. Aga järgmisel aastal tuleb kindlasti plaat, sest ülejärgmisel aastal, kui kõik hästi läheb, hakkab “Peko” pihta. Järgmise aasta suvel tuleb korralik andmine, ma loodan.

Mis on teie roll Vanemuise 2010. aasta vabaõhulavastuses “Peko”?

Hetkel veel väga palju rohkem ei teagi, kui seda, mis meediast on läbi käinud. Olen väga lootusrikas, sest see on minu järgmise kahe aasta kõige tähtsam projekt. “Peko” on ju minu vanavanaema lauldud, mulle on väga oluline ennast sealt seest leida.

Millisena näete end kümne aasta pärast? Kas kujutate end ette elukutselise muusikuna?

Jalmar Vabarna: Muusika on minu ala, näen ennast nii artisti kui ka õpetajana. Mulle meeldib hirmsasti teha näiteks kitarrit töötuba, olen seda teinud ka Pärnu pärimusmuusika päevade ja Viljandi pärimusmuusika festivali ajal. See on selline töö, mis ei kuluta sind üldse.

Päevast päeva muusikakoolis õpetamine mind praegu veel ei köida, aga arranžeringute tegemine ja kellegi plaadi peal mängimine küll.

Jaanus Viskar: Kümne aasta pärast pole ma kindlasti ainult professionaalne muusik. Tehnikahuvi on mul juba väiksest peale, need kaks valdkonda on need, kuhu kindlasti jään.

Martin Kütt: Professionaalset muusikut minust kindlasti ei saa, aga hobi korras ikka jätkaks. Põhiline on, et järjepidevust oleks.

Artur Linnus: Teatud mõttes on hea, et Jalmar aastaks Rootsi läks. Näitlejatöös on õppida palju, aga selle kõrvalt saab ka muusikat edasi teha. Laulda peab oskama ning pillimänguoskus tuleb ka kasuks.

Jalmar Vabarna: Mõnus on, kui eluteed on veel koos, keegi USAsse elama ei lähe ja saab rahulikult teha. Meie bändil on seto hing, meil ei ole “tsuhknaid” (mittesetosid – *toim.*) kambas.

Martin Kütt: Üks eelis on ka see, et oleme päriselus head sõbrad.

Jalmar Vabarna: Ja et meil pole kellelgi veel suurt eraelu. Meie bänd ongi meie perekond.

KRISTJAN PRIKS

Zetode juhendaja algusaastatel

Kuidas Kihnu kogukond 2003. aastal ansamblisse Kihnu Poisid suhtus, seda mina ei tea. Ma tean aga seda, milliseks Kihnu häälekandjaks nad mandril olid. Kindel on see, et Kihnu oli kogu aeg n-ö kaardil. Kuna Zetode loomine oli seotud Kihnu Poiste fenomeniga, siis võib öelda, et Zetod hoiavad Setumaad sama kindlalt kaardil. Minu arusaama järgi oligi setu poiste bändi vaja pigem välismaailmaga suhestumiseks, et poisid murraksid oma töö ja tahtega, oma muusikaga “suurde Eestisse”. Usun, et tulemus on üsna seda nägu, nagu idee autor unistada võis (bändi loomise idee tuli setusid väljastpoolt vaatavalt Ene Lukka-Jegikjanilt). Ühtegi pillimeest ei ole ka väljastpoolt Setumaad “sisse otetud”. Mis puudutab nende stiili, siis oli väga loomulik, et ma jälginis lugude tegemisel nende endi sisemuses peituvat. Algses koosseisus oli selleks suuremal osal bändist punk. Loomulikult oli selline kombinatsioon setu vanemale generatsioonile harjumatu, kuid see lubas poistel rõõmuga koos bändiks kasvada. Tänapäeval kuulatakse Setumaa garaažides vaheldumisi Singer Vingerit ja Zetosid, mis lubab arvata, et kogukond on Zetod omaks võtnud.

ANDO KIVIBERG

Eesti Pärimusmuusika Keskuse juht

Zetod on Viljandi kultuuriakadeemia rahvamuusika eriala vilistlase Kristjan Priksi juhendamisel kunagi Värskas koolibändina sündinud muusikanähtus. Mind on võlunud Kristjani kui õpetaja ja eeskuju tegevuslaad ning muusikaline maitse juba pikka aega – ajast, mil ta oli seotud ansamblitega Virbel ja Vägilased. Idee panna noored seto poisid nende omakultuuri võtmes pop-rocki tegema oli toona põnevust tekitav ning on selle seltskonna tänaseks välja viinud menuni, mida ei ole saanud nautida ükski teine pärimusmuusikat arranžeeriv Eesti kooslus. Zetod on noored nägusad poisid, kes mõjuvad “peavoolutajate” kõrval tänu eriomasele kultuuritaustale eksootilisena. Lisaks Jalmar Vabarna üleloomulikult võluv lavaline sarm, poiste järjest paranev pillikäsitemisoskus ning (mis ei ole sugugi väheoluline) maitsekad, nutikad ja vägised rahvalaulude-pillilugude “traadised” seaded, mis tekitavad pärimusmuusikavõõramaski kuulajas põnevust ja ka äratundmist. Kindlasti on Zetod oma eeskujuga eakaaslastele inspireerivad ning seega ülioluline pärimusmuusikale tähelepanu tõmbaja. Soovin, et neil jätkuks särtsu veel kauaks.

AIMAR VENTSEL

DJ, etnoloogiadoktor ja R2 saatejuht

Ma arvan, et Zetode edul on väga palju erinevaid põhjusi: meedia, seksapiilsus, hea muusika, head tekstid, lihtsad *catchy*d meloodiad, eksootika jpm.

Eesti on väike maa ja üksikisik võib siin enam mõju omada kui mujal. Koit Raudsepp, kes on eesti muusikamaastikul absoluutselt unikaalne figuur, aitas Zetode tuntuksel vaieldamatult palju kaasa. Koidule meeldis nii Zetode muusika kui ka muusikud ise. Zetod pole aga meedia *hype*, nad pole läinud kompromissile kuulsuse nimel. Zetodel on kõige muu seas selge pilt sellest, mis nad ise on ja mida teha tahavad. Sinna juurde käib ka konkreetne asjaajamine. Jalmar on üks väheseid eesti pärimusmuusikuid, kes tunneb kella ja annab küsimustele konkreetseid vastuseid. See teeb nendega suhtlemise lihtsamaks kui enamiku teistega. Eesti pärimusmuusikas on Zetod väga omapärased, sest nad ei tee “diipi” kuulamismuusikat (*à la* Vägilased, Paabel) ega ole banaalne süldibänd.

Plaadid

“Lätsi vällä kaema” (2005)

“Lätsi tarrõ tagasi” (2008)

Singlid

“Kats sösard kargasõ” (2009)

“Merekosilased” (2009)

Tunnustus

Eesti Muusikaauhinnad 2009 – aasta etno/folkartist

Kuldne Plaat 2009 – eriauhind folkmuusika populariseerimise eest

R2 ja Eesti Pärimusmuusika Keskuse etnoedetabel 2009 – kaheksast jagatud etnokulbist kuus (sh parim bänd, album, lugu, artist)

Anne Vabarna nimeline omakultuuri-preemia 2005 – eduka rahvamuusika töötlemise, menuka kontserttegevuse ning seto identiteedi säilitamise eest

NELE-EVA STEINFELD

pianist

Leedsi konkursi võitja, pianist Sofya Gulyak.

Sofya Gulyak võidab Leedsi konkursi

Vene päritolu 29-aastane pianist Sofya Gulyak kuulutati septembri keskel lõppenud Leedsi rahvusvahelise pianistide konkursi võitjaks. Gulyak on esimene naissoost esikoha võitja selle 1963. aastal alguse saanud maineka konkursi ajaloos. Võistluse finaalis esitas Gulyak Brahmsi Klaverikontserdi nr 1 d-moll, millega võitis žürii esimehe ja konkursi rajaja Fanny Watermani ja endise Beaux Arts Trio liikme, pianist Menahem Pressleri tugeva poolehoidu. Žüriisse kuulusid veel Dmitri Baškirov, Karl-Heinz Kämmerling, Tamás Vásáry, Ramzi Yassa jt.

Leedsi konkurss on üks olulisemaid rahvusvahelisi klaverikonkurse maailmas, mille laureaadid on omal ajal olnud näiteks Murray Perahia, Radu Lupu, Dmitri Alekseejev, Andrés Schiff ja Lars Vogt. Kahtlemata paneb see neljavoortiline konkurss proovile osaleja kõik võimed, omadused ja jõuvarud. Tänavune konkurss peeti 26. augustist 13. septembrini. Kahesaja laekunud avalduse hulgast valiti esimesse vooru 68 mängijat, kellest 33 pääses teise vooru, 12 kolmandasse ja 6 finaali. Finaliste saatis orkestrivoorus Hallé orkester *sir* Mark Elderi juhatusel. Teised viis finalistit Sofya Gulyaki kõrval olid Aleksei Gorlatš (Ukraina), Alessandro Taverna (Itaalia), David Kadouch (Prantsusmaa), Rachel Cheung (Hiina) ja Jianing Kong (Hiina). Esimese vooru 68 pianisti seas oli muide ka meie lõunanaabrite laste bravuurne virtuoos Vestard Shimkus, kes Eestiski mitmel korral esinemas käinud, ent temal sel konkursil õnne ei olnud, et esimesest voorust edasi pääseda.

Sofya Gulyak on saanud muusikalise

hariduse Kaasani, Pariisi ja Imola muusika-kõrgkoolis ning tema õpetajateks on olnud Elfya Burnševa, Marian Rybicki ja Boris Petrušanski. Leedsi puhul polnud tegemist sugugi esimese konkursiga, kus Gulyak auhinna pälvinud. Tema saavutuste hulka kuuluvad veel III preemia Marguerite Longi konkursilt (2007), II preemia Busoni konkursilt (2007) ning esikohad Helsingi Maj Lindi konkursilt (2007) ja Gyeongnam-i konkursilt Lõuna-Koreast (2008). Leedsi konkursi võidupreemiaks oli Printsess Mary kuldmedal preemiarahaga 15 000 naela ning lepingud kontsertideks kõrgetasemeliste orkestritega.

EMI plaadikompanii uus artist Vilde Frang

Plaadikompanii EMI Classics tegi teatavaks, et sõlmis lepingu norra väljapaistva viiuldaja, 23-aastase Vilde Frangiga. Noore muusiku debüütplaadil kõlab Prokofjevi Viiulikontsert nr 1, Sibeliuse Viiulikontsert d-moll ja kolm humoreski. Teosed on salvestatud Lõuna-Saksamaa Ringhäälingu sümfooniaorkestriga dirigent Thomas Söndergärdi juhatusel.

Vilde Frang on väljapaistev noor muusik, kelle viiulitoon on eriline ja süvenemine esitatavasse põhjalik. Viiulioõpinguid alustas ta Barratt Due Instituudis Oslos ning 2003. aastast on tema õpetajateks Kolja Blacher ja Ana Chumachenko. Viimase juures on õppinud muide ka Julia Fischer, kellest on saanud nüüdseks maailma juhtivaid viiulisoliste.

Vilde Frang debüteeris Norra raadio orkestriga juba kümneaastaselt, mispeale dirigent Maris Jansons kutsus ta esinema Oslo Filharmoonikutega. Sellest ajast peale

on Frang soleerinud erinevate orkestritega Skandinaavias, Inglismaal, Saksamaal, Šveitsis, Baltimaades, Singapuris ja Taiwanil. Samuti on ta osalenud paljudel muusikafestivalidel (Schleswig-Holstein, Verbier jt) ning tema lavapartneriteks on olnud Martha Argerich, Renaud ja Gautier Capuçon, Gidon Kremer, Yuri Bašmet ja Maxim Vengerov. Sel aastal viibis Vilde Frang kontserdireisil Ameerika Ühendriikides, esitades koos Anne-Sophie Mutteriga Johann Sebastian Bachi topeltkontserdi.

Lahkus Alicia de Larrocha

25. septembril suri Barcelonas 86 aasta vanuselt väljapaistev hispaania pianist Alicia de Larrocha, kelle aktiivne lavaelu kestis seitssekümmend kuus aastat ning keda tunnustati kui suurepäraselt viini klassika ja hispaania muusika tõlgendajat. Alicia de Larrocha sündis 23. mail 1923. aastal Barcelonas ja ta debüütkontsert toimus ajal, mil pianist oli kõigest viieaastane. Üheksa-aastaselt tegi ta juba oma esimese salvestuse ning 11-aastaselt soleeris Madridi Sümfooniaorkestriga, esitades Mozarti Klaverikontserdi nr 26 D-duur.

Pianisti küpsem karjäär algas 1940. aastatel ning laialdase rahvusvahelise tuntuse saavutas ta viisteist aastat hiljem, mil esines esmakordselt Ameerika Ühendriikides. Tema lavapartneriteks olid läbi aegade näiteks Montserrat Caballé, Guarneri ja Tokyo keelpillikvartett, dirigendid Colin Davis, Kent Nagano, *sir* Simon Rattle ning muidugi paljud kõrgetasemelised sümfooniaorkestrid. Kontserdireisid viisid teda peale Euroopa ja Ameerika Ühendriikide ka Ladina-Ameerikasse, Kanadasse, Jaapanisse ja Austraaliasse.

Alicia de Larrocha andis suurima panuse hispaania ja kataloonia muusika interpreteerimisse. Tema esitused Isaac Albénize, Enrique Granadose, Manuel de Falla ja Federico Mompou teostest olid säravad ja meisterlikud ning rikkad nii kõlavärvide kui ka rütmiimpulsside poolest. Federico Mompou, keda sidus pianistiga eluaegne sõprus, pühendas talle paljud oma klaveriteosed. Hispaania muusika kohta arvas de Larrocha 1978. aastal antud inter-

vjuus järgmist: “Iga hispaania helilooja looming moodustab minu jaoks täiesti erilise helimaailma. Enrique Granados on üks hispaania väljapaistvamaid heliloojaid, kes tabas oma loomingus kõige paremini romantilise muusika olemust. Tema stiil on aristokraatlik, elegantne ja poeetiline, seega täiesti erinev de Falla ja Albénize muusikalisest käekirjast. Manuel de Falla suutis kõige meisterlikumalt anda edasi mustlasmuusika elemente ja Isaac Albéniz paistis hispaania heliloojate seast silma kõige rahvusvahelisema muusikatunnetusega. Kuigi Albénize muusika toetub hispaania algetele, on tema stiil üdini impressionistlik.”

Vaatamata väikesele kasvule (pisut vähem kui poolteist meetrit), suutis Alicia de Larrocha esitada haaravalt klaveriliteratuuri kõige kaalukamaid teoseid Lisztilt, Brahmsilt, Prokofjevilt, Ravelilt ja Rahmaninovilt. Mida aastad edasi, seda rohkem esitas ta Mozarti ja Beethoveni loomingut. Tema viini klassika esitustes tõsteti esile head maitset ning täiuslikku ja nüansirikast tehnikat. Oma muusikategevuse ja plaadistuste eest pälvis Alicia de Larrocha mitmeid auhindu, sealhulgas neli Grammy auhinda, UNESCO preemia, Paderewski mälestusmedali ning samuti oli ta Michigani, Vermonti ja New Yorgi ülikooli audoktor.

Moskva Suure Teatri juhiks sai Leonid Desjatnikov

Sel sügisel 234. hooaega alustanud Moskva Suur Teater tegi hooaja avamisel teatavaks, et teatri uueks kunstiliseks juhiks saab Leonid Desjatnikov. Tegemist on 53-aastase heliloojaga, kes on loonud peamiselt ooperi- ja filmimuusikat ning kelle tuntuimaks ooperiks on “Rosenthali lapsed”. Leonid Desjatnikov määrati ametipostile eelmise teatrijuhi Aleksander Vedernikovi ootamatu ametist lahkumise tõttu. Vedernikov väitis oma äkilise lahkumise põhjuseks olevat asjaolu, et teatri juhtkond seab bürokraatia kunstilistest eesmärkidest kõrgemale.

Aleksander Vedernikoviga võrreldes pole Leonid Desjatnikov kuigi kogenud dirigent ning ta ei kavatses seetõttu balleti- ja ooperietenduste juhatamist enda peale võtta, vaid vastutab selle eest, et orkestri ette jõuaksid väljapaistvad dirigendid. Desjatnikovi sõnul on tema roll olla ühendusliikis Vedernikovi ja tulevase kunstilise juhi vahel, lootes, et viimane leitakse tema ase-

mele võimalikult kiiresti.

Lisaks juhivahetusele on Moskva Suur Teater 2005. aastast alates seotud suure ja aeganõudva renoveerimisega. Valmimistähtajad on pidevalt edasi lükkunud ning ehitustöödeks vajalikud summad üha kasvavad. Töö jõuab arvatavasti lõpule aastal 2013. Seoses renoveerimistöödega annavad ooperi- ja balletitrupp hetkel etendusi lähedal asuvas modernses teatrimajas ning samuti toimuvad külalisetendused välisriikides.

FOTOD INTERNETIST

Avastati maailma vanimad muusikainstrumentid

Tübingeni Ülikooli teadlased avastasid hiljuti kolm iidset flööti, mille vanuseks arvatakse olevat umbes 35 000 aastat, kirjutab Saksa ajakiri Nature. Seega on tegemist vanimate seni avastatud muusikariistadega maailmas. Kolm algelist flööti leiti ühest Hohle Felsi matmispaigast Edela-Saksamaal. Üks flöötidest on valmistatud raisakotka tiivaluust ning sel on viis sõrmeauku, teised kaks on tehtud aga mammutikihvast. Nimetatud leid tõendab, et musitseerimine oli üks paljudest oskustest, mis eristas *homo sapiens*'i neandertaallasest.

VÄRSKE VAIMUSTUS

KAUR GARŠNEK
muusikakriitik

Minu viimase aja eredaim muusikaelamus pärineb Birgitta festivali lõppkontserdilt. Taiwani kollektiiv U-Theatre andis rituaalse muusikaetenduse, mis vastandus lääne muusikateatri traditsioonidele kui vertikaal horisontaalile. Tollest nulli ja lõpmatuse teljel kulgenud teekonnast kajavad veel praegugi kõrvus nood meloodiliselt kumisevad gongihelid ning stereofooniline vihmarabinaat meenutav trumipörin.

“Klaverid on elusolevused, igaühel on oma hääl ja iseloom”

Intervjuu Nikolai Demidenkoga

TAMARA UNANOVA
muusikaajakirjanik

(Algus ajakirjas Muusika nr 8-9)

Teie pärusmaa on muidugi muusika, aga teie huvid on palju laiemad. Mis pakub teile huvi kirjanduses, maalikunstis, kinosis, teatris?

Üheksakümmend protsenti kinost on Hollywood, mina aga olen selle suhtes allergiline. Kuigi on ka erandeid nagu Anthony Hopkins või Malcolm McDowell, kes on oma mänguga suutelised tervet filmi muutma. Kui mul on aega, siis käin kinos, kuid ma ei saa öelda, et see oleks hädavajalik minu sisemaailma jaoks. Küll on aga hädavajalik muusika kõigis oma ilmingutes, kunst, skulptuur, arhitektuur. Kui te pole näinud Guggenheimi keskust Bilbaos, siis te ei tea, mis on moodne arhitektuur. See titaanlik ehitis sobitub väga loomulikult vana linna, see on elus ehitis.

Kas teil on öökapiiraamatuid, mida ikka ja jälle üle loete?

Jah, Hesse “Klaaspärlimäng”. See on üks neist raamatutest, mille juurde pöördun ikka ja jälle tagasi ja alati leian midagi uut. Nüüd on tekkinud tohutul hulgal *online*-raamatukogusid, mida võib maha laadida ja oma sõitude ajal sülearvutis lugeda. Mul on arvutis alati kaasas mõni tuhat raamatut ja kui mul pole võimalik harjutada, siis avan arvuti ja loen. Muidugi on veel parem lugeda päris raamatut.

Mida te praegu loete?

Hiljuti lugesin kahte raamatut Chopinist, üks neist Liszti kirjutatud, teine praegus-

Nikolai Demidenkot inspireerivad ka teised kunstimaailma ilmingud, nagu kirjandus, kunst ja arhitektuur.

FOTO INTERNETIST

aegne. Täiesti erinevad raamatud, aga põhilises langevad kokku, seetõttu on mul huvitav neid paralleelselt lugeda: algul lõik ühest, siis teisest, nagu kaks erinevat vaadet Chopinile.

Teil on suurepärane fonoteek. Kas võtsite selle kaasa ka Hispaaniasse?

Muidugi, see on osa minu elust. Kuid püüan alles hoida ainult need salvestused, milleta ma elada ei saa. Internetis on ligipääs Ameerika firma Music and Arts salvestustele. Seal on hindamatuid väärtusi – nagu näiteks Moskva Gosradio fond. Nii on võimalik kuulata 20. sajandi suuri artiste.

Eelmine kord olid jutuks teie loengud vene pianismi ajaloost. Samal teemal olite varem rääkinud ka Guildfordi ülikoolis. Kas jätkate loengute andmist?

Ei. Tegin neid üsna harva: kaks kontserti aastas ja loenguid üliõpilastele ning kõigile soovijatele. Kord palusid sõbrad Austraaliast mul rääkida kohalikus ülikoolis vene klaverikoolist. Seal ei teatud midagi ei Judinast ega Sofronitskist. Mõtlesin järele ja pidasin loengu. Pärast paluti juba kõnelda ka teistes kohtades. Guildfordi ülikoolis on ka helirezissuuri osakond, sellepärast rääkisin ka sellest, kuidas muusikateost salvestada. Demonstreerisin seda koos oma heliinseneriga. Aga alguse sai see kõik täiesti juhuslikult.

Arvan, et mitte juhuslikult; te räägite nii haaravalt muusikast. Sellist oskust pole igaühele antud.

Noh, kellele seda ka nii väga vaja on.

Vastupidi, seda on väga vaja, eriti meie ajal, kui muusikat peaaegu enam üldse ei propageerita. Oleks hea, kui tuleksite meile andma ka meistrkursust. Te ju teete neid?

Peaaegu mitte. Pean seda mingis mõttes pettuseks. Kuidas on võimalik aidata andekat noort inimest ühe tunniga tema probleemides? Põhiliselt on need ju eelkõige tehnikaga seotud. Aga õpetada tunnetama, läbi elama ja mõtestama on tunni ajaga võimatu. Sellepärast püüan meistrkursusi mitte teha.

Kuid te ei välista õpetamist?

Oli aeg, mil õpetasin väga palju. Algul Moskva konservatooriumis. Inglismaal õpetasin kaheksa aastat Yehudi Menuhini

koolis Londonis. Kahjuks jäi Menuhin viimastel aastatel koolitöö juurest kõrvale ning juhtkond muutis kooli andekate laste õppekohast kooliks rikaste vanemate lastele ning mul ei olnud seal enam huvitav. Peale selle oli mul juba kogunenud liiga palju kontserte. Kui aga otsid kompromissi õpetamise ja kontserttegevuse vahel, ei lõpe see hästi. Nüüd ma keskendun ainult kontsertidele ja plaadistustele.

Pidevate keeldude maa

Elasite Inglismaal kaheksateist aastat, olete Suurbritannia kodanik, sealne publik teab ja armastab teid, ajakirjanduses nimetatakse teid isegi “inglise venelaseks”. Kas seoses teie elama asumisega Hispaaniasse on midagi muutunud? Kas esinete endiselt nii sageli Inglismaal?

Ma asusin lihtsalt elama ühte teise Euroopa Liidu riiki. Kui mulle hommikul helistatakse ja öeldakse, et mul on õhtul soolokontsert Inglismaal, siis jõuan lennukiga kohale lennata, tunnikese puhata, harjutada ning kontserdi anda. Teine küsimus on see, et praegu erineb kultuurielu Inglismaal tugevalt sellest, mis seal oli 90ndatel aastatel ja muutus ei ole toimunud paremuse poole.

Kui tulin Inglismaale, oli seal erakordselt kõrgel järjel muusikakriitika. Peaaegu iga kontserti arvustati, sealjuures väga asjatundlikult. Vahel oli ka lõbusaid seiku. Mulle näidati üht arvustust ja ma ei uskunud oma silmi: “Eile andis Wigmore Hallis kontserdi mr N. Miks?” Muidugi on see puhas inglise huumor, aga siin väljendub ka kriitiku ausus, kes ei suutnud midagi öelda esituse kohta ning tuli nii teravmeelselt olukorrast välja. Nüüd aga kontserte peaaegu enam ei arvustata. Tunnustust vääriva propageerimistööga tegeleb BBC, seal tutvustatakse klassikalise muusika erinevaid stiile ja ajastuid ning kantakse pidevalt kahest raadiojaamast üle häid kontserte. Kuid kultuuri ja sümfooniaorkestrite finantseerimine on valedel alustel. Paljud orkestrid on pankadele palju võlgu.

Kas Inglismaal külastatakse palju kontserte? Kas saalid on täis?

Jah. Publik teab, mida ta tahab ja millisele kontserdile läheb. Kui kuulutatakse välja kontsert ainult Stockhauseni teostest, tuleb pool saali entusiaste, kes söidavad

spetsiaalselt selleks kohale kogu Euroopast. Kuid enamikule kuulajatest on selline kontsert liig. Stockhausen oli kümneid aastaid oma ajast ees ja selleks et mõista tema muusikat, on vaja pingutust, on vaja soovida mõista. Aga kõik ei taha ega suuda seda.

Kuidas aga käiakse soolokontsertidel?

Inglismaal eksisteerib kontserdiorganisatsioonide kõrval suur hulk muusikaühinguid. Neid moodustavad inimesed, kes elavad väikestes linnades, armastavad väga muusikat ja tahavad seda kuulata. Nad kogunevad kokku, otsivad sponsori ja korraldavad oma kontserdihooja. On suuri ühinguid, mis tegutsevad juba kolmkümmend aastat, näiteks Bradfordi muusikaühing. On ka päris väikesi ühinguid, kellel jätkub raha kahe-kolme kontserdi jaoks ja kes võivad maksta väga väikest honorari. Aga see tähendab, et paljud kontserdiorganisatsioonid ei võta neid tõsiselt, ja tulemuseks on see, et need ühingud surevad välja. Kui varem oli ka väikestes kohtades võimalik kuulda head muusikat, siis nüüd seda võimalust enam ei ole. Mis siis edasi saab? Kas kontserdid hakkavadki toimuma ainult suurtes linnades? See teeb mulle muret.

Kas vahetasite Inglismaa Hispaania vastu isiklikel põhjustel või olid põhjused loomingualased?

Peamiselt isiklikel põhjustel, mis olid seotud sellega, mis ümbritsevas maailmas oli mulle vastuvõetav ja mis mitte. Paljud asjad hakkasid mind lihtsalt olmetasandil ärritama. Inglaased on väga kannatlikud, aga näiteks kui oled lennujaamas – ja mina olen seal sageli –, siis kostab kogu aeg valjuhääldist: “Meie lennujaamas ei suitsetata.” Ja nii oma viiskümmend korda. Murul mitte käia! Siia mitte tulla! Inglismaa on muutunud katkematu keeldude maaks, sul ei võimaldata enam ise otsustada.

Ma olen juba elanud sellisel maal, kus kõik oli keelatud. See oli üks põhjus, miks ma 1990. aastal Nõukogude Liidust lahkusin. Praegu elan ma Madridi lähistel – ma pole kunagi tahtnud elada suures linnas. Mulle meeldib Hispaanias: enesest lugupidav rahvas, ilus maa, väga hea kliima.

Tõlkinud **Ia Remmel**

Näha õpilaste säravaid silmi on minu kõige suurem tasu

MEELIKA MIKSON

muusik

Juba viieteist aastat on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia metsasarveklassi juhtinud professor Kalervo Olavi Kulmala Soomest. Ta on sündinud 1947. aastal, esinenud solisti ja ansambli muusikuna. Aastatel 1972–1982 oli Kulmala Soome raadio sümfooniaorkestri soolosalvemängija, 1974. aastast on ta Savonlinna festivaliorkestri metsasarverühma eesotsas. Töötades Sibeliuse Akadeemias ja EMTAs, on ta hinnatud õppejõud ka Venetsueelas, Hispaanias ja Küprosel, aga ka Gustav Mahleri nimelise noorteorkestri juures.

Rääkisime ühel kevadisel õhtupoolikul õppejõu elukäigust, õpetajatööst ning muusikaelust Eestis ja mujal.

Olete terve elu töötanud muusikuna. Kas on tihti tulnud vastata küsimusele, et mängid küll pilli, aga mis su päris töö on?

Mäletan kui naabriproua ütles kadedalt, et Kallu puhub sarvest ühe hääle ja saab kohe sada marka. Ta oli kade, et tema mees pidi iga päev kaheksast viieni tööl olema, aga mina puhusin ainult sarve ja tuli sama palju raha. Teisest küljest on tal õigus, muidugi nõuab pillimäng palju tööd ja annet, aga siiski ei saa pillimeest võrrelda inimesetega, kes lähevad hommikul kell kuus tööle, tulevad sealt õhtul kell kuus ja teevad veel mõnda füüsilist tööd, mis kahjustab tervist. See, et saame nii kena ja mõnusat tööd teha ja meile makstakse selle eest, on eesõigus, see on tõesti fantastiline.

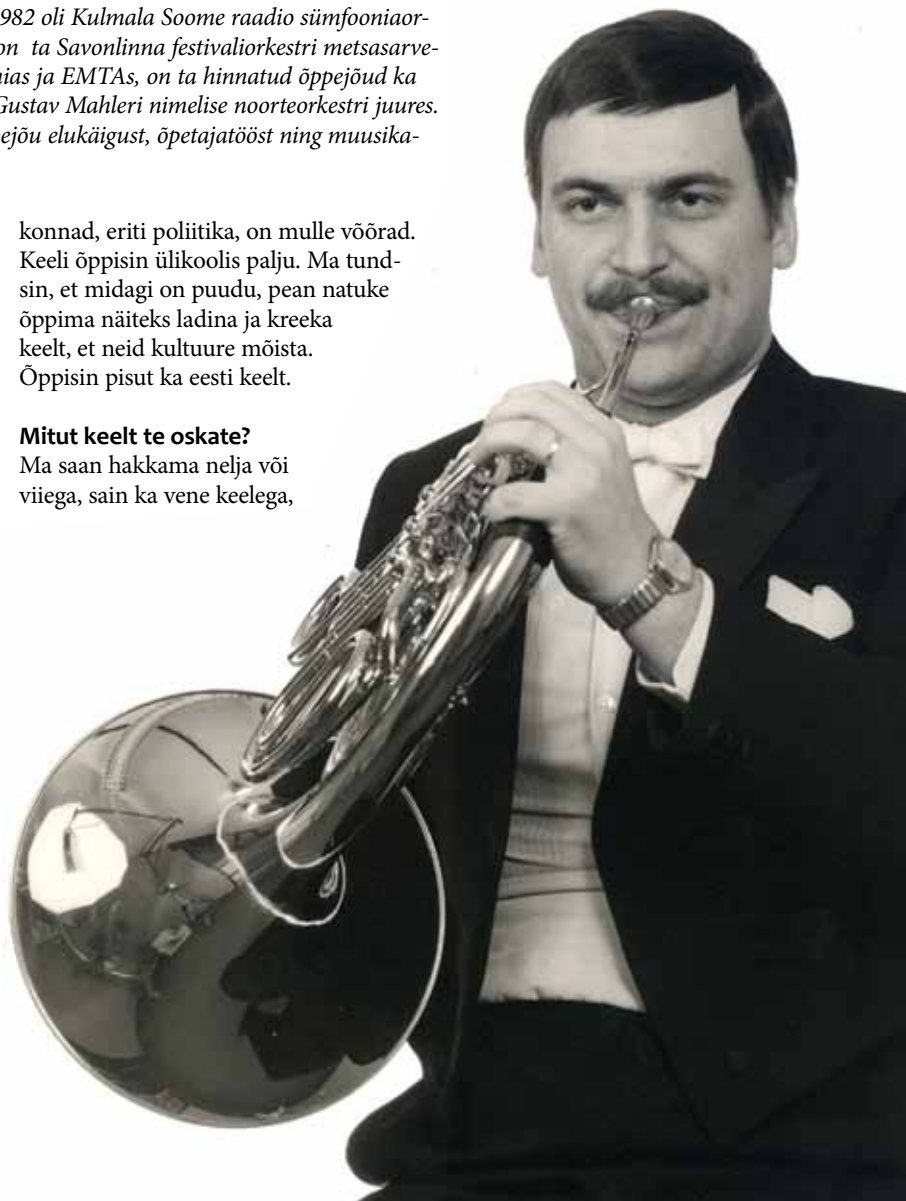
Mis ametit peaksite, kui te ei oleks metsasarvemängija?

Ma olen sellele mõelnud. Oleksin tahtnud kunstnik olla, aga ka see ei ole päris amet. Võib-olla ka looduseuurija, kes jälgib lindude elu, või giid kuskil metsaekskursioonil. Hiljem on mind huvitanud filosoofia ja võõrkeeled. Kui lapsed olid juba suured ja sain viiekümneaastaseks, läksin ülikooli, sest oli aega mõelda enda peale. Läksin õppima kõiki neid asju, mis veel õppimata: muusikateadus, filosoofia, esteetika, vene keel ja vene ajalugu. Venemaa kultuur on mind alati huvitanud, sealsed fantastilised kirjanikud ja muusikud. Kõik teised vald-

konnad, eriti poliitika, on mulle võõrad. Keeli õppisin ülikoolis palju. Ma tundsin, et midagi on puudu, pean natuke õppima näiteks ladina ja kreeka keelt, et neid kultuure mõista. Õppisin pisut ka eesti keelt.

Mitut keelt te oskate?

Ma saan hakkama nelja või viiega, sain ka vene keelega,

aga nüüd on see täitsa ununenud. Räägin eesti, rootsi, saksa ja inglise keelt, juurde on tulnud hispaania keel, itaalia keeles saan veidi hakkama, prantsuse keelt oskan lugeda, aga rääkida on väga raske. Eesti keel on hetkel mu kõige parem võõrkeel, selle järel inglise ja saksa keel.

Kui olime Itaalias, rääkisite tunnis mitmes keeles ja kui hakkasite meiega eesti keeles rääkima, tuli soomekeelseid sõnu vahele. Tundus, et eesti keel on nii kodune, et ei kontrollinud seda enam.

Juhtub, et kui tulen Soomest Eestisse või vastupidi, siis lähevad sõnad segi. Sibeliuse Akadeemias pean tihti vabandama, kui märkan, et olen jälle eesti keeles rääkima hakanud.

Olete mänginud paljudes orkestrites, milline neist on kõige hingelähedasem?

See on väga raske küsimus. Õppisin Lahti orkestris palju, olin noor ja kõik oli uus. Ses suhtes oli see mulle väga tähtis töö. Nüüd on see orkester palju suurem, pole enam neidsamu muusikuid ja enam ei tunne ma Lahti orkestri vastu suuremat sümpaatiat kui mõne teise orkestri vastu. Ma olen asutanud ise paar orkestrit: kammerorkester Soli Deo Gloria, Järvenpää kammerorkester, Suomalainen Vaskiyhtye ja Sibeliuse Akadeemia Academy Brass. Need on mulle muidugi väga tähtsad. Kouvola linna orkestri dirigent olin kümme aastat, seegi oli algul väga tähtis, aga seda orkestrit ei olegi enam. Võib-olla on ka orkestritega nii nagu heliloojatega – armun nendesse heliloojatesse, keda mängin, ja sellesse orkestrisse, milles parasjagu mängin. Nüüd on mul palju tegemist olnud Venetsueela orkestritega. Seal ma ei ole ise mänginud, kuid teisest küljest on nad nii armsad ja lähedased inimesed. Inimeses on mingi selline mehhanism, et talle meeldib see, mida parasjagu teeb. Ja nii ta saab elus hakkama.

Üks orkester võib-olla siiski on, Savonlinna ooperiorkester, kus olen mänginud alates 1974. aastast juba kolmkümmend viis suve. Aga see on ainult projektorkester, mis töötab suviti.

Aga võib-olla meeldib kõige rohkem hoopis kammermuusika?

Jah, seda küll. Meil on Järvenpääl puhkpillkvintett Joko. Seal on kaks inimest vahetunud, aga fagott, klarnet ja metsasarv on sa-

Kalervo Kulmala (vasakul) koos eesti kolleegidega.

mad, kui umbes aastal 1974 alustades. Viimasel ajal oleme saanud sellega väga vähe tegelda, kõigil on kiire, ei jõua enam nii palju, võib-olla ei viitsigi. Viimane kontsert oli Tallinnas. Kammermuusika on väga armas.

Kui hakkate pensionipõlve pidama, ehk tekib aega jälle kvintetti teha?

Jah, kuid kvintett on nii nõudlik, et ei tea, kas jaksan nii palju pingutada. Mul on unistus, et leiaks mingi vaskpilliansambli, kus saaksin mängima hakata, aga mitte metsasarve, vaid baritoni, sest selle pilli partii on huvitavam.

Kui palju dirigeerimine ja metsasarvemäng teineteist segavad või täiendavad? Kas saab öelda, et üks neist on südamelähedasem?

Raske öelda. Kui dirigeerin, meeldib see mulle väga, kui mängin sarve, meeldib ka see. Muidugi on dirigeerimine mõnus, kui on hea muusika ja hea ansambel. See on kuidagi kergem kui sarvemängimine, sest sa ei tooda häält. Kui tunned muusikat hästi, siis dirigeerimisega sa hätta ei jää, samas sarvemängimisega võib jääda hätta, kui vorm pole hea. Dirigeerimine on mõistuse ja kogemuse küsimus. Eriti meeldib kammeransamblit dirigeerida. Kui on liiga suur kooseis, ei jõua sa detaile näha ja läheb läbimängimiseks, et saaks kuidagi hakkama. Kammermuusikas saad alati detailidega tööd teha, sellepärast meeldib mulle kam-

mermuusikat dirigeerida, kas vaskpilli- või keelpilliansamblit, pole vahet.

Te rääkisite, et tänapäeval ei tähtsustata orkestris mängimist vääriliselt.

Hakkasin vähehaaval aru saama, et meie hulgas on superinimesed, kellest räägitakse ja kirjutatakse kogu aeg. Ma hakkasin mõtlema, et miks küll. Sain aru, et muusikaelus müüakse nimesid – kui ma tegelen kuulsate nimedega, võin kindel olla, et tuleb kuulajaid. Väga kehv kogemus oli, kui dirigeerisin Kouvola linna orkestrit ja minu kõige suurem edu oli see, kui kolm saali tänu tuntud lapssolistile välja müüdi. Ta oli kolmeteistkümnepäevane, laulis ühe viisi, mis sai väga tuntuks. Kutsusime ta jõulukontserdile laulma ja kõik tulid selle nime peale. Iga meie linna muusikaklassi tüdruk oleks laulnud sama hästi, aga ilma kuulsanimeta poleks keegi kuulama tulnud. Siis sain aru, et midagi on muusikaelus väga valesti. Kõik oleneb müügimeestest. Arvan, et keegi meist ei ole muusik selle pärast, et on olemas suured staarid. Muidugi, kui kuuled maailmatipult head esitust, tekib tunne, et mina tahan ka. Me ei näe enam selgelt, et oluline on muusika ise ja helilooja, kes on selle loonud, mitte see, kes seda esitab. Kõige hullem, mida olen näinud, on “Karajan dirigeerib Mozarti flöödikontserti”. Kas võib plaadil rumalamat pealkirja olla. Kas seal on ka mõni flöödimängija? Muidugi peaks olema kõige ees Mozarti

flöödikontsert, see on ju kõige olulisem. Seejärel oleks tore teada, kes on solist.

Te olete Eestis õpetanud palju aastaid, kas on tekkinud mingi arvamus siinsest muusikaelust ja muusikaharidusest?

Ausalt öeldes on see fantastiline, mis siin toimub. Nii väikeses riigis harrastavad nii paljud inimesed muusikat. Ja kui palju on Tallinnas kontserte, küll kammermuusikat, vana ja uut muusikat, ooperit. Aastakümnete jooksul on siit tulnud maailmatasemel muusikuid. Georg Ots näiteks, ma hindan teda nii kõrgelt, et ei tea, kas on maailmas paremat baritoni olnud. Arvan, et minu eluajal küll mitte. Siin on ka kõrgel tasemel instrumentaliste ja mitmeid häid dirigente. Väikese riigi kohta on see imetlusväärne.

Kuidas tundub muusikahariduse tase ja õpilaste suhtumine koolitöösse?

Igal pool on neid, kes suhtuvad tõsiselt ja läbivad suure arengu, nagu ka neid, kes seda ei tee. Siiski näiteks Soomes on väga vähe neid, kes on õppetöös laisad. Viimaste aastakümnete jooksul on tekkinud suhtumine väga usinalt tööd teha. Ses suhtes võiksid eestlased natuke soomlastelt eeskuvat võtta.

Kas vähene metsasarveõppijate hulk on ainult Eesti probleem või näeb seda ka mujal maailmas?

Sama probleem on ka mujal. Populaarsemad on pillid, millega saab noorelt alustada ja mis ei sea suuri takistusi hääle tekitamisel. Flööt on selline pill, muidugi ka klaver, eriti võrreldes sarve või mõne muu vaskpilliga, mille esimesed kaks aastat on suhteliselt rasked. Kes jaksab seda kodus üksinda mängida? Aga miks õpilasi vähe on? Mulle tundub, et see küsimus on üldine, sest noortel inimestel käib kogu aeg mingi võistlus. Ei teata, kui fantastiline on muusiku elu, vaid teatakse, et palgad ei ole eriti suured. Ma ei tunne ühtegi muusikut, kes oleks mõelnud: muusikaga saab kergesti raha, hakkab selle pärast muusikuks. Noored hakkavad harva muusikuks, sest nad pole harjunud aastate kaupa vaeva nägema.

Seega on oht, et sarvemängijaid jääb veel vähemaks?

Jah. Kõige ohtlikum ja kurvem on, et lastele ei pakuta enam nii palju klassikalist

Koos lapselapsega.

FOTOD ERAKOGUST

muusikat. Mulle on lauluõpetajad rääkinud, et Soomes pole varsti lauluhääli, sest kodus ei laulda enam. Vaskpillidega on muidugi natuke teine lugu, me ei saa väga noorelt alustada, aga seitsme- või kaheksa-aastaselt juba võib. Ka kaheteistkümnepäev või kolmeteistkümnepäevaseks pole hilja, kui oled töökas.

Seni, kuni jätkub lapsevanemaid, kes hindavad muusikat ja panevad lapse muusikat õppima, et vähemalt tema silmaringi laiendada, pole asi veel väga hull?

Ma ei tea, kuidas Eestis, aga Soomes on küll selline eksamist eksamini elamine. Sellega kaob mängimise rõõm. Paljud noored hakkavadki lihtsalt kartma, muusika tegemine muutub vastikuks ning muusikakool jääb pooleli. Ses suhtes on Venetsueelas hea. Seal pole nii palju eksameid, vaid tehakse muusikat ja tuntakse rõõmu. Olen näinud, et sealt tuleb kõrgetasemelisi mängijaid, kellel on terve suhtumine.

Töötate väga erinevates paikades, milline on teie kalender ühe kuu jooksul?

Ma ei oskagi enam öelda, mis see minu tavapärase kuu on. Sel aastal on küll nii palju reisimist, et olen enne maikuud juba kakskümmend kaheksa korda lennukiga õhku tõusnud. Tavapärase on see, et olen Soomes, käin paar-kolm korda nädalas Sibliuse Akadeemias ja tulen paar korda Eestisse. Kogu aeg tuleb ette ka reisimist, kas siis Itaaliasse, Venetsueelasse, Šveitsi, Hispaaniasse või Küprosele, need on riigid, kus ma peale Eesti käin. Hiinas olen ka paar korda õpetamas käinud. Lisaks kutsutakse ka dirigeerima või metsasarve mängima.

Armastate loodust ja maalimist. Kas te muusikat vabal ajal ei kuula?

Kuulan küll, aga siis peab olema mingi tõeliselt huvitav asi. Vahel käin ooperis, hea meelega kuulan vanamuusikat ja kui kusagil mängib mõni puhkpilliorkester, siis ma kindlasti mööda ei lähe. Džassi olen natuke kuulanud, aga rockmuusikat ei jaks kuulata. Meeldib koorimuusika, seal on veel tähtis muusika ise, mitte ainult see, kes esitab.

Kui palju kodus musitseerite?

Mängime koos lastega perekondlikel pidudel või matustel. Mul on seitse last ja kõik nad mängivad mingit pilli. Sellepärast on alati väga raske koosseisu koostada: valikus on kaks violola, kaks trompetit, flööt, klaver, fagott ja metsasarv. Mängime koraale, rahvalaule, ka klassikat ja miniatuure. Nad on siamaani väga tänulikud selle eest, mida oleme koos teinud.

Olete eesti metsasarvemängijatele suureks eeskujuks. Kuidas saada heaks metsasarvemängijaks?

Kõige tähtsam on see, et inimene armastab muusikat. Ma ei saa sellest üle ega ümber, see jääbki minu meelest ainukeseks tähtsaks motiiviks, et üldse saada heaks mängijaks. Ka töökust on vaja. Siis tuleb muidugi õpetaja küsimus, seda ei saa alahinnata. Tuleb leida õpetaja, kes meeltab õppima, mitte ainult ei sunni, kuigi ka see on mingil määral vajalik. Peab olema nõudlik, muidu ei ole tulemusi. Õpetaja töö on väga suur, nagu ka vastutus. Ma tean tiipptasemel mängijaid, kes on öelnud, et ei hakka kunagi õpetama, sest ei saa seda vastutust võtta. Aga mulle on see alati meeldinud. Just täna oli ühe õpilase eksam, kellega me mitu aastat nägime vaeva, kuidas ta ülemine register kõlama saada. Täna mängis ta riigieksamil fantastiliselt. Pärast seda pidasin ma väikese kõne ja ütlesin, et see on kõige kõrgem tasu minu pedagoogilise töö eest Sibliuse Akadeemias. See, kui näen õpilase arengut ja häid tulemusi, on kõige parem palk. Ja kui keegi küsib, kas ma ei hakka väsimaks, kui ma nii palju reisin, kas sel on mõtet... Kui näen nende noorte nägusid, kes on midagi õppinud ja saavutanud ning saavad ise aru, kui neil hästi läheb, siis on see palju parem kui mingi raha.

Purpurkuninga õukonnas III

(Algus ajakirjas Muusika nr 8-9)

URMO KOHV
vabakutseline

Rock in opposition

Proge eksperimentaalsemad ja sageli huvitavamad esinejad kuuluvad lahtrisse RIO ehk *Rock in opposition*. Reaalselt oli RIO lühikese elueaga liikumine, millele pandi alus vaid selleks, et määratleda oma muusikalist žanrit. Sealtmaalt kohandatakse terminit muusikutele, kes on üle võtnud eelkäijate pärandi. Liikumise algatajad olid kitarrist Fred Frith ja trummar Chris Cutler legendaarsest avangardbändist Henry Cow. Idee oli luua mõttekaaslastest muusikute sõltumatu võrgustik, kelle äralamine ei sõltuks suurte plaadikompaniide annetest. Selleks korraldati 12. märtsil 1978. aastal Londoni Uues Teatris esimene RIO festival, kus esinesid viis liikumise algatajat – Henry Cow' kõrval veel Etron Fou Leloublan Prantsusmaalt,

Samla Mammass Manna Rootsist, Univers Zero Belgiast ja Stormy Six Itaaliast. RIO hüüdlauseks sai lausung: “Muusika, mida plaadifirmad ei taha lasta sul kuulata” ning suuna võtmelemendid rõhutasid muusika kõrget kvaliteeti, kohustust areneda ning aktiivset tegutsemist väljaspool muusikaäri. Enne tegevuse lõppu 1979. aastal korraldati festivalid Milanos, Uppsalas ja Brüsselis ning võeti vastu kolm uut liiget – Prantsusmaa kõigi aegade innovatiivseim avangardband Art Zoyd, pärast Henry Cow' lagunemist tekkinud Art Bears ning Belgia kollektiiv Aksak Maboul.

Ehkki stiililiselt eeldas RIO teatavat muusikalist kompleksust, dissonantsust ja vabadust, tähendas see ennekõike suhtumist muusika tegemisse. Kõla ja komposit-

siooni poolest oli algupäraste RIO-bändide ühisosa väike, neid liitis üksnes avangard. Näiteks oli mosaiikne ja teravaservaline Henry Cow teistest rohkem mõjutatud *canterbury*'st ja jazzist, jäiselt kammerlik Univers Zero uusklassikast, eriti Stravinskist, teatraalne Etron Fou Leloublan prantsuse *music-hall*'ist ning pungist, hoogsalt humoorikas Samla Mammass Manna rootsi folgist, tsirkusemuusikast ja Frank Zappast ning satiiriline Stormy Six poliitikast ja itaalia folgist.

Allakäik – Ladina-Ameerika lummus

Seitsmekümnendate teiseks pooleks oli hiilgeaeg pääsmatult möödas. Ennustusi allakäigust võis märgata juba varem, mil paljuski plaadifirmade mahitusel hakkas ilmuma pingutatult pompöösseid ja üli-teatraalseid, tehniliselt hästi “õmmeldud”, kuid sisutühje helitöid. Müüginumbrite suurendamise nimel levis liigne sentimentaalsus ja hillitsetus, millest ei jäänud puutumata ka mitmed tipptegijad. Aksessuaaride kibekiire vahetus aga lootusetult olukorda ei päästnud – otsus lekkima hakanud laev maha jätta oli tehtud muusikabisnisise kõrgeimal tasemel. Üleekspluuteeritud alus vajab uuenemiseks puhkust ja põhjalikku hooldust. Seda aga pidevat kasvu vajavale kapitalile rajatud keskkond anda ei saanud ning sõidu kiiremaks jätkamiseks leiti ökonoomsemad ja tuime-mad liikurid.

Suurema osa pardale jäänutest lämmatas kümnendi lõpus kurdistava lärmiga punge laine, “muusika”, mille ainus eesmärk oli näidata, et igäüks võib teha muusikat. Viimase varjus kummitas uue kommertsliku nurisünnitise, disko tõus.

Suunamuutus pehmema, madalama ja väheütlevama poole või laialimineku ohustas kõiki. Vastu pidasid vaid mõned püüne

Armastatud ka Eestis – Robert Fripp.

äärealadele surutud RIO ja *zeuhl*'i esinajad ning need vähesed, kes ajastu vaimuga rahuldava kompromissi leidsid. Viimaste hulgas olid uues huvitavas kuues naasnud King Crimson ning järjest rockilikumaks pööranud Yes ja Jethro Tull. Enamik gigante, nende seas ELP, Focus, Van Der Graaf Generator ja Gentle Giant, olid kümnendi lõpuks kadunud või muutunud popbändideks nagu Genesis.

Oitseng jätkus vähesel määral Ladina-Ameerikas ja Ida-Euroopas, kuhu proge peavool jõudis mõningase hilinemisega. Mõlema piirkonna lähenemine muusikale pakub huvi oma eraldatusega angloameerika ja Euroopa vanematest vendadest. Ladina-Ameerika avarustest tõusevad esile Tšiili progefologi ja jazz-rocki omapärased kurrutised (Los Jaivas, Congreso, Fulano, Tryo) ning Argentina pampade sümfooniiline proge (Alas, Bubu, Crucis, MIA). Gurmaaniid peaksid peatahelepanu pöörama Mehhikole, mille hõrk peenekoeline avangardne kammer-rock ja etniline elektrooniika saavutasid kõrge taseme. Ehedamad esindajad on Decibel, Nazca, Banda Elastica, Via Lactea ja hiljuti lahkunud Jorge Reyes. Terve Ladina-Ameerika pioneer oli aga Venetsueelas elanud saksa juurtega Vytas Brenner oma folgist, jazzist ja saksa progressiivsest elektroonikast mõjutatud albumitega "La Ofrenda" ning "Hermanos" aastatest 1973–1974.

Oma nägu raudkardina taga

Ida-Euroopa ja eesti mahamuljutud muusikamuru omandas eristaatuse suletusest tuleneva väiksema mõjutatuse ja suurema originaalsuse tõttu. Kõlatasemelt jäädi läänest maha, näiteks oli üliraske hankida mellotrone või Moogi süntesaatoreid, kuid ideed olid mõnikord isegi avangardistlikumad.

Nõukogude Liidus progressiivse muusika varjendis õhuaknale kõige lähemal seisnud Eesti lisas globaalsesse katlasse ainulaadset vürtsi vähemalt kolme esindaja näol, kellele muust ilmast raske analoogi leida. Need olid Sven Grünbergi sümfooniilist proget, *space*-rocki ja põhjamaist elektroonikat ühendanud ansambel Mess, Erkki-Sven Tüüri juhitud In Spe karge ja kammerlik esimene koosseis ja isikupärase instrumentaalse lähenemisega jazz-rock-*fusion*'i bänd Kaseke. Mainimata ei saa jätta ka Ruja loomingulist perioodi, mil muusi-

kat kirjutasid Jaanus Nõgisto ja Margus Kappel, *fusion*-bände Psycho ja Radar ning Peeter Volkonski ja Rein Rannapi erinevaid ansambleid.

Vabast maailmast on võimatu vastet leida ka sellistele omanäolistele, kuid napi eksistentsiga RIO-kollektiividele nagu tšehhide Combo FH ja sloveenide Begnograd või slovakkide folgi juurtega omanäolist meloodilist jazz-rocki viljelnud Fermata. Endises Tšehhoslovakkias lendasid kõrgelt ka selgete klassikaelementidega seltskond Collegium Musicum, kalbet *fusion*'i mänginud Jazz Q ja Yesi mõjutusi jazz-rockiga seganud Modry Efekt.

Jugoslaavias suunati teravik psühhedeliale ja *space*-rockile, mida esitasid kõige paremini Igra Staklenih Perli ja Tako ning vaoshoidud *fusion*'iga tuntuks saavutanud Leb i Sol. Poolas olid silmapaistvamad sümf-proget viljelnud SBB, jazz-rockis elektrooniliselt muundatud vokaliisi kasutanud Laboratorium ning progressiivses folgis pikki akustilisi jämmimisi harrastanud Osjan. Proge lainepikkusele põikas aeg-ajalt ka laia loomingulise diapasoniga pianist-vokalist Czeslaw Niemen. End pidevalt muutustega kursis hoidnud muusiku 1969. aastal avaldatud bluus-rocki ja jazz-i pudemetega album "Enigmatic" ja selle võimas veerandtunnine leinaeepika "Bema pamieci zalobny rapso" kandideerivad esimese raudkardinataguses maailmas loodud progesüüdi ja -albumi tiitlile.

Nõukogude Liidu "vennasrahvaste" seas kuulus silmapaistev koht klahvpillimängija Sergei Kornilovi juhitud grupile Gorizont Gorki linnast, mille sümfooniilist progest mõjutatud "Letnij gorod" ja RIO hämarat poolt esindav "Portret maltšika" on tänaseni idanaabrite parimad täiskoormusega progealbumid. Saksofonist Aleksandr Kozlovi ansambli Arsenal kaks esimest LPd esindasid Mahavishnu Orchestra mõjutustega pürgimuslikku, ehedat jazz-rocki. Imetrummar Rišad Šafi rahvusvaheliselt tuntud kollektiiv Guneš Turkmeenia NSVst mängis kohaliku ja muu ilma etnomuusika elementidega tormilist *fusion*'it, mida viljelesid mõnevõrra pehmemalt ka nende rahvuskaaslased ansamblist Firyza.

Üksnes ajaloo huvides tuleks ära mainida veel üks kollektiiv – ansambel Melodija, kelle 1974. aasta plaati "Labirint" võib lugeda esimeseks jazz-rocki stiilise albumiks Nõukogude Liidus.

Neoproge ja progressiivne metal

Kaheksakümnendate muusikavaenulikus õhkkonnas teisesenes proge kuivav peavool neoprogeks, millele panid aluse seitsmekümnendate sümfooniilisest progest, eriti Genesisest ja Steve Hackettist mõjutatud uustulnukad. Neoproge sünd tavatsetakse ühitada Marillioni debüüdiga "Script for a Jester's Tear" 1983. aastal. Ka selle suuna päritolu ja areng seostub Inglismaaga ning peale Marillioni veel kahe sealse kollektiivi, Pendragoni ja IQ-ga. Sisuliselt oli tegu sümfooniilise proge moderniseeritud variandiga, vahe oli vormide ja meloodia jälgemas rõhutamises ning analoogsüntesaatorite ja klahvpillide vahetamises moodsamate, sageli digitaalselt kohitsetud instrumentide vastu.

Üheksakümnendad tõid kaasa mõningase tõusu, kuid seda peamiselt stiililise mitmekesisuse poolest. Üks tolle aja innovatiivsemaid "traadibände" Dream Theater kinnistas 1992. aastal ilmunud albumiga "Images and Words" lõplikult uue alastiili "progressiivne metal". Juba kaheksakümnendate lõpul alanud *heavy metal*'i ja progeristamisest inspireeritud liikumises tõusid domineerivaks eklektitsism, sümfoonia elemendid, meloodia ning väiksem tehnilisus. Dream Theater sai sarnaselt Marillioniga kiiresti uue liikumise etaloniks. Teistest tähtsamatest võib nimetada gruppe Pain of Salvation, Ayreon, Queensryche ja Liquid Tension Experiment. Välja kujunesid ka proge-*metal*'i kõrvalvormid, mida tinglikult saab seostada progega. Neist agressiivsem, *tech* ja *extreme prog-metal* koondab nii üdini äärmuslike voolude nagu *black*'i, *death*'i ja *trash metal*'i esindajaid kui ka tehnilisemaid avangard- ja *fusion-metal*'i bände, kes rakendavad peamiselt jazz-rock-*fusion*'i või RIO elemente. Mainida võib selliseid seltskondi nagu Opheth, Atheist, Cynic, Death, Disillusion.

Experimental ja post-metal ühendab ühelt poolt avangard-*metal*'i ansambleid, kes on vähem tehnilised ja väärdunud ning rütmiliselt rohkem tüüned. Teisalt kuuluvad sinna sarnaselt post-rockiga kollektiivid, kes kasutavad küll *metal*'i kõlavaljusega väljaväänatud kitarre, kuid pigem erinevate siseliinide ja kihtide ladumiseks kui riffimiseks, luues jõulise käiguga rahulikku ja mahedat muusikat. Iseloomulikumat esinajad on siin Agalloch, Anathema, Isis, Dark Sun's, Devin Townsend ja Tool.

Aset leidis ka neoproge mõningane elavnemine, seda eriti Rootsi esinejate “süü” läbi. Ansamblid The Flower Kings, Anekdoten ja eriti hämareepiline Änglagård suutsid järjest vähem ütlevas ja üllatavas neoproges uusi lootusi äratada. Mõneks ajaks tõusis orbiidile ka seitsmekümendate vaimus muusikat loonud Spock’s Beard USAst.

Space-rocki võimalusi avardas möödunud kümnendil Ozric Tentacles, *zeuhl*’is kerkisid esile Jaapani koolkonna kollektiivid Happy Family, Koenjihyakkei ja Ruins. Üks päikeselisemaid tõusva päikese maa muusikalisi seltsinguid oli tänaseks kadunud Tipographica, kelle muhedalt absurdi-lembeses ja kontrastiderohkes muusikas sisaldus suur annus avangardrocki, jazzi, *zeuhl*’i ja zappalikke krutskeid.

Tuleviku võimalused

Tänapäeval järjest marginaalsemalt tegutsev peavoolu-lähedane proge on paljuski vari endisest. Tehniliselt sageli laimatu, on muusikas kaduma läinud parimate päevade mahlakus, inimesekesksus ja sisetihedus. Käevangus kaasajaga kipub kunstilises aspektis valitsema kunstlikkus ja tunnetuslikkus pooles leigus. Ridamisi toimunud progesauruste kontide väljakavamised on enamasti jäänud põgusaks ja sisaldanud moodsaid trende matkides vähe uut või huvitavat. Kas proge senisel kujul tasapisi vindudes kaob või reinkarneerub mõnes uues stiilide sünteesis uute parameetrite, kõrvalvoolude ja uue nimega, näitab lähim aastakümme. Progele iseloomulikku avatuse, uuenduse ja vabameelsuse elujõudu arvestades jääb alati õhku võimalus, et sünnijärgse jüngrite põlvkonna hääbumisel suudetakse võita piisavalt uusi kuulajaid, samas põhimõtetest ja sildistusest taganemata. Kompromissidest pole üha horisontaalsemas ja süvakultuuritumas maailmas siiski pääsu. Kindlasti ei kao progressiivsus mitteakadeemilisest muusikast, kuid mida tuleviku rahvus- ja kultuuripiirideta sulatuskatlas selle all mõeldakse, on vaevalt küsimus.

Tänapäeval kohtab innovatiivsust ja värskest peamiselt RIO ning mingil määral ka *zeuhl*’i ja

jazz-rock-fusion’i kategoorias, samuti üha kirjumates uustulnukates, keda on raske ja mõttetu lahterdada. Veel elavatest legendidest on lootustandva doonorluse läbinud Magma, Univers Zero ja viimase rockilikuma kõlaga noorem vend Present. Üha tehnilisema lähenemisega uusklassikale hoiudavad seniilsusest Art Zoyd ning Etron Fou Leloublanist välja kasvanud Volapük. Homse poole piiluvates kollektiivides jätkavad osalemist viljaka soolokarjääriga Chris Cutler ja Fred Frith. Viimaste aastakümnete RIO klassikute hulka tõusid teiste seas keevaline, King Crimsonist mõjutatud Akineton Retard Tšiilist, kalbe Miriodor Kanadast, delikaatne Thinking Plague ja üdini ameerikalik 5uu’s USAst. Päris värsketest tulijatest sisendavad usku itaallaste eksperimentaalse ja liminaalse muusika *label*’i AltrOck kasvandikud, uusklassikaline Yugen ja jazzilikum Accordo Dei Contrari Itaaliast ning ülimalt kammerlik Rational Diet Valgevenest.

RIO ja proge-folgi vahel kõiguvad soomlaste selle sajandi innovatiivsemad kollektiivid Uzva ja Alamaailman Vasarat ning oma stiili *urban chamber music*’iks nimetav Cro Magnon Belgias. Ehedalt sildistamatuna kütkestavad hüpnootiliste improvisatsioonidega Fragile ja nägemuslikkust sundimatusega siduvaid improviseerimisi

harrastav Tunnetusüksus Eestist. Lähedasel lainepekkusel, kuid stabiilsemalt ja viljakamalt liigub meditatiivsusest kaoseni küündiva helikeelega ülispontaanne Supersilent Norrast.

Progressiivses jazz-rockis on intrigeerivamad itaallaste instrumentaalne Duty Free Area ja ladinakeelse vokaaliga Deus Ex Machina, katalaanide vaskpillidega retrolik Planeta Imaginario ning belglaste tuline Zappa-mõjutustega The Wrong Object.

Väsimatu “purpurkuningas” Robert Fripp jätkab lummavate *soundscapes*’i projektidega ja on ellu kutsunud mitu King Crimsoni reinkarnatsiooni. Mullu autasustas Eesti Vabariik teda maailma kultuuri- piire avardava muusikalise mõtlemise eest Maarjamaa Risti IV klassi teenetemärgiga. Robert Frippi sõnade kohaselt on muusika “vein, mis täidab vaikuse karika”. Jääb üle vaid loota, et homse päeva karikahoidjad veini veega ei lahjenda.

Ausammus muusikule – Robert Sobocinski skulptuur Czeslav Niemenist.

FOTOD INTERNETIST

Arnalta (Rickard Söderberg) ja Poppea (Ingela Bohlin).

Rootslaste ajamasin Drottningholmis

MARJU RIISIKAMP

klavessinist, organist

31. juulil 2009 Drottningholmi ooperiteatris (Slottsteater) Claudio Monteverdi ooper "Poppea kroonimine". Lavastaja: Johanna Garpe. Drottningholmi teatri orkester, dirigent ja kunstiline juht Mark Tatlow (Inglismaa).

Praegune Rootsi kuningakoja suvereesidents, Drottningholmi lossikompleks moodustab oma pargi, purskkaevude, skulptuuride ja paviljonidega kauni arhitektuuriansambli. Eriti elamuslik on Drottningholmile läheneda vett mööda, maaliline vaatepilt taamal heiaistuva lossiga kujuneb kogu ooperiõhtu proloogiks. *Slow down*'i efekt aitab külastajal teha retke ajalukku ning usaldada end tõhusa ajamasina hoolde.

Esimesed teated lossiteatrist pärinevad 1762. aastast, mil kuninganna Lovisa Ulrika nimepäeval toimus etendus, mis lõppes suure põlenguga. Uue hoone ehita-

misega arhitekt Carl Fredrik Adelcranzi juhtimisel alustati kohe ning 1766. aastaks oligi uus maja valmis. Teatri välisilme ja interjööri on üsna askeetlikud. Siin puudub ilutsev rokokoo, kuld ja pompöössus ning kui silm märkabki hinnalisest materjalist dekoorielemente, nagu marmorist konsoolid või punane sameteesriie, siis lähemal vaatlusel selgub, et tegemist on illusiooniga – kõik on teostatud papjeemašee tehnikas. Päris hämmastav on sisekujundusarhitekti oskus ökonoomsete vahendite abil efekte luua. Kõigest kokku tekib terviklik ruum, kus puudub eraldusjoon publiku ja näitlejate vahel; need kaks on meisterlikult ühte kompositsiooni ühendatud, kus üks on teise peegelpilt. Esmapilgul väike teatrisaal mahutab ometi üle 400 pealtvaataja. Pressiesindajaina koos kolleeg Iren Lillega saali sisenedes leidsime end otsemaid erilises õhkkonnas, mida võiks kirjeldada sõnadega öukondlik ja elitaarne. Küünlavalguse

efekt on siin saavutatud spetsiaalsete teatriteatrite valgustite abil, mistõttu saali hoovav valgus on erilisel soe, lausa mesine.

Põlengutele vaatamata on säilinud viisteist ajaloolist lavapilti, autoriks itaallane Donato Stopani. Kolm kaastöölist muudavad sekundiga taeva põrguks, linna maakohaks, pilvist triumfikaarikuil hõljuvad kohale jumalad. Dekoratsioonide vahetus toimub välkkiirelt, mis õnnestub tänu lavatööliste viimseni sünkroniseeritud tegevusele, ning ühtäkki on sammaste asemel puud või vaade merele. *Deus ex machina* töötab siin laitmatult.

Suveteatri head ja halvad ajad

Kaheksateistkümnendal sajandil oli Drottningholmi põhilisel suveteatrina tegutsenud maja ühtlasi ka omamoodi hotell. Siin oli (ja on praegugi) 24 näitlejate riietusruumi, kus elati kõigi oma asjade, laste ja koertega, ning personali oli ühtekokku 150 teenija ringis. Öukonna kultuurielu oli (on praegugi) kosmopoliitne, siin tegutsesid prantsuse ja rootsi näitlejad, itaalia lauljad, saksa instrumentalistid. Teatri öitseng oli Gustaf III valitsusajal, sajandi teisel poolel, kuid alates 1792. aastast seisis maja sada kaksikümmend aastat tühjalt, kuni 1921. aastal algatas teatriajaloolane Agne Beijer põhjaliku restaureerimise. Järgmisel aastal teater taasavati, n-ö äratati Lumivalgekese unest, ning suviti lavastatakse siin nüüd näidendeid, oopereid ja ballette. Beijer iseloomustab seda unikaalset teatrit sõnadega: "Siinses interjööris on oskuslikult ühendatud artistlik mängulust ja rangeim loogika, välised efektid ja sisukus, aristokraatlik rafineeritus ja ääretu lihtsus ning tänu sellele on sel teed rajav tähtsus kõigi tuleviku teatrite jaoks. Teed rajav tähtsus mitte üksnes oma kunstilise, vaid ka humanistliku sisu poolest."

2009. aasta hooaeg

Rootslaste oskus kultuuripärandit hoida ja elama panna on hämmastav. Sel hooajal, alates 30. maist kuni 23. augustini anti kaheksateist etendust kolme ooperiga: Händeli ooperid "Ariodante" ja "Orlando" (Göttingeni Festspielorchester, New York Baroque Dance Company) ning Monteverdi "Poppea kroonimine". Augusti algul toimus Monteverdile pühendatud rahvusvaheline konverents, korraldajaks Nordic Network For Early Opera. Toimused loen-

gud, diskussioonid, esinesid Skandinaavia ja USA lektorid. Terviklik ja koordineeritud korraldus annab tunnistust suurest soovist hoida inimkonna materiaalsel ja vaimset pärandit.

Monteverdi viimane ooper

Giovanni Francesco Busanello libretolo loodud "Poppea kroonimine" ("L'incoronazione di Poppea") 1643. aastast on Monteverdi viimane ooper, ka viimane tema kolmest n-ö Veneetsia ooperist. Teatavasti on "Orfeo" loodud väikesele ülilukute öukonnale Mantuas. Huvitav on seik, et see esitati kõigepealt Accademia Invaghiti seltskonnale, kuhu kuulusid ainult mehed – poeedid, filosoofid, muusikud, teadlased. Sealne vaimueliit osales väitlustel ja muu hulgas vaieldi ka näiteks selle üle, kas muusika peaks olema teksti teenistuses või hoopis vastupidi. Meelisteemaks oli küsimus, kuidas muusika mõjutab inимtundeid. "Orfeo" müstilise sisu, samuti "Poppeale" eelnenud ooperi "Odysseuse tagasitulek" ("Il ritorno d'Ulisse in patria") moraalipuhutuse asemele on viimases lavateoses astunud pahelisis. "Poppeat" ei etendatud mitte enam väljavalitute ringis, vaid sadu inimesi mahutavas avalikus ooperimajas, kuhu võis pääseda igaüks alates gondoljeerist kuni varaka kunstimetseenini. Tekkinud oli rahvateater.

Faabula ja lavastus

"Poppea" on esimene ajaloolistel sündmustel põhinev ooper, põhisisuks naudinud Rooma impeeriumis ja selle esindajate kriminaalsed teod. Keiser Nero hülgab oma abikaasa Octavia ja heidab ühte alamklassist pärit võimuka kurtisaani Poppeaga. Patu triumf vooruse üle kulmineerub Nero nõuandja ja õpetaja Seneca hukkamisega ning vaataja teadvusse jõuab hirmus tõdemus sellest, kui mõjuvõimas on naiselik sarm riigi valitsemises. Ühelt poolt Nero ja Poppea kirg, teisalt Poppea kunagise armastatu Otho ja keisrinna Octavia kättemaksuhimu lisavad faabulale seismist pinget.

Ometi tundus, et lavastaja oli jätnud tegelaste psühholoogilise külje tagaplaanile, rõhutamaks eeskätt meelelahutuslikkust, võrgutamise väge, peaosaliste sarmi ja seksapiilsust. Arvestades, et Veneetsia vabariigi vabameelsed inimesed võisid sellega rahulduda, mõneti ju õigustab sellist lähene-

mist, kuid samas teame, et Monteverdi oli meister avama inимtunnete kõiki dimensioone. Traagika on sisse kirjutatud näiteks kuulsasse Octavia *lamento*'sse (*Addio, Roma*), samuti ansambli "Non mori, Seneca". Allegoorilisi tegelasi Voorust

ga bass, kes ühena vähestest lavalolijatest valdas varabaroki kaunistust *trillo*'t. Poppea osatäitja sopran Ingela Bohlin oli vokaalselt hea, samas saatusliku naise ambitsioonikust õhkus tema tõlgendusest vähe, kuigi see on ehk rohkem lavastaja sättida.

Nero (Charlotte Hellekant), Amor (Daniel Carlsson), Voorus (Rickard Söderberg) ja Önn (Johan Christensson).

SLOTTSTEATERI PRESSIFOTOD

(Virtü), Önne (La Fortuna) ja Armastust (Amore), kõik naisteks riietatud meeslauljad, on kujutatud oma mõjuvõimu üle vaidlevate humoorikate tegelastena. Voorusel tuleb järgnevate sündmuste jooksul korduvalt minestada ja baleriinikleidis vuntsidega Amor jätkab vembutamist.

Vokaalsolistid

Peaosalist Nerot kehastanud rootsi metso-sopran Charlotte Hellekant mõjus nii näitlejameisterlikkusest kui ka vokaalselt tasemelt oivalisena. Laulja amplua on lai, seal on ruumi ka nüüdismuusikale ja filmiroolidele. Hellekant tegi tõepoolest meespeaosalise kõnnakut ja reaktsioone suurepäraselt matkiva sarmika rolli.

Otho osatäitja, Kaplinnast pärit Christopher Ainslie hääli on küll kauni tämbriga, kuid toon oleks võinud olla rohkem fokuseeritud *stile concitato* lõikudes, mis oleks taganud sugestiivsema selguse. Olen tema esituses kuulnud suurepärase kantileeniga lauldud Händeli aariaid, ja tegelikult ongi ta siiani tegelnud just selle stiiliga. Lars Arvidson Seneca osas on taas väga hea kandva hääle ja laitmatu tehnika-

Continuo-rühm

Dirigent, kontsertmeister ja klavessinist Mark Tatlow on Slottsteateri eesotsas nüüd juba kolmandat, ühtlasi projekti viimast aastat. Kaheteistkümnest muusikust koosnev saaterühm oli heas ansambliises kooskõlas lauljatega. Eriti asendamatu ja eksimatu vaistuga lüli orkestris oli tšellist Mime Yamahiro Brinkman, keda õnnestus kuulata ka päev hiljem kammerkontserdil Riddarsholmeni kirikus koos Susanna Rydeni ja Mark Tatlow'ga. Hea *continuo* on spontaanne koosmusitseerimine lauljatega, kus traditsiooniliselt domineeriv bassiin on antud laulusolistide meelevaldala. *Continuo*-rühm resoneeris ruumis hästi, tulemus oli hämmastavalt kompaktna ja täiuslikus akustilises tasakaalus.

Laulja Elisabeth Söderström on selle unikaalse teatri kõlaresonantsi võrrelnud Stradivariuse viiuliga ning siinkirjutaja nõustub sellega vastuvaidlematult. Kõlamaagiat võimendavad veel muudki tegurid, nagu valgustus, näitlejate kehakeel, luksuslikud kostüümid ja kogu teatrimaja aura.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Otsa kool, Elleri kool – olevik on tegus, tulevik vajab tööd ja visioone

Sel aastal tähistab kolm Eesti suurt muusikaõppeasutust oma 90 aasta juubelit. 1919. aastal, üheksakümmend aastat tagasi asutati Tallinna Kõrgem Muusikakool, millest sai alguse nii praegune Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kui ka praegugi selles ajaloolises hoones Vabaduse väljak 4 asuv Georg Otsa nimeline Tallinna Muusikakool. Samal aastal asutati ka Tartu Kõrgem Muusikakool, mille järjepidevust kannab nüüdseks juba pika aega Tartu Heino Elleri nimeline Muusikakool.

Eesti Muusikaakadeemiasse viis 15. septembrist alates punane vaip. Juubeliüritused algasid mälestustahvli avamise ja rongkäiguga Georg Otsa nimelise Muusikakooli, akadeemia esimese õppehoone juurest. Järgnesid rohked üritused: avatud uste päev “Helisev maja” EMTAs, pressibriifing, duubelplaadi esitus, lahtised tunnid ning elektronmuusika teoste kontsert. 26.–27. septembril olid Akadeemias koos ABAMi, Balti mere äärsete konservatooriumide liidu rektorid ja toimus konverents, ABAMi orkester esines 27. septembril Estonia kontserdisaalis pidulikult juubelikontserdil. Juubelikontserdil kuulutati välja EMTA audoktorid Eugenio Barba, Rein Laul, Virgilijus Noreika, Krzysztof Penderecki, Matti Raekallio ja Jaak Rähesoo ning auliikmed Kuno Areng, Enn Kunila, Olev Oja, Ivika Sillar, Eino Tamberg ja Lea Tormis. Samal päeval süüdati ka küünlad Akadeemia endistele õppejõududele üle Eesti ning peeti vilistlasõhtu.

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli juubelikontserdil esines kooli ühendorkester, kus praegusesse koosseisu lisandus hulgaliselt vilistlasi. Kontserdil kõlas Tormise Avamäng nr 2, Tosca aaria Heli Veskuse esituses, Mozarti Klaverikontsert A-duur KV 488 I osa, solist õpilane Sigrid Vardja, Uno Naissoo Akordionikontsert, solist Aivi Tilk ning Siim Aimla “ISO 9001:2009”. Kontserdi teise poole sisustasid rütmimuusika osakonna õpetajad ja õpilased.

Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli detsembrikuus algavate juubeliürituste suuremateks tähisteks on galakontsert 12. detsembril, juubeliks loodud rockmuusikali “Suur maalitöö” ettekanded, Alo Põldmäe koolile pühendatud uudisteose “Elleri kooli rondo” esiettkanne, rohked kammerkontserdid ning konverents “Muusika meis”.

Järgnevalt kolme õppeasutuse juhtide mõtteid koolide hetkeseisust ning tulevikuvaadetest.

PEEP LASSMANN

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia rektor

Kooli tänapäev

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia tegevusvaldkonnad on viimaste aastate jooksul oluliselt laienenud. Esimene suurem muutus oli osaliselt ingliskeelse programmi alusel tegutseva kultuurikorralduse ma-

gistriõppe loomine, mis on osutunud ootamatult menukaks. Seejärel mõned aastad hiljem tekkis džässmuusika osakond, mis on töötanud väga edukalt Jaak Sooääre juhitud. Hiljuti lisandus meil õpitavate erialade hulka veel pärimusmuusika, kuhu on vastuvõtt iga aastaga suurenenud.

Hästi areneb meie doktoriõpe. EMTAs koolitatakse doktoreid suhteliselt arvukalt.

Rektor Peep Lassmann õnnitleb EMTA värsket auliiget Eino Tambergi.

FOTO VAHUR LÖHMUS

Kuigi riiklikke kohti on vaid kaks, võtame omal riisikol vastu seitse, isegi kaheksa doktorantuuri pürgijat.

Meie üliõpilaskond on aasta-aastalt järjest rahvusvahelisem. Välisüliõpilasi on meil praegu kümme protsenti kogu üliõpilaste arvust. On huvitav tõdeda, et meil õpib küllaltki palju tudengeid romaani maadest – Prantsusmaalt, Hispaaniast, kuid palju vähem lähinaabrite hulgast, Skandinaavia maadest, Venemaalt, Lätist ja Leedust.

Meie üliõpilased kasutavad väga aktiivselt võimalust minna teistesse muusikakõrgkoolidesse vahetusüliõpilaseks. Akadeemial on praegu 84 partnerkooli, kellega toimub üliõpilasvahetus, partnerite arv kasvab iga kuuga, nii et valik on suur. Samasse õppeasutusse minnakse sageli hiljem ka edasi õppima. Need õppurid tulevad enamasti ka pärast õpingute lõpetamist

Eestisse tagasi ja rakendavad õpitu siin ellu. Ka meie õppejõud käivad sagedasti vahetuse korras teiste maade muusikaõppeasutustes õpetamas.

Lisaks tavapärasele õppetööle on Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias toimunud mitmeid olulisi üritusi. Meie sügisfestival on leidnud oma koha Eesti festivalide reas. Akadeemias on toimunud mitmeid suuri rahvusvahelisi konverentse. Nimetaksin neist Euroopa Keelpilliõpetajate Ühingu (ESTA) aastakonverentsi 2006. aastal ja eelmisel aastal toimunud Euroopa Klaveriõpetajate Ühingu (EPTA) konverentsi. Sel aastal viidi läbi suur Euroopa Koolimuusika Assotsiatsiooni (ISME) konverents, kus osalejaid oli lisaks Euroopale veel Ameerikast, Brasiiliast ja mujalt. Septembris toimus EMTA juubeli raames Balti mere äärsete konservatooriumide assotsiatsiooni, ABAMi aastakonverents. Meie majas peeti ka Nordplusi, Põhjamaade kõrgkoolide koostöövõrgustiku konverents.

Koolile on olulised ka rahvusvahelised projektid. Euroopa Komisjoni poolt leidis hiljuti äramärkimist meie "Crossing Borders" kui üks edukamaid koostööprojekte kõrghariduse vallas. Projekti peateemaks on improvisatsioon ning meie poolt keskseteks õppejõududeks Anto Pett ja Jaak Sooäär. Loodan, et sellise projektipõhise koostööga saab edaspidi jätkata uuendatud moel. Huvi selle vastu on pidevalt väga suur.

Õppekorralduses on meil praegu kasutusel veel süsteem 4+1, see tähendab neli aastat bakalaureuseõpet ja üks aasta magistrantuuri, kuid plaanis on minna jaotuse 3+2 juurde. Üheaastane magistriõpe ei ole maailmas eriti atraktiivne. Aastase õppega puudub ka võimalust minna vahetusõpilaseks ning on väga raske ühildada õppekavu teiste muusikakõrgkoolide õppekavadega, kus on käibel kaheaastane magistriõpe. Loomulikult on kolm aastat bakalaureuseõpet jaoks liiga vähe, kuid eelduseks ongi, et peaaegu kõik üliõpilased jätkavad õpinguid magistrantuuris.

Tulevikuvaated

Igale andekale noorele inimesele, kes tunneb endas soovi oma andeid maksimaalselt välja arendada ja kuhugi välja jõuda, on kõige õigem astuda kõigepealt oma kodumaa muusikaülikooli. Hiljem on kõik võimalused lahti, maailma saab näha väga mitmel moel. Võib minna vahetusüliõpila-

seks, osaleda rahvusvahelistes projektides, orkestrites, koorides. Usun, et meilt saab ka väga häid soovitusi selle kohta, kuhu võiks õppima minna. Aga oluline on, et õppima läinud leiaksid tee tagasi Eestisse. Tagasitulek ei pruugi alati lihtne olla, väikeses riigis on ju võimalusi vähem. Kuid Eesti ühiskond areneb ja muutub avatumaks. Töötamisvõimaluste ja töökeskonna loomine peaks aga kindlasti toimuma ühendatud jõududega ning muusikainstitutsioonid peaksid siin tegema pidevat koostööd.

Eesti muusikaharidust tervikuna jälgides on selge, et muutused on vältimatud. Me läheneme kahjuks vääramatult demograafilisele situatsioonile, kus õppima asujate earühm on kaks korda väiksem mõne aasta tagusest. Eesti muusikakultuur on aga viimasel ajal võimsalt, laiahaardeliselt ja mitmekülgsest arenenud. Tahes-tahtmata tunnen muret, kas suudame seda nii võimast kultuurikeskkonda järjest vähenevate jõududega ülal hoida. Praeguses situatsioonis ei tohiks me lasta ühelgi andel kaotsi minna. Arvan, et lahenduseks on koostöö, kuhu on kaasatud nii muusikahariduse algaste, keskaste kui ka kõrgkool. Ma ei välista ka seda, et maakondade suurematesse keskustesse tekib muusikakoolile peale keskaste, kus võiks ka kasutada õpetajatena küllalisõppejõude. Üht-teist on juba algatatud. Küllaltki edukalt on käivitunud ühildatud lõpu- ja sisseastumiseksamid keskaste ja akadeemia vahel. Sel aastal katsetati esimest korda mõnes koolis ka lastemuusikakoolide ja keskaste ühildatud eksamit.

AARNE SALUVEER

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli direktor

Kooli tänapäev

Milline on Otsa kooli nägu? See on muusikat armastav ja sõbralik. Võtame arvesse, et muusik on isikupärane natuur, ja püüame aidata tal selleks kujuneda. Meie kooli lõpetaja kasvab osaks eesti muusikute kogukonnast ja säilitab lugupidava suhtumise oma kooli ja endistesse kaasõpilastesse, hilisematesse kolleegidesse.

Kool on olnud läbi aegade oluline eesti muusikute kasvamise koht. Väga head õpetajad, kes on ka aktiivsed tegevmuusikud, on põhjus, miks meie vilistlaste nimekiri on aukartustäratav ja nende mõju eesti kultuuripildile iga päev tuntav. Neeme Järvi,

Eri Klas, Arvo Pärt, Olav Ehala, Erkki-Sven Tüür, Anne Erm, Heidi Pruuli, Andres Siitan on vaid mõned tuntumad nimed. Aga uued noored teevad juba täna ajalugu.

Kui vaadata äsja toimunud juubelikontserti, siis seda kohtumist oodati, erakordselt palju vilistlasi tuli kokku, paljud neist haarasid kinni võimalusest mängida koos praeguste õpilaste ja õpetajatega sümfooniaorkestris. Viulirühmas oli Mati Kärmas, Ivo Juul tuli Eestimaa teisest servast, et jagada kogemusi ühes puldis I kursuse õpilasega. Kinnitust sai tunne, et omame ühiseid väärtusi ning oleme osa Eesti muusikaelu vereringest, kus meie vilistlased kannavad elutegevuseks vajalikku hapnikku – muusikat – laiali.

Meie kooli üks tugevusi on see, et koos tegutseb nii klassika kui ka rütmimuusika suund.

Seetõttu oli kontserdi kava mitmekülgne. Kõigepealt klassikalised vormid: Torrise Avamäng nr 2, Tosca aaria Heli Veskuse esituses, dirigendiks meie kooli vilistlane maestro Eri Klas. Mozarti Klaverikontserdi A-duur I osas soleeris õpilane Sigrid Vardja, kooli legendaarse õpetaja Uno Naissoo Akordionikontsert, kus solistiks Aivi Tilk, oli kindlasti avastus kuulajatele tema rohkem tuntud loominguga kõrval, dirigent kooli vilistlane ja kooli orkestrit pikka aega edukalt juhatanud Jüri-Ruut Kangur. Siis nüüdismuusika esiettekanne, kooli vilistlase ja praeguse õpetaja Tatjana Kozlova "Suvevihm", dirigendiks Hando Põldmäe, ja Siim Aimla iroonilis-bürokraatlik "ISO 9001:2009" sümfooniaorkestrile, koorile, bigbändile, lugejale ja solistidele autori juhatusel. Kontserdi teine pool jätkas sama tuliselt. Villu Veski, Lauri Sepp, Ivo Lille, Sulev Sommer, Kristjan Mazuršak, Uno Loop, Raul Vaigla, Tanel Ruben Mart Soo, Jaak Sooäär, Helin-Mari Arder, Mare Väljataga, Kaire Vilgats, Dagmar Oja, Tuuli Taul, Liisi Koikson, Maarja Aarma, Anna Kutšinskaja, bigbänd Siim Aimla ja Teet Raigi juhendamisel kütsid publiku meeleolu niivõrd, et saal avaldas esinejatele tunnustust hõisates ja jalgu trampides. Kõik meie kooli võimalused ja vabadused olid siin esindatud.

Käivitasime juubelihooaja juba varakult. Kooli sümfooniaorkestri ja ETV tütarlastekoori ettekandes kõlas laulupeo ajal Tallinnas toimunud Euroopa Koolimuusika Assotsiatsiooni konverentsi avakontserdil

Lembit Orgse jagab oma õpilasele Sigrid Vardjale viimaseid näpunäiteid juubelkontserdi proovis Estonia kontserdisaalis.

FOTO IA REMMEL

Tauno Aintsi uudisteos “Laulja” Hando Runneli tekstile. Kõrgetasemelised välisesinemised on olnud bigbändil – Tallinna päevad Moskva Muusikamajas ja Eesti Vabariigi aastapäevale pühendatud kontserdid Viinis ja Salzburgis Mozarteumis. Koostöös Kadrioru pargiga avasime suvehooaja, osalesime Lillefestivali kontserdiprogrammis ja sügisel koolialguse kontserdil. Üks aasta tippõndmusi on kontsert kus kõikide osakondade parimad mängivad Round Table'i klubi aastastipendiumitele.

Kooli juubeliks valmis CD-plaat salvestustega orkestri *live*-esinemistest. Kontserdisari “Päikeseloojangu kontserdid” Tallinna Laululava ruumes kogub üha enam publikuhuvi, samuti kevadkontsert, mida saab vaadata ka interneti kaudu.

Vajalik kogemus lähiminevikust on ühised sümfooniaorkestri projektid Tallinna Muusikakeskkooliga, nii eesti algupärase kui ka hittmuusikalide lavastused, kontsert “Steinway&Estonia”, kohtumiskontsert pianist Peeter Lauluga, mitmesugused meistrklassid ning konkursid.

Maja vanusest hoolimata on õppetinged siin pidevalt paranenud ja kaasajastamine jätkub. Eelmisel aastal hankisime saali uued kontsertklaverid Steinway ja Estonia, ehitasime ja sisustasime uue bändiklassi. Otsa kooli raamatukogu andmebaas on ühine TMKKga ja annab suure valikuvõimaluse. Väärtustame loovust, loomejuurde valikuvõimalusi, avasime kompositsiooni eriala ja sellest sügisest alates oleme

valmis õpetama väga olulist elukutset – klaverihäälestaja-hooldusmeistri eriala. Uusi võimalusi loov algatus oli laiapõhjalise, kõigi erialade õpilasi kaasava I kursuse koori loomine, milles saadud kogemusega jätkates võivad avarduda ka võimalused tööjõuturul olukorras, kus Eestis on võetud selge suund oratooriumikooriga loomiseks.

Vähe tähtis pole, et kogu koolil on uus katus ja saalil uus põrand, paranenud on valgustus. Töö jätkub. Euroopa Liidu toetusega loodame mõne aasta jooksul osta arvestataval hulgal uusi instrumente, salvestustehnikat ja elektroonikat. See kõik loob õpilastele võimalused enese arendamiseks. Hetkel on oluliseks sam-

muks kooli elektroonilise siseinfobaasi loomine.

Oluline on rahvusvaheline suhtlus nii õpetajate kui ka õpilaste tasemel. Partnerkoolid Soomes, Austrias, Portugalis ja Šotimaal pakuvad erinevate erialade õpilavahetusi Leonardo projekti raames. Juba sel sügisel alustame ka õpetajate vahetusi.

Märkimisväärne uuendus on tasulise õppe võimaluse loomine: oktoobrist alates saab meie koolis õppida paljusid instrumente ja ka muusikateooriat. Selle võimaluse vastu tuntakse elavat huvi, muusika muutub inimestele kättesaadavamaks ja lähedasemaks, tõuseb arusaam kvaliteedist, muusikuteel on rohkem tööd ja muusika oma mitmekesisuses on inimestele lähemal.

Tulevikuvaated

Koostöös Eesti Kontserdiga kõlab detsembris neljas kontserdimajas Raimo Kangro “Saabastega kass” kooli sümfooniaorkestri, ETV tütarlastekooriga ja nimekate solistide esituses Mikk Murdvee taktikepi all. Äratundmisrõõmu ja uut muusikat pakub novembri lõpul etenduv kooli 90-aastast lugu käsitlev muusikalavastus “Otsast alates”.

See Villu Kanguri stsenaariumile kirjutatud lugu Reeda Tootsi lavastuses Nukuteatri laval, muusikajuhina Siim Aimla, paneb omas ajas tegutsema Mihkel Lüdigi, August Topmani, Veljo Tormise, Georg Otsa, muusikaõppur Olav Ehala ja paljud teised, kes on selles majas õpetanud ja õppinud.

Muusikal on Eestis ülisuur roll: targalt

toimides kasvab rahvakultuurist eesti tippkultuur, mis kõnetab maailma. Päeva- poliitilised ja kokkuhoiuotsused ei saa kultuuri- ja hariduspoliitikas olla targad ja jätkusuutlikud. Nii saame ühel hetkel öelda, et õpetasime odavalt ja tulemus kõlab odavana. Hea muusika on igal pool kallis, peame siis seda kalliks oma tegudes ja südames meiega. Täna need probleemid pole lahendatavad ainult ühes haridusastmes. Õnneks on hakatud väärtustama muusikaõpetuse järjepidevust ja otsima toimivat lahendit andekate laste õpetamisele huvikoolis sel viisil, mis suunaks neid muusiku elukutset valima.

Siin on oluline ka piisava hulga valikuvõimaluste ja kogukondade olemasolu. Tihti peale Soomet eeskujuks võttes näeme, kuidas see tugevus luuakse: selgelt omanäolisena töötavad nii pop-jazz konservatoorium, Sibelius-*lukio*, Helsingi konservatoorium ja arvukalt muid riiklikke ja eraõiguslikke muusikakoole. Riiklikku koolitustellimust ei või muusikaerialadel vähendada – muusika on terviklik ökosüsteem ja muusikute kasvamine võtab aega kümneid aastaid. Pigem peame mõningate erialade, nagu oboe, metsasarv, tromboon, õpetamist senisest enam toetama. Vaesed ajad on head mõtlemiseks ja mõistlike plaanide tegemiseks.

Intervjuus “MI-le” küsiti minult, et kui palju võiks Eestis olla muusikaõppureid. Vastasin siis ilma naljata, et natuke üle miljoni. Muusika õppimine on inimõigus, kõik lapsed peaksid saama muusikaõpet. Kui heita pilk näiteks ajalukku – 19. sajandil läksid Cimze seminaris hariduse saanud mehed külakoolidesse õpetajateks ja hakkasid oma ideaale ellu viima. See oli ju ka tollase Euroopa mastaabis midagi erakordset!

Muusikaõpetaja peab olema haritlane – koolis töötasid ka Tubin ja Kangro. Muusikapüramiidi tipp tõuseb, kui lisandub rohkem tarku harrastajaid. Kui olin X noorte laulupeol kunstiline juht, sai paljude muude otsuste kõrval teoks ka mõte tuua lavale üle-eestiline noorte sümfooniaorkestrite mängijatega Eesti muusikakoolidest, ja teame, et see oli hea algatus.

Tuleviku osas esitan endale sellise küsimuse: kui tähistatakse kooli 100 aasta juubelit, siis mis on selleks ajaks paranenud? Mida oleme muutnud paremaks teooriaainete õpetamisel, mida uut oleme loonud? Loodan, et võime olla oluline ühendusliini muusika ja inimeste vahel.

KADRI LEIVATEGIJA,

Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli direktor

Kooli tänapäev

Elleri kool on väga oluline institutsioon Lõuna-Eesti kultuuri- ja hariduselus, kus on koos mitmeid erinevaid õppevorme. Siin töötavad ettevalmistusklassid, kus õpivad koolieelikud, noorteosakonnas on kokku 190 I–IX klasside õpilast ning keskastmes 150 õpilast, lisaks veel EMTA Tartu filiaali 17 üliõpilast.

Hetkel käib koolimaja renoveerimine ja projekteerimisel on koolile juurdeehitus ning lähitulevikus loodame saada ka õpilaskodu.

Oluliste muudatustena on õpetatavate erialade hulka lisandunud rütmimuusika osakond, mis avati 2007. aasta sügisel. Osakond on väga populaarne ja selle erialadele tihe konkurss. Jätkuvalt oleme pööranud põhitähelepanu klassikaliste instrumentide õpetamisele, et vastutada selle järjepidevuse eest nii palju, kui meie väike kool seda teha suudab.

Väga tihedaks on kujunenud kooli kontserdiel, aga ka välissuhtlus sõpruskoolidega, kelleks on Prantsusmaal Pariisi eeslinnas Clamart'is asuv Dutilleux'-nimeline konservatoorium, Soomes Turu konservatoorium ja Espoo Muusikainstituut, Saksamaal Aacheni muusikakool ja Mediņši-nimeline Muusikakool Riias. Meie õpilased käivad juba kümnekond aastat Scheersbergi suurejoonelisel muusikafestivalil, osaledes orkestri- ja kooritöös.

Loomulikult käib kooli igapäevase tegevuse juurde uute instrumentide ja noodimaterjali hankimine ning õppekeskkonna kaasajastamine. Kindlasti on meie jaoks väga tänuväärne, et noored muusikud on saanud kaasaegse hariduse ning võimaluse õppida ka välismaal. Nii on ka Elleri koolis mitmed noored õppejõud juba Euroopa hariduse ja interpreedikogemusega. Õppejõududel on oluliselt avardunud võimalused enesetäienduseks välismaal Leonardo projekti raames. Nii on käidud Saksamaal, Ungaris, Hollandis, Soomes, Prantsusmaal ja mujal.

Kooli kohustuseks on pakkuda õpilastele piisavalt kontserdipraktikat. Kooli 70–80 avalikust kontserdist moodustab olulise osa meie nelja festivali – sügismuusika, jõulumuusika, erinevale muusikastiilile või

“Figaro pulma” lavastus Tartu Ülikooli Ajaloomuuseumis. Vasakult Kadri Tegelman, Maria Kallaste, Simo Breede, Kristel Kurik ja Rasmus Kull.

FOTO ELLERI KOOLI KOGUST

maale pühendatud pidunädalate ja Tulevikumuusikute festival. Kui kaks esimest programmi on eelkõige täidetud õpilaskontsertidega, siis eraldi tahaks tutvustada meie pidunädalaid, mis praeguseks on toimunud juba kaheksal korral. Pidunädalad on pühendatud erinevatele muusikastiilidele ja maadele ning lisaks kontsertidele sisaldavad nad alati ka loenguid, kuhu oleme palunud huvitavaid lektoreid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiast ning mitmetest Eesti ülikoolidest. Viimastel aastatel on pidunädalad olnud rahvusvahelised, koostöös mitmete välissaatkoondade, muuseumidega ning sõpruskoolidega. 2007. aastal Prantsuse pidunädalal oli Tartus näiteks sada väliskülast. Viimane pidunädal oli pühendatud ungari muusikale ja kultuurile ning toimus koostöös Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumiga ja Ungari Instituudiga. Festival Tulevikumuusika pakub noortele võimaluse esineda kooli orkestriga, Eller Sümfoonia ja on kooli õpilastele väga oodatud sündmus.

Läheme optimistlikult kooli juubelpidustustele vastu huvitava kontserdiprogrammi ja paljude kaasahaaravate üritustega.

Tulevikuvaated

Elame praegu muutuste ajal ja minu sooviks on püüda selles üsna rahutus ja natuke kaosesse minevas hetkes siiski jääda taskaakalukaks ja anda õppejõududele või-

malus rahulikult oma tööd teha. Ma arvan, et on oluline säilitada erialaõpet nii suure tundide arvuga kui võimalik, et saaksime õpilasele garanteerida piisavad pillimängu oskused. Me õpime ju kogu elu ja palju saab hiljem juurde õppida, aga instrumendiõpetust ei ole võimalik edasi lükata. Tänapäeval on oluline, et õpilane omandaks laiapõhjalise hariduse ja et tal oleks ka lisaoskusi. Näiteks kontrabassiõpilane võiks lisapillina õppida ka basskitarri, klaveriõpilane orelit ja klavessiini jne.

Sellest aastast alates töötame uute riiklike õppekavade alusel, kus muudatustest suurim on eelkõige see, et meie õppeaeg väheneb ühe aasta võrra. See aga tähendab õppekavade mõningat ümbervaatamist koostöös Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga. On tänuväärne uuendus nii lõpu- kui ka sisseastumiseksameid ühildavad sertifikaateksamid. Tihenenud on meie koostöö Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli ja Tallinna Muusikakeskkooliga.

Oleme Lõuna-Eesti muusikahariduskeskus, meie ümber on üle kahekümne viie muusikakooli. Meie jaoks on oluline olla nende koolidega tihedas kontaktis. Elleri koolis toimuvad regulaarselt koolitused, samuti jälgime koolide õpilaskonda ning oleme alati valmis nõu ja abiga toetama.

Peep Lassmanni, Aarne Saluveeri ja Kadri Leivategijaga vestelnud Ia Rimmel

Muusikapäev andis hea maitsega muusikaruumi

SAKARIAS LEPPIK

muusik ja vaimulik

Tänavune rahvusvahelise muusikapäeva tähistamine tegi rõõmu. Mitte ainult seetõttu, et väarikad inimesed said neile õigusega kuulunud väarikad preemiad. Mitte pelgalt ka seetõttu, et neid oli tulnud tervitama vaat et kogu Eesti kvaliteetmuusika eliit. Pean kiitma ka muusikapäeva televisiooni otseülekannet.

Sattusin Niguliste kontserdisaalis istuma parasjagu ühe kesklöövi samba taha. Seega ei olnud mul mingit võimalust kaelakanguse ärahoidmise huvides ümber samba muuseumi keskele kiigata. Sinna olid Jaanus Rohumaa ja Mae Kivilo asetanud enamiku lavastet kontserdiõhtu tegevusest. Kuna Nigulistes ollakse juba aastaid harjutud istuma ka selg endise altari poole, siis sakraalhoonena täielikult oma tähtsuse minetanud ruumis (sakraalne on vaid see pühitsetud hoone, kus peetakse püsivalt jumalateenistusi) ei seganud see asetus enam ka mõtteid. Külalised istusid kahel pool kontserdisaali keskosa. See olm andis muidugi režissöörile kenasti mängulusti olemasolevaid tehnilisi võimalusi ära kasutada. Vaatasin kogu sündmust üle kesklöövi vastassamba kõrval asuvalt ekraanilt, täpselt nii, nagu televaatajad, ning sain sellega osa nii visuaalsest ruumitervikkusest kui

ka akustilisest naturaalsusest. Pean mainima, et ilmselt esimest korda tundsin teatud selgust: kui muusikapäeva preemiate defileest teha teleülekanne, siis just niimoodi. Nopped Eesti klassikalise ja vastklassikalise muusika paremikust, nende vahele videoklipid preemiasaajatest ja siis preemia üleandmine ise on mu meelest loomuldasa sellisele sündmusele kompaktne ja ülepakumata formaat. Minu asi ei ole arutella selle üle, mis asjaoludel valiti õhtu juhtideks just sellised inimesed. Küll aga pööran edaspidiseks tähelepanu enamale esprii vajadusele, sest õhtu juhid peavad olema nii kiire reaktsiooniga, et spontaanne vestlus preemiasaajaga ei sisaldaks nende poolt mittemidagiütlevaid žeste, arusaamatuid pause, piinlikke püüde mingite eriliste kelmikate sõnamängudega maha saada jne. Ja kas preemiate kätteandmisel on ikka kohustuslik kultuuriministri kõne? See ei sulandunud formaati ja jäi rippuma kui kõhetulepaki teisest ilmast. Hoolimata kaunist sõnadest.

Minu arvates kasutasid nii lavastaja kui ka telerežissöör Niguliste ruumi optimaalseimalt ja respektiga selle kunagi hallidel aegadel kirikuna tegutsenud hoone vastu. Valguskunstniku töö oli tundlik, vajadusel

minimalistlik ning väga täpselt õiget sündmuse atmosfääri loov. Jaanus Rohumaa lavastust, esinejate ning preemiasaajate tulemisi ja minemisi, nende järjekorda ning sidusust õhtu juhtide tekstiga suutis režissöör vormida nauditavaks teleformaadiks. Kiitust saavad ka operaatorid, kelle silm arvestas valgusmuutustega ruumis ja zuumitempod järgisid üsna tabavalt kõlava muusika omi. Ka siis, kui tuli võtta kätteplaane. Gooti ruumi kuvamiseks ja selle õhustiku edasiandmiseks olid hädavajalikud nii kraanakaamera kui ka liikuv kaamera saalis, sest staatiliste kaameratega, ükskõik kui palju neid ka ei oleks, oluaks Niguliste ruumimõõde üpris kasin. Muusika ja selle helid lendlesid ruumis ju kõikjal ja Nigulistes eeskätt taeva poole võlvide alla. Minu eriline soov oleks, et kui tuleval aastal, ja ületulevalgi, muusikapäeva preemiaüritus kuskil mujal ruumis aset leiab ning lavastaja, režissööri ja kunstnike ette sellega vastse väljakutse asetab, et siis oleks taas dünaamiline pilt. Industriaalmaailma märgid: kraana, relsid, üle päade ühest seinast teise jooksev tala peaksid ju ikka kaameraid kandma ja olema selle teenistuses, et televaataja saaks lisaks suurepärasele muusikale nautida ka ruumi tervikuna.

Eesti Muusikanõukogu aastapreemiad

Veljo Tormis – eesti muusika suurkuju, kes on andnud uue hingamise eesti ja sugulasrahvaste pärimusele
Eri Klas – aastakümnete pikkuse väljapaistva dirigenditegevuse eest
Laine Leichter – võimsa tšellistide koolkonna legendaarsele Õpetajale

Eesti Kultuurkapitali aastapreemiad

Raili Sule – pikaajalise silmapaistva tegevuse eest

Mirjam Tally – särava loomingulise aasta eest

Urmas Vulp – Eesti keelpillikultuuri arendamise eest

Ansambel U: – Eesti uue muusika vankri vedamise eest

Tõnis Kõrvits – üldlaulupeo arranzeringute eest

Ain Agan ja Aleksei Saks – muusikakogumiku “Eesti improvisatsioonid” väljaandmise eest

Toomas Rull – silmapaistva tegevuse eest interpreedi, autori ja pedagoogina

Marje Lohuaru – interpreeditegevuse ja muusikaelu edendamise eest

Filmi “Laulutaadi Hümnid” loominguline kollektiiv (Ruth Alaküla, Ülle Õun, Vello Mäeots, Andres Laasik) – Eesti muusikakultuuri jäädvustamise eest

Auhinnatseremoonial esinesid Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester Daniel Reussi juhatusel, Andres Uibo, Jaan Pehk, Ain Agan, Aleksei Saks ja Kirtana Rasa. Õhtut juhtisid Electra ja Timo Steiner. Lavastaja Jaanus Rohumaa, otseülekande režissöör Ülle Õun, produtsent Ruth Alaküla.

Vanemuise sümfooniaorkestri hooaja avakontsert tšellist Indrek Leivategija “vedamisel”

LIINA VAINUMETSA
muusikateadlane

Antonín Dvořáki Tšellokontsert, Johannes Brahmsi Sümfoonia nr 2 ja Valdeko Viru Metsasarvekvartett I osa 18. septembril Vanemuise kontserdisaalis. Vanemuise sümfooniaorkester, Indrek Leivategija (tšello), Mihkel Kütson (dirigent).

Vanemuise sümfooniaorkester alustas tänavust hooaega sümfooniakontserdiga Dvořáki ja Brahmsi loomingust. Kontserdi teise poole põhiteos, Brahmsi Teine sümfoonia ehk “Pastoraal” kõlas orkestri peadirigendi Mihkel Kütsoni taktikepi all soojalt ja kaasahaaravalt. Tundus, et dirigent tõi lavale kaasa pingevaba, joviaalse meeleolu, mis sobis suurepäraselt ja pani elama Brahmsi Alpides kirjutatud, pisut justkui pretensioonitu päikselise muusika. Sümfoonia kolm esimest osa voogasid ja laulsid, kuid neljandas osas oleksin oodanud veidi terasemat ja täpsemat esitust. Mäletan, et sama orkester rabis mind oma erakordselt kaunilt viimistletud kõlavahekordadega mõne aasta eest Toomas Vavilovi juhatusel. Näib, et Kütsoni kui dirigendi tugevaks küljeks on aga mõnusa meeleoluga muusikaline kulgemine.

Noor Indrek Leivategija (s 1986), solist Antonín Dvořáki tšellokontserdis, mängis äärmiselt küpse artistlikkusega. Tema rikkalik tšellokõlade palett ja muusikaline kirglikkus ning läbitunnetatus olid rabavad. Kohati oli tunda kontrasti solisti ja dirigendi muusikuisiksuse vahel: solist vedas kogu teose tunde maailma palehigis, kuid orkester mõjus selle kõrval veidi inertsest, justkui mattklaasi tagant. Niivõrd tundliku solisti esituse kõrvale oleks niisiis sobinud ehk veidi teravam, võib-olla ka nooruslikum dirigendikäsi.

Kontserdi üldist hääd ja lahedat meeleolu täiendas väike üllatus. Nimelt teise osa alguses tõttas lavale Vanemuise teatrijuht Paavo Nõgene, kes läbi mikrofoni kuulutas, et orkestri pillikogu on saanud endale viis uut metsasarve. Ning vahepalaks mängiti üks osa Tartu helilooja Valdeko Viru Metsasarvekvartetist. See omapärane seik ja fakt, et saal oli pilgeni rahvast täis, andsid usku, et Tartu muusikaelu edeneb ja kasvab ikka omasoodu ja jõudsalt.

Tundlik tšellist Indrek Leivategija.
FOTO ERAKOGUST

Kitarrifestival tõi Viljandisse uusi tuuli

IVO HEINLOO

jazzikriitik

Viljandis toimub teist aastat lisaks folgi-, tantsu- ja vanamuusikafestivalile ka kitarrifestival. Sügis tõi koos langevate lehtedega Viljandisse palju huvitavaid pillimehi mitmest maailma nurgast ning kuhjaga muusikalisi maiuspalu.

Viljandi kitarrifestival ei piiritle end ühegi stiiliga ning kitarr on teadupärast universaalne instrument, mis kõlab hästi nii klassikalist, rahva- kui ka jazzmuusikat esitades. Seekordsed peaesinejad Andreas Öberg ja Paul Bollenback kaunistaksid paljude festivalide programmi, ent säravad nimeid ei ole Viljandi festivalil põhilised. Korraldajad rõhutasid mitut puhku, et nende prioriteet on anda noortele muusikuhakalistele võimalus hankida teadmisi vanadelt, vilunud meistritelt. Õpitubade korraldamise ning suure hulga noorte aktiivse kaasamisega pandi nurgakivi järgnevate aastate edule, lootuses, et viljakast huumusest sirguvad elujõulised ja konkurentsivõimelised taimed. Eestist, Lätist ja Soomest pärit muusikatudengid esitlesid töötubade loovas õhustikus küpsenud vilju erilaadsel kontserdil, mis meenus ülesehituselt pigem muusikakonkursi.

Välisesinejaid oli kolmest maailmajaost. Tõelist eksootikat pakkus hiina tütarlaps Lan Weiwei, kes soleeris Jaani kirikus pillil nimega *pipa*, mis on kitarriga kauge ja lauto vähem kauge sugulane. Iga pala oli varustatud solisti asjatundlike kommentaaridega selle kohta, mida tähelepanelik kuulaja saladuslikest helidest välja pidi lugema. Frantsiskaanlaste pühakojade võlvide all, kuhu vihmast ilma trotsivad muusikagurmaanid olid kogunenud, tõlgiti muusika keelde lootustlillede hõljumine veepinnal, lindude lend sügistaevas, terrakotasõdalaste pronksrelvade jäisus ja palju muudki. Habras hiinlanna talitses kapriisset instrumenti sellise elegantsi ja kergusena, et laitmatu dekoori alt ei olnud pingutust üldse näha.

Eelkõige tänu Raul Söödile jõudis Viljandisse tunnustatud USA kitarrist Paul Bollenback. Tõenäoliselt kogu festivali parim kontsert, esirinnas lõppema hakkava aasta muusikaalamuste seas. Suurepäraselt tasakaalustatud ja mitmekesises kavas leidis kõige kõrgemal tasemel nüüdisjazzi, Bollenbacki ja Söödi originaalkompositsioone ning tundeliselt esitatud standardeid. Söödi ja Bollenbacki dialoog oli nii ehe, et jäi mulje, nagu oleksid mehed aastaid koos mänginud. Kas hingesugulus esimesest silmapilgust? Mihkel

Tänavuse kitarrifestivali nimekaim külaline oli Paul Bollenback USAst.

FOTO URMAS VOLMER

Mälgiand, Jürmo Eespere ja lätlasest trummar Kaspars Grigalis teenisid Bollenbackilt vaid kiidusõnu ning olid ameeriklase sõnade kohaselt n-ö New Yorgi tasemel.

Dynamite Vikings lustis oma kontserdil nii, et löökpillimängija pulgad ja taldrikud lendasid sõna otseses mõttes nelja tuule poole. Viimase albumi "Meaning of the Party" materjali kõrval mängiti ka paar verivärsket, veel nimeta lugu. Loodetavasti saavad needki varsti konserveeritud – huvilisi, kes viikingitelt piki silmi uut albumit ootavad, on kindlasti palju. Dynamite Vikingsit tasub *live's* vaadata. Jabur korralagedus, mille Jaak Sooääre üks rahvusvaheliselt tuntumaid ansambleid kontserdil kerge vaevaga organiseeris, on midagi sellist, mida oleme harjunud nägema vaid Jazzkaart külastanud prantsuse projektides. "Külmadelt" skandinaavlastelt seda ei ootakski. Trummar Karsten Mathieseni etteaste selle kontserdiga aga ei piirdunud. Hüperaktiivne taanlane leidis jaksu, et anda enne viimast kontserti aidaesisel trepil veel spontaanne soloetendus, millega ta lõbus-tas nii kontserdile saabujaid kui ka juhuslikke möödakäijaid.

Isiklikult ootasin palju UMA kontserdilt. Peamiselt seepärast, et seal tegi kaasa Euroopa nüüdismuusika ühe põnevaima ansambli Ronin liige Andi Pupato Šveitsist. Oma arvestustes ma ei eksinud, sest Robert Jürjendali ja Aleksei Saksa projekt meenutas oma kõlapildilt Roninit kohati isegi väga. Elektroonika manipulatsioonid liitusid puhta akustilise heliga, moodustades unikaalse kombinatsiooni, tõelise delikatessi.

Rootslase Andreas Öbergi virtuoossus oli kahtlemata muljetavaldav, ent kontsert mõjus pisut ebaühtlaselt. Öbergi enda kompositsioonid kaldusid *smooth jazz*'i valda ja jäid mõttelagedaks, seevastu standardid, nagu "Work Song", kõlasid väga hästi.

Festivalil avanes võimalus näha mitmeid tuntud muusikuid tavapärasest pisut erinevas rollis. Jalmar Vabarna, kes rohkem tuntud menuansambli Zetod ridadest, näitas Viljandi Guitar Trio koosseisus end lootustandva kitarristina, kelle ampluaas ei ole sugugi vaid rahvamuusika. Ning Andre Maaker, kes on seni teenimatult eesti kitarristide paremiku varju jäänud, andis nukuteatri poolhäämaras saalis kauaks meelde jääva soolokontserdi.

Võimalik, et muusikutele jääb seekordne festival enim meelde just tänu hilisõhtustele jammidele, kus sündis kindlasti nii mõnigi koostööalge. Staarid eesotsas Paul Bollenbackiga pigistasid ka seal endast viimase välja, lustides koos noortega varahommikuni.

Toimus muudki põnevat. Üheteistliikmelises kitarriorkestris vedasid eri maade tudengid õlg õla kõrval vägikaigast keeruliste kompositsioonidega. Ain Agan ja Teemu Viinikainen mängisid lugusid ühiselt albumilt ja tegid seda nauditavalt, kuigi nende kahekõne oli kaunis raskesti jälgitav. Kitarrilaadale tulid kokku kitarrimeistrid ja -parandajad. Ning Erki Pärnoja sai oma auhinakappi ühe tunnustuse lisaks – ta pärjati Tiit Pauluse nimelise noore kitarristi preemiaga, mille väljaandmine on samuti saanud traditsiooniks. "Viljandi kitarrifestival jääb kindlasti elama," lubas eestvedaja Ain Agan. Ajal, mil paljud kultuurisündmused näevad näguripäevi, on seda ütlemata tore kuulda. Viljandi on küll kaugel metropoli tuledes särast, kuid seal asub üks väga oluline institutsioon, nimelt kultuuriakadeemia. Ja see on piisav põhjus, et linn võiks end Eesti muusikaelu tuiksoonel julgelt tunda.

VÄRSKE VAIMUSTUS

PEEP VEEDLA

"Viru folgi" peakorraldaja

Igapäevane kontserdikülastaja ma pole, ka raadiot kuulan vaid autos ja mitte igal sõidul, sest vaikus on sageli parim muusika. Vaikust on kõige mõnusam kuulata rabas, aga sinna satun viimasel ajal harva. Kuna olen rabaga käsikäes üles kasvanud, on rabavaikus mu meeltes õnneks talletunud. Aga lähimineviku ilusaimad kuulmiselamused olen saanud siiski kontsertidelt.

Pärast tänavust "Viru folki" polegi ma tahtnud midagi kuulama minna, festivali huvitavaim elamus oli Käsmu rahvamajas kuulnud Nolens Volensi kontsert. Seda kollektiivi soovitas mulle meie folkmuusika esitähke kujunenud Jalmar Vabarna ning tundub, et teda tasub usaldada. Viljandis teatrit õppivate neidude vokaalesitused olid vapustavad. Üks neist, Maili Metssalu, on seotud ka minu eelmise kuulmiselamusega. Nimelt nägin tema nime "Viljandi folgil" Jaani kirikus esinenud kollektiivi Maa-meel koosseisus ning läksin huvi pärast kuulama. Just nimelt kuulama, sest ega ma kiriku tagumistest ridadest esinejaid eriti näinud. Aga helid, mis minuni jõudsid, olid täiuslikud. Üheksa noort inimest suutsid oma hääled ja pillid niivõrd hästi kokku sulatada, et helipilt oli uskumatult nauditav. Mõtlesin, kes on küll kauni muusika loonud, ning suur oli mu üllatus, kui "Viru folgi" ajal kõnetas mind festivalil vabatahtlikuna ametis olnud Mari Tammar ning tunnistas üles "patu", et tema selle projekti taga peitubki.

Juunikuu suurima kontserdielamuse sain Käsmu rahvamajast, kuhu tuli Maria Listra ning tšellokvartett C-Jami kontserdiga tormi eest pakku pugeda. Esinejate ja publiku ühte sulamine ning koos hingamine oli kordumatu, sellist situatsiooni ei saa ette planeerida.

Eelmise talve kauneim mälestus pärineb Tallinnas Okupatsioonide Muuseumis toimunud Kirtana Rasa kontserdilt. See kooslus on tõeliselt lummas. Toona viibisin nende kontserdil esmakordselt ning loomulikult järgnes kutse ka Käsmus kontsert anda. Augustis esinesid Käsmus ka soomlanna Veera Voima ja tema trio Suo, kelle muusikast vaimustusin üht Soome loodusfilmi vaadates. Filmist endast ei mäleta ma midagi, aga filmi muusika esitajad panin subtiitritest kirja ning nüüd ongi nad ka Käsmus ära kuulatud. Septembris ootan aga noorte nõmmelöökeste lullutamist, sest just nõmmelöökeste laul on minu kõrvadele üks kaunimaid ning septembrikuistel udustel hommikutel on sellel eriline võlu.

Vokaalkunsti kiituseks. *Vocalissimo!*

MARTTI RAIDE

pianist

Monika-Evelin Liivi ja Ralf Taali kammerlikku mõõtu, kuid kaugegtki mitte kammerliku kaaluga lauluõhtu 12. septembril Tallinna raekojas pakkus saalis olnutele äratundmise, et eesti laulukunsti tulevikulootusest on saanud kindel tänane tegija. 2007. aastal Mati Palmi lauluklassis EMTA lõpetanud noor metsosopran on kahe viimase aasta jooksul Londonis Covent Gardeni juhendajate käe all oma meisterlikkust lihvinud ning praeguseks hinnatava tulemuse ja stabiilsuseni jõudnud.

Kui orkestri saatel võis Monika-Evelin Liivi kuulda ka tänavustel Saaremaa ooperipäevadel, siis kammerlaval oli see tema debüüt. Õhtu esimeses pooles kõlas kuus Sergei Rahmaninovi romanssi, mille loomisaeg jääb valdavalt 19. sajandi lõppu. Need vene vaimu peegeldavad meloodiaküllased ja emotsionaalselt avarad vokaalminiatuurid näisid lauljanna hääle ja temperamendiga hästi sobivat. Sümbolse kummaridusena sarja pealkirjale oli kontserdi avalaks valitud Rahmaninovi "Vokaliis". Esimestest nootidest alates haaras Liiv kuulajaid esituse veenvuse ja suure vokaalse kindlusega, tema kõlalt ja tämbrilt rikas hääle kulges ühtlaselt ning ilma näiliste raskusteta. Lauljanna vankumatuks vooruseks on professionaalne häälekool: hea hingamine, hääle valitsemine kõigis registrites, meeldiv täpsus intonatsioonis ja rütmis. Jääb üle loota, et samale tasemele jõuab ka diktsioon, sest kuulnud kontserdil pidi sõna vokaalile tihti löivu maksma. Tundub, et Monika-Evelin Liivi hääle on arenenud ooperi vajadusi silmas pidades ning selle žanriga haakub praegu ka tema tõlgenduslaad. Liivi interpretatsiooni iseloomustavad kindlakäeliselt läbi viidud meloodiakaar, oskus oma häält saali suunata, lavaline intensiivsus ja hea kontsentratsioon. Rah-

Monika-Evelin Liiv – eesti laulukunsti kindel tänane tegija.

FOTO ERAKOGUST

maninovi romansid olid esitatud ülevaatlilikult ja hea tervikutundega, samas ei jätnud palade küllaltki kiired tempod piisavalt aega sügavuti minekuks ja luuleteksti mõtestamiseks, mistõttu valitses laulude karakterites teatav ühehäälsus. Kasuks oleks tulnud ka plastilisem fraasikujundus – nüanss, mis lisab esituse südamlikkust ja loob vahetuma, emotsionaalse kontakti kuulajaga.

Eraldi tuleb rõhutada Ralf Taali rolli Rahmaninovi suurt pianistlikku ja sisulist nõudlikkust evivate romansside esitamisel. Tema tehniline meisterlikkus, lavaline kindlus ja tark musitseerimine andsid väärika lõpptulemuse heaks kahtlemata

kaaluka panuse. Taali tegevus oli ühtaegu toetav ja delikaatne. Ansambli kogenuma partnerina võinuks pianisti muusikaline initsiatiiv mõnikord suuremgi olla.

Kava teist poolt täitis Rahmaninovi kaasaegse Manuel de Falla hispaania rahvamuusikale tuginev vokaaltsükkel "Siete canciones populares españolas" (hispaania rahvalaulud) aastast 1914. Lauludele omane siiras väljenduslaad ja helilooja oskus sünteesida rahvuslikku helikeelt universaalse muusikalise mõtlemisega on teinud need laialdaselt tuntuks ka väljaspool hispaania kultuuriruumi mõju. Liiv leidis selle muusikaga hea kontakti, pani oma häälelise võlu täiel määral maksma ning oli ka tõlgenduses vabam. Esile pääses tema lavaline sarm, hea sisseelamisvõime ning paiguti pead tõstev lõunamaine temperament. Tema interpretatsioon oli vahetu ja kaasakiskuv – kõige krooniks ikka see meeldiv, vaba ja veatult kulgev vokaal.

De Falla laulude klaveripartiid ei astu Rahmaninoviga sarnaselt vokaaliga muusikalisse dialoogi. Klaveri osa on siin pigem kujundada olustikku ja atmosfääri ning selles oli Taal erakordselt veenev. Tema pianism oli täpne, luues elavaid karaktereid; selles leidis hispaanialikku koloriiti ja rütmivõnget, õiges kohas ka paras annus virtuoslikkust.

Raekotta kogunenud siiras tänumeeles publik (lauluõppurite-õpetajate osa oli nende seas miskipärast kaduvväike!) veendus, et Liivi vokaalne potentsiaal on suur ning temas peitub nii vene hinge kui hispaania temperamenti. Ilmselt on selles varasalves aga veel laekaid, mille avanemist jäävad vokaalmuusika sõbrad innukalt ootama. Vahest kuuleme teda järgmisel korral ka mõnda eesti autorit või eelreklamais mainitud ja kavast kõrvale jäänud Richard Straussi loomingut esitamas.

EMTA sügisfestival: nostalgia ja tulevikumuusika

MARIA MÖLDER
muusikateadlane

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kannab tänavu 90. sünnipäeva pitserit ning juubeli puhul lubas ka sügisfestival endale tähendustest tulvil reise minevikku. Teiseks on sügisfestivalist praeguseks kujunenud eelkõige EMTA eri tegevussuundi ühendav sündmus. Muusikal on siin küll oluline osa, kuid tegelasi lisandub sellesse etendusse pidevalt. Nüüdismuusika ja muusikateatri kõrval jätkus tähelepanu ka teatrile ja kultuurikorraldusele. Peale selle edastab EMTA sõnumit, et ka Tallinna Muusikakeskkool on alati olnud ja on ka edaspidi mõtteliselt selle kõrgkooli osa.

Sügisfestivali avakontserdile võis sõita bussiga, kus reisisaatja Ardo Ran Varrese juhtimisel meenutati nostalgiliselt õpinguid muusikakeskkoolis või Kivimäe-aegses konservatooriumis/akadeemias ning sõite kesklinna ja kooli vahet. Bussid nr 18 ja 14 olid ja on teatud vaimsuse kandjad, nähtavasti said seda nüüd bussis tunda ka need, kes pole kunagi Kivimäel õppinud. Nostalgialainel jätkusid ka sündmused Kivimäel. Ardo Ran Varrese fotonäitus pakkus Kivimäel õppinuile võimaluse minna aastaid ajas tagasi, kasutades selleks ühist ruumi ning tuttavaid objekte ja inimesi. Söökla, viiuldaja kuju avamisel naeratav TMKK direktor Jüri Plink, pilliriidulid riidehoius... Näituse hittfoto on ilmselt jäädvustus Jannseni poest 1990. aastate algul – seda vaatavad praegused abiturientid täiesti uskmatu pilguga.

Sügisfestivali avakontsert oli kokku pandud teostest, millest enamik on loodud Kivimäel õppides, ning neid esitasid õpetuste praegused ja endised õpilased ja õpetajad. Nüüd Tallinna Muusikakeskkoolile kuuluv B-majas toimunud kontserdil oli õhkkond üleaugi familiaarne. Justku oleks sattunud suguvõsa kokkutulekule ning paar aktiivsemat sugulast oleks

Duo Farištamo Leis ja Merike Poom EMTA Uue Muusika Ansamblist.

taaskohtumise puhul teistele ette valmistatud kerge *show*-programmi. Kodust õhkkonda toetasid ka viiuldaja Kristjan Hallik ning muusikakeskkooli direktor, helilooja Timo Steiner konferansjeedena, püüdes võimalusel publikuni tuua asjaolusid ettekandele tulevate teoste kohta, mis enamasti olid valitud eesti heliloojate pärandi tundmatumast osast.

Nostalgiaat pakkus kamaluga kontserdi avanud videolõik, milles näidati kunagisi konservatooriumi, praegusi muusikakeskkooli mahakantud valdusi suisa nukras olukorras. Flötist Anna Kelder esitas tarkovskiliku atmosfääriga koridorides ja nurkades Märt-Matis Lille varjamatult tema kompositsiooniõpetaja Lepo Sumera mõjutustega teose “Evolvendo”. Mälestusi äratasid nii katkiste akendega söökla, konservatooriumi garderoobi juures asunud pilliparandus kui ka värvilised ruudud koridori põrandal – nende peal lipati kunagi keksusammuga, et tee söökla ei tunduks nii lõputult pikk.

Kuigi kontserdil oli üksikuid õpilasesitust, kus nootide õppimisest päris muusika juurde polnud jõutud, eksis sekka tööpööst ülimalt süvitsiminevaid tõlgendusi. Eraldi märkimist vääriks vahest Jaan Kapp Raimo Kangro ebaõpilaslikku ängi sisaldava Klaverisüidiga op 1 ja Kersti Sumera õpilane Priidik Purga esitamas Lepo Sumera Ostinato-variatsioon. Mati Kuulbergi mõtlikku, samas harukordselt karakterset muusikat võiks eesti interpreetidelt rohkem kuulda. Üllatuslik avastus oli näiteks Timo Steineri naiivselt õpilaslik Sonaat kahele klaverile, mis oma lustlike modulatsioonidega köidab õpilasi ilmselt väga. Elamusi jätkus veelgi – kas või Toomas Trassi loomingust välja otsitud animaoper “Sprott päikest võtmas”, mille muusika toitis nähtavasti kõigiti sürreaalse te maailmade loojana tuntud režissööri Mati Küti fantaasiat. Ka varajasele Tulevile omane tüürilik liikuvus ning noore Helena Tulve eristumine teistest vooludest olid head meeldetuletused.

EMTA Uue Muusika Ansambli kontsert joonistas välja kolme noorema põlvkonna nüüdismuusikapianisti profiilid. Sissejuhatusesse esitasid Farištamo Leis ja Merike Poom duos õhuliselt, ent suursuguselt Arvo Pärdi paarile noodile toetuva "Hümni suurele linnale". Kontserdi tipphekede hulka kuulusid kahtlemata palad George Crumbi teosest "Zeitgeist", kus neid demonstreerisid tõeliselt orgaanilises koostöös oma üleolekut messiaenlikest atmosfääridest, millele lisandusid laiendatud tehnika ja võimendus. Reene Pehka soovitus esitas karakterilt ühetaolised teosed, Pärdi "Diagrammid" ning Stockhauseni "Klavierstück VII", mis eeldasid ühtaegu mõtteteravust ja erksat sõrme, samuti tundlikku kõrva ülemhelide kuulmiseks. Ansambli juhendaja Taavi Kerikmäe kandis tereminil ette Earle Browne graafilise notatsiooni nurgakivi "December 1952", selle erinevat tõlgendust oli privileeg kuulda mõnepäevase vahega ansambel U: kontserdil. Süstematiseeritud helikogumite suhted olid endiselt paigas, kuid suur plaan muutunud.

Sisukaima elamuse EMTA kompositsiooniüliõpilaste kontserdil pakkus Pärt Uusberg oma koorilauludega, mille ta esitas omaenda kooriga Head Õöd, Vend. Uusberg on viimastel aastatel Voces Musicaleses lauldes täiendanud oma teadmisi ja oskusi nähtavasti kõiges, alates koorijuhtimisest ja hääleseadest kuni häältejuhtimise ja vokaalikasutuseni komponeerimisel. Nii tema "Kyrie" kui ka "Muusika" on küps, peenutsemiseta kaunis koorilooming, millele ei tule milleski teha mõõndusi. Mõni liigutuslaine jõuab hingekeelteni veel minuteid pärast koori lavalt lahkumist.

Oma veenvusega ei jäänud kaugele maha ka Ksenja Zemskaja "Mere põhjas", mis kohati meenutas minimalistlikumat versiooni atonaalse perioodi Skrjabinist – sellele vundamendile olid küll laotud mõned tänapäevasemad ja krutskilised klotsid. Salapärase hispaania helilooja Rodriguez-Caballero impressionistlikult erivärvilist klaveripala "Andante para un amigo" ilmesitasid brutaalised harmooniad ja nüansirikas dünaamika, mille panid elama Farištamo Leisi tundlikud mänguvõtted. Riho Esko Maimetsa laulus "Las ma olen lind" leidis meeldivalt ootamatuid meeoleu- ja tempopöördeid, kuid teos jäi selleks lühikeseks, et taotlusi päris lõpuni välja mängida. Samuti

võis hulganisti põnevaid tämbreid kuulda Maimetsa ansambliteoses "Sprout".

Ümarlaud tõi innovatsioonist kõnelema näiliselt vastandlikud inimesed, kes innovatsiooni alal kokku võttes kenasti üksmeele leidsid ning üksteist täiendasid. EMTA kultuurikorralduse ja humanitaarainete osakonna juhataja Gesa Birnkraut oli moderaatorina võimeline ära kuulama kõige kummalisemaid ja teemakaugemaid ideid, mida külalised ka üksjagu pakkusid. Kineetilise tantsuteatri lavastaja Saša Pepeljajev tutvustas oma innovaatilisi leide interaktiivse animatsiooni vallas, Anto Pett rääkis innovatiivsest meetodist improvisatsiooni õpetamisel. Kui veebidisaini asjatundja Henri Laupmaa lisas hulganisti asjalikke vahemärkusi, siis ümarlaua säravamad mõtted tulid nüüdistantsu määndžerilt, Kanuti Gildi Saali juhilt Priit Raualt – tema ideede peal lasi öieti liugu suurem osa arutelus osalejatest. Raud toonitas, et innovatsioon kasvab välja ebaõnnestumistest, seetõttu on oluline luua (ühiskonnas) katsetamiseks tingimused. Teistest vähem loominguiliselt lähenes innovatsiooniteemale Eesti innovatsiooniaasta juht Urmas Kõiv, kes nähtavasti lootis leida eest vaid muusikuid, kelle hulgast ta ise on ärimaailma läinud, ja seetõttu seltskonda veidi alahindas ning ABC tasemel innovatsioonitarkustest suurt kaugemale ei jõudnud.

Teatris NO99 esietendunud EMTA lavakunstikooli etendus "Margarita ja Meister" oli kogu oma ülevoolava füüsilisuse juures ometi üllatavalt narratiivne lavastus, jutustades Bulgakovi klassikalise loo eelkõige Margarita Nikolajevna seisukohalt. Kuid rääkimata sellest, et "Margarita ja Meister" kompas noorte näitlejate füüsilisi piire, tekkis vahel ka situatsioone, kus nende keha või liikumine rääkis paralleelselt hoopis teist lugu. Aeg-ajalt ilmestasisid etenduse kulgu lavastaja Saša Pepeljajevile omased vormimängud, milles tegelaskujud jaotati mitme näitleja vahel.

Selline korraldus rõhutas üldjuhul olulisi stseene, samas andis noortele näitlejatele võimaluse tunda end ühte ansamblina. Kuigi lavastusel oli juures teatav õpilasteatri mekk, mõjus Pepeljajevi kineetilise teatri meetod tudengitele nähtavasti positiivse raamatuse, tehnilise šokina – on kujuteldamatu, mil määral lavaka üliõpilased meistriga koostööprotsessis tarkusi omandasid.

Pepeljajev on "Meistri ja Margarita" kohandamisel "Margaritaks ja Meistriks" tohutult tuge saanud arvutianimatsiooni rakendamise ühes lavalise tegevusega – Bulgakovi ulmeliste olukordade lahendamise tavapärase raskus on sellega niisiis ületatud. Interaktiivse animatsiooni abil saab vaataja osa nii Berlioz'i trammiõnnetusest kui ka Jeshua kannatustest – viimased meenutavad kompuutriajastu inimesele kõige rohkem liikuvaid GIF-pilte.

EMTA tellitud ooperietendused, Monika Mattieseni "DMeeter" ja Age Hirve "Tuleloitsija" on midagi sellist, mida eesti muusikaüldsus iga päev ei näe ning võib-olla pole harjunudki vastu võtma. Need kaks ooperit on nii vormilt kui ka sisult ülimalt vastandlikud, kuid koos täiendavad teineteist suurepäraselt. Ühelt poolt "DMeetri" ülevoolav efektsus ja lopsakus, mõneti ka minimalism, teisalt "Tuleloitsija" karakteriloomed, teksti ja muusika tasandi erisus. Lavaline maailm on mõlemal juhul nõnda terviklik, et sellesse upub üleni ka mitmendat korda vaadates. Pooleteise aasta pärast võiks need lood ja nende sõnumid jälle üle korrata – uued nüansid oleksid tagatud.

Ardo Ran Varres reisisaatjana Kivimäele festivali avakontserdile viivas bussis.

FOTOD TAAVI KULL

Vaikuse mõju ja võlu Voces Musicalese juubelikontserdil

MAARJA KINDEL
muusikateaduse üliõpilane

Kammerkoor *Voces Musicales* ja Tallinna Sinfonietta 19. septembril Estonia kontserdisaalis. Dirigent: Risto Joost. Solistid: Ene Salumäe (positiivorel), Tõnu Jõesaar (tšello), Andreas Arder (kontrabass), Jaanika Kuusik (sopran), Eve-Lii Valdmets (alt), Indrek Jurtšenko (tenor), Ott Kask (bass) ja Lauri Esko (bass). Kavas: Bach, Mahler, Pärt ja Tulev.

Voces Musicales sai kümneaastaseks ning tegi endale ja kõikidele sõpradele kaks kinki: plaadi Arvo Pärdi muusikaga ning sünnipäevapeo-kontserdi Estonias. Peolaua oli sünnipäevalaps katnud rikkalikult – esitati muusikat erinevatest ajastutest (Bach, Mahler, Pärt, Tulev) – ja peab ütleva, et ta tegi seda väga maitsekalt ja stiililindlikult.

Kontserdi avalugu oli Pärdi “Magnificat”, mille kohatist ebahütlust häälerrühmade tämbrites (vahest sellepärast, et tegemist oli kontserdi esimene lauluga) korvas imeilus kande *piano* ja hingestatutud esitus. **Bachi** motetis “Singet dem Herrn ein neues Lied” on nii palju liine ja kui need kõik kenasti välja laulda, nagu Voces Musicales seda tegi, tekib kõlaefekt, justkui oleks parv sumisevaid mesilasi kokku saanud. Tore oli kuulata seda pidulikku kahe koori muusikat, mida esitati hea liikumise ja energiaga.

Hoopis teist laadi oli **Toivo Tulevi** teose “Valgus, mu valgus” esietekanne, mis kujunes eriliseks elamuseks. Risto Joostile ja Voces Musicalesele pühendatud teoses on kasutatud Tagore, Masingu ja Visnapuu luulereid. “Valgus, mu valgus” pole kindlasti esitajatele just kerge, kuid Voces Musicales sai väga hästi hakkama. Teose

kõlapildi jaoks on päris raske leida sobivaid sõnu või kujundeid... Mitte kogu aeg, aga sageli sarnanes teose kõla klaasikriginaga: nagu oleksid klaasikillud kusagil maas ja keegi astub neile kogemata tasakesi peale ning tekib ilusaim krigin, mida ühed klaasikillud tekitada saavad. See on selline külm ja puhas kõla. Mis puudutab aega, siis Tulevi muusika tekitab ajatuse tunde. Seda

Kümneaastane Voces Musicales nüüdseks juba endise juhi Risto Joostiga (keskel).
FOTO ARVO AUN

muusikat oleks võinud ka tuhat aastat tagasi esitada, see poleks ilmselt kohatuna kõlanud, ja kui seda kuulata praegu, pole seda üldse raske kaugesse tulevikku kujutada. Tulevi muusika tundub meie kiire ja muret täis ajaga võrreldes kui teises dimensioonis/ajas/aegruumis kulgevat. Kui ennast vabaks lasta ja Tulevi muusika kulgemisega kaasa minna, ei ole see tunne üldse võõras ega hirmutav, vaid just kodune nagu meenus kuskilt mälusoppidest, ja korraga avastad, et sa polegi tegelikult nii vana kui su keha,

vaid palju vanem ja kogenum...

Kontserdi esimene pool lõppes **Mahleri** teosega “Ich bin der Welt abhanden gekommen” (“Ma olen maailmale kadunud”), mis esitati suure koosseisuga (laval olid Voces Musicalese praegused ja endised liikmed). Tegemist on väga mõtliku, sissepoole vaatava ja heliloojale isiklikult tähendusliku teosega. Koori esituses nautisin pikki kandvaid liine, sügavat mahlast aldi tämbrit ning **Jaanika Kuusiku** (sopran) puhast, Mahleri peaaegu et inimvõimete piirile kirjutatud kõrges registris soolot. Kui teos lõppes, kandis vaikus peaaegu kaksteist sekundit, sest keegi ei tahtnud seda kohe-kohe käest libisevat erilist kurb-mõtlikku emotsiooni aplausiga kustutada.

Kontserdi teises pooles kanti koos Tallinn Sinfoniettaaga ette **Pärdi** “Te Deum”. Tegemist oli suure õnnestumisega: Risto Joost kujundas väga hea terviku, orkester mängis ilusa kõla ja täpse tunnetusega, solistide ansambel kõlas hästi kokku ning koori esituses tooks välja ühtlast tämbrit. Kuid kõige märkimisväärsemaks kujunes selle ettekande eriline vaimus ja sügavus.

Vahel võrreldakse, ilmselt mõlema suhtes küll veidi ülekohtuselt, Voces Musicalest ja Filharmoonia Kammerkoori ja ka minul tekkis seekord selline võrdlusmoment. Pean ütleva, et mulle meeldis Vocese esitus rohkem. Ei tea, kas see tuleb sellest, et ühtedele on see töö, aga teised musitseerivad oma vabast ajast ja tahtest, kuid midagi, mida võib-olla ei saa ja ei peagi selektama, oli Vocese esituses liigutatavamat. Vahest kujunes see esitus nii sügavaks sellepärast, et tegelikult oli see Vocesel viimane kontsert, mil tema juhiks oli Risto Joost. Teadaolevalt andis Joost koori ja selle juhtimise üle lauljale ja dirigendile Endrik Üksväravale. Joost on põhjendanud seda sammu isikliku vajadusega muusikalisel maastikul edasi liikuda. Seega algab Vocesel uus etapp ning ootan põnevusega, kuidas vanamuusika taustaga Endrik Üksvärav koori edaspidist elu kujundab.

Kokku võttes võiks Voces Musicalese kohta öelda, et koor on oma dirigendi nägu: põhjalikkus, vaimus, töökus, nõudlikkus ja musikaalsus on Vocese tugevad küljed. Palju õnne ja pikka iga, hea Voces Musicales!

Kuulates naudi, meenutades – mõtiskle

VIRVE NORMET
muusikaajakirjanik

Kalle Randalu klaveriõhtu 17. septembril Estonia kontserdisaalis. *Kavas Schuberti Sonaat-fantaasia G-duur, Kangro Süit op 1, Erkki-Sven Tüüri Klaverisonaat ja Schumanni Humoresk B-duur.*

Vahel kipub kontserti kuulates mõte omi radu käima, olgu see siis tingitud interpreediimetlemisest, helivoogude põhjustatud tundelistest seostest või kannatamatusest koorunud rahulolematusest. Iga kord on see midagi erinevat ning igal korral ja igal kuulajal isemoodi.

Armastan Schubertit, tema jumalast antud varaküpsust, mis samas ka noore inimese siirust kannab, ja tean, kui hästi võib Kalle Randalu sellesse maailma sisse elada. Seda elamust ma ootasin. Avalooks just selle teose valimine oli esineja kompliment kuulajale, sest Sonaat-fantaasia oli kontserdi kõige kandvam, kõige tõsisem ja kaunim teos. Ei mingeid “avamänge”!

Kalle Randalu mäng on alati olnud nauditav oma täiusliku, tihti filigraanseks nimetatud tehnilise vabaduse ja sellesama meheliiku, mitte magusa lihtsuse poolest, millega ta käsitab nii Mozarti, Beethoveni kui ka Schuberti helitööd. Sonaat-fantaasia on valminud helilooja surma-aastal. Kuigi seda peetakse pigem lüüriks kui draamaatiliseks, on siin igas lihtsaimaski muusikalises mõttes omalaadne schubertlik nukrus, vastamata jäävad küsimused, taas ja taas hälbimine mälestustesse, mille lüüriksus justkui saatuslikult ja paratamatuse sunnil areneb dramaatiliseks puhanguks. Isegi Menueti trio-osas, mis on kui kaunis

Kalle Randalu andis Estonia kontserdisaalis elamusliku klaveriõhtu.

FOTO KAUPU KIKKAS

mälestus, kõlab alltekstis läbi valusapoolne “oli kord”-tunne. See juhtub Schuberti muusikas ikka ja jälle, isegi elurõõmsalt algav lõpuosa Allegretto areneb peagi traagikani. Veel mõtlesin ma Schubertit, eriti teose esimest osa kuulates, et Kalle Randalul on haruldane oskus nn korduvate nootidega teemasid erilisel tunnetuslikult sisukaks, mõtestatuks mängida. (Meenuagem kas või Sumera “Pala aastast 1981” esitusi!) Sonaat-fantaasia esitus ületas igast aspektist ootusi, oli täiuslik, elamuslik.

Kontserdi teine pool oli kirjum. Meenutades kadunud sõpra Raimo Kangrot tema 60. sünniaasta puhul, oli kavas Süit, mille iga osa kõneles 19-aastase nooruki erilisest energiast ja ideede rikkusest pakatavast muusikunatuurist ja heast instrumentidajust. Üllatavad dissoneerivad kooskõlad, kõrvutamised, toreda vormitundega pisitervikud – tulevase meistri võis siin eksimatult ära tunda! Ilmselt pakkus see vaimukas helitöö Randalule naudingut aastakümneid tagasi (1974. aastal mängis ta seda Moskvas Tšaikovski-nimelisel konkurssil) ja ka praegu.

Tänavu oma 50. aasta juubelit tähistava Erkki-Sven Tüüri Klaverisonaat kõlas esmakordselt 1986. aastal samuti Kalle Randalu esituses. On huvitav ja kummalinegi, kuivõrd “paigas” on juba esimestes oopustes helilooja isiksus. Tüüri seni ainus Klaverisonaat oli praegu lausa üllatuslikult sisukas, kaunis, sügav ja heakõlaline. Pisut võis kombata õpetaja (ja tollase eeskujut?) Lepo Sumera kõlamaailmu. Presto-osa lausa loitsulise sugestiivsuse ja väga hea dramaatilise arendusega kulminatsioon oli

suure tõsidusega ette kantud. Teose teine osa Lento oli selle kontserdipoolse kulminatsioon. Raske, aeglane, sugereeriv, psühholoogilise, mana-toimega teema oli kui sõnum, iga heli nagu märk. Oli tunne, et hiirvaikne saalitais rahvast isegi ei hinganud! Sonaadi lõpu-Allegros oli taas see korduvate nootidega teemaefekt, mida Kalle Randalu imeliselt valdab.

Schumanni “Humoresk” on noore ja armunud mehe helitöö. Ent kui arvatakse, et sakslastel puudub huumorimeel, siis “Humoresk” paraku tõendab seda. Huumorist on asi kaugel. Teos on heitlik, paljude kaunite lüürikslike meloodiatega, aga ka paljude dramaatiliste puhangutega. Helilooja, unustades end klaverimängu, laseb tunnetel müriaadina vohada. Vaid meister, nii instrumenti, Schumanni hingeelu kui ka saksa natuuri üldisemalt mõistev interpreet, suudab selle ulatusliku teose kõitvaks ja tähelepanu teravdavaks tervikuks vormida. Randalu on sellesse kultuurikeskkonda juba mitukümmend aastat sisse elanud. Saalitais kuulajaid, kus hulgaliselt ka pianiste ja klaveriõpetajaid, oli vaimustuses.

PS: Teisalt rõõmustasin, lugedes 25. septembril väga hea pianisti Martti Raide selle kontserdi arvustust Sirbis. Ta oleks nagu paljude kuulajate tunded ja arvamused üles leidnud, pianistina-professionaalina palju rohkemgi veel välja kuulnud, tehnilisest aspektist lahti mõtestanud ning väga-väga hästi sõnadesse pannud. See on mõnus tõdemus, kui oled ka professionaalilt oma pigem tunnetest kui teadmistest kantud arvamustele kinnitust saanud.

Nõmme Muusikakooli kammerorkestri muljeterikas kontserdireis

Nõmme Muusikakooli kammerorkester Jüri-Ruut Kanguri juhatusel viibis 24. juulist 5. augustini kontserdireisil Euroopas, kontserte anti Saksamaal ja Tšehhis, osaleti Provence'i festivalil ning ka maailma ühel vanimal ja mainekaimal, juba kuuekümnendat korda toimival Mentoni festivalil Prantsusmaal.

Orkestri kavas oli tähtsal kohal eesti muusika, kontsertidel kõlas Eugen Kapi süit balletist "Kalevipoeg", Villem Kapi Teise sümfoonia teine osa, Elleri "Orus", Kanguri "Sounds of Heaven" esietekanne, Margo Kõlari süit filmist "Nimed marmortahvil", aga ka Debussy ja Rossini muusikat ning Mozarti Flöödikontsert ja Arbani Fantaisie Brilliante trompetile ja orkestrile jpm. Solistidena olid kaasas vastavalt Nõmme Muusikakooli õpilased Mariell Vain ja Paul Jaakson.

Kontserdireis algas koostöökontserdiga Puchhemi Muusikakooli kammerorkestriga Saksamaal Müncheni lähisel Fürstenfeldbrucki Grasso-gümnaasiumi uhiuues hea akustikaga saalis 26. juulil sõideti Prahasse, kus 27. juulil esineti Püha Martini kirikus. Edasi kulges kontserdireis läbi Viini ja Salzburgi ning seejärel sõideti läbi Šveitsi Prantsusmaa väikelinna Chamonix'sse Euroopa kõrgeima mäe Mont Blanci jalamil. Tõeliseks elamuseks oligi sõit üles mäkke pea nelja kilomeetri kõrgusele, kust avanesid lumuvad vaated lumistele mäetippudele. Chamonix'st sõideti põnevasse ja müstilisse Frigolet' kloostrisse, kus peatuti kaks päeva. Reisi viimastel päevadel osaleti viiendal Provence'i festivalil. Küllastati ka iidseid Provence'i linnu Avignoni ja Aix-en-Provence'i. 2. augustil esineti kohaliku koorifestivali raames La Garde Freinets St. Tropez'i lähisel ja taas saatis kontserti suur menu. Edasi sõideti piki Prantsuse Rivierat Mentoni Nizza lähisel ja seal peatuti kolmeks viimaseks päevaks hubases Jasmini villas. Küllastati ka lähedal asuvaid Monacot ja Nizzat. 3. augustil anti Nizza lähisel Villefrance-sur-Meril Citadeli vabaõhulaval filmimuusikast ja eesti muusikast koosneva kavaga kontsert, mis võeti väga hästi vastu. Orkestri peaesinemine aga toimus Mentoni festivalil, kus esineti kõrvuti selliste maailmakuulsustega nagu Juri Bašmet, Barbara Hendricks, Dmitri Kogan, Vadim Repin, Maxim Šostakovitš, Sergei Naka-riakov jpt. Meie orkestrile oli sel festivalil selliste maailmanimede kõrval osalemine suur au. Orkestri kõrgest tasemest ja väga hästi õnnestunud kontserdist annab tunnistust pea kahe tuhande pealise publiku maruline aplaus ja festivalipoolne tagasikutsumine.

Sellistel lavadel ja tippfestivalidel osalemine oli meie noortele väga vajalik kogemus ja tõeline väljakutse.

Jüri-Ruut Kangur

Nõmme kammerorkester mägede taustal.
FOTO ERAKOGUST

BOG ja **MARTELL** esitlevad:

SUUR OOPERIÕHTU

Georges Bizet **CARMEN**

Otseülekanne LA SCALA ooperiteatri hooaja avaetenduselt

7. detsembril 19.00 Nokia Kontserdimajas
Solaris Keskuses

PILETID MÜÜGIL! www.fbi.ee **PILETILEVI** **TICKETPRO**

Postimees

Raadio 4

EVERGING

TEATRO SCALA

Nokia Kontserdimaja
Nokia Concert Hall

SOLARIS

"Otsast alates"

Eesti Nuku- ja Noorsooteatri noortestuudio ja 90-aastaseks saanud G. Otsa nimelise Tallinna muusikakooli ühiste jõududega luuakse Otsa kooli ajalooost kõnelev lavastus "Otsast alates". Lavastuses mängivad Otsa kooli muusikud, Nukuteatri noortestuudio õpilased ning näitlejad, kes kehastavad noort Gustav Ernesaksa, Veljo Tormist, Olav Ehalat, Neeme Järvit ja teisi tuntud heliloojaid-muusikuid üpilastena. "See on nagu Kevade, aga läbi eri aastakümnete," ütleb lavastaja. Lavastuses kõlab palju muusikat eri zanridest, mis annab ülevaate G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis õpitavast.

Esietendus 26. novembril Eesti Nuku- ja Noorsooteatri väikeses saalis.

NB! Ainult 5 etendust!

Piletid: Piletilevist ja Nukuteatri kassast: 99.- / 110.-

Lavastus: REEDA TOOTS
Libreto: VILLU KANGUR
Kunstnik: URSULA VANAMÖLDER
Muusikajuht: SIIM AIMLA
Liikumisjuht: MÄRT AGU
Video: TAAVET JANSEN

www.otsakool.edu.ee

www.nukuteater.ee

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid novembris

7. november kell 14	Niguliste kirik TMKK noortekoori hingedepäeva kontsert	21. november kell 15	Keskraamatukogu suur saal esinevad MIRJAM KEREMI viiuliõpilased
14. november kell 12	Linnateatri kammersaal esinevad REET RUUBELI kammeransambli- ja klaveriõpilased	21. november kell 16	EMTA kammersaal esinevad EMLi 2009. aasta konkursi "Tõrud ja tammed" eripreemia saajad
14. november kell 12	Keskraamatukogu suur saal esinevad NIINA MURDVEE viiuliõpilased	21. november kell 17	EMTA orelisaal esinevad ANU NAHKURI klaveriõpilased
20. november kell 16	Lastekirjanduse keskus esinevad RAELI FLOREA ja ELO TEPPI viiuliõpilased	22. november kell 12	EMTA orelisaal esinevad MARJU ROOTSI klaveriõpilased
20. november kell 18	EMTA orelisaal esinevad ELL SAVIAUGU ja MARTTI RAIDE klaveriõpilased	22. november kell 12	EMTA kammersaal esinevad MARJA JÜRISSENI, KAI RATASSEPA ja MATI MIKALAI klaveriõpilased
21. november kell 11	EMTA orelisaal esinevad TIJU RANNA ja HEILI VAUS-TAMME kammeransambliõpilased	22. november kell 18	Kadrioru loss esinevad KAIDO VÄLJA (viilul) ja sõbrad
21. november kell 14	EMTA orelisaal esinevad ADA KUUSEOKSA, KATRIN KULDJÄRVE ja ANNE SARRAPI klaveriõpilased	29. november kell 12	EMTA orelisaal esinevad TOOMAS NESTORI viiuliõpilased
21. november kell 14	Lastekirjanduse keskus esinevad TMKK ja Vanalinna Hariduskolleegiumi Muusikakooli klavessiiniõpilased	29. november kell 17	Kalju kirik I advendikontsert – esinevad TMKK koorid ja kammeransamblid
		29. november kell 18	Kadrioru loss esinevad MIKK MURDVEE (viilul) ja REET RUUBEL (klaver)

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia 90.

ERR/EMTA

Kahel heliplaadil on muusikat kahe tunni jagu. Ülesanne anda mingigi ülevaade meie ja rahvusvahelises muusikaelus tooni andnud ja andvatest saavutustest on keeruline. Valikuprintsiipe oleks õige mitmeid, ent praegunegi lahendus on päris põnev.

Valik on loominguksne – on ju helilooming just see osa muusikakultuurist, mis peab elama üle aegade. Siiski tundub, et eestlikult “väikesel künkal” seistes on silmapäri ahtake ja haarab teada-tuntud isikuid. Seega pole pealkiri “EMTA-90” päris adekvaatne. Või on samas seerias tulemas veel kümnendite kaupa tagasi vaatavaid heliplaate?

Kuulates võib tekkida ketserlik soov, et plaat oleks ülesehituselt nagu hea kontsert. Mõtlen lugude sobivust, seda, kuidas nad üksteisele järgnevad. Vaadeldavatest plaadidest on aga eriti teine CD ka kõlamaailmalt kuidagi väga ühtlane, et mitte öelda ühetooniline. Tundub, et koostajad sellele eriti tähelepanu ei pööranud. Ja veel tekkis küsimus – kui plaadiruumi napib ja tahetakse palju esile tuua, oleks olnud õigem ka Jaan Räätsa loominguist valida midagi muud kui kvartett, sest sellele koosseisule on kirjutatud avalugu, Ester Mägi “Eleegia”. Näpukaks võib pidada Mari Vihmandi (s. 1967) nimetatamist komplekti noorimaks heliloojaks – samal leheküljel on Helena Tulve (s. 1972) ja Tõnu Kõrvits (s. 1969). Ent see kõik on “proosa poeesia kõrval”. Valik on pilkupüüdev ja palad eraldi võetuna kaunid, lausa võluvad, väga hästi ka meie väga heade interpretide poolt ette kantud. Iga teost saadab tutvustav tekst (suur tänu Urve Lippusele ja Evi Arujärvele), mis sisaldab ühtlasi helilooja iseloomustust ja teenete loetelu. Valikus ei ole kõige populaarsemad oopused, küll aga põnevamad. Ja selgitused

on vajalikud, sest heliloojad on paraku väga loominguksed ka mitte-eestilike pealkirjade väljamõtlemisel. Tõmmet ida ja seisundimuusika poole ei peegelda ainult tekstid, seda on ka kõrvaga kuulla.

Tahaksin omalt poolt ärgitada plaati kuulama (ja ostma), sest selle kaudu saab toreda ülevaate meie mitme põlvkonna loomingukselise leidlikkusest, andest, eelistustest ja kõlamaailmadest. Eriti nooremate omast. Mägi, Tamberg, Rääts, Pärt ja Sumera on niigi end juba klassikuteks kirjutanud.

VIRVE NORMET muusikaajakirjanik

Agulikass. Agulikass.

Õunaviks ov10

Agulikassi nime taha peituvat tubaduuri näol on tegemist hinnalise lihvimata teemandiga. Ajavahemikul 1985–2009 loodud palad on autor salvestanud alles viimastel aastatel ja laiema publikuni jõuavad need esmakordselt käesoleva valikplaadi kaudu. Vaatamata pikale viivitusele või just selle tõttu näib aeg olevat tema jaoks just nüüd küpseks saanud. Keset üleprodutseeritud popmuusika massi mõjub Agulikassi loomingu kui asfaldipraos kasvav kaunis umbrohutaim. Kui kuulajal lastaks esimesel kokkupuutel Agulikassi muusikaga mõistatada, kellega tegu, võiks ta pakkuda, et see on veidi vintis Jüri Homenja, kes laulab kitarri saatel sõbra kõõgis Erkki Hüva lugusid. Leidlikud laulutekstid, milles peegeldub üksiklase lüüriline maailmanägemus, on enamasti taotluslikult naiivsed ja neist kumab läbi nukrat eneseirooniat. Vaevalt, et Agulikass end üldse muusikuks ja poeediks nimetada lubaks. Plaadi kolmekümne ühest loost ligi kolmandik on saanud Raul Veeberi käe all mõõdukalt kauban-

dukslikku klantsi ja mõned neist paladest hakkavad suure tõenäosusega kõlama tantsupidudelgi. Teades, et Agulikass ise on kindlameelselt tõrjunud kõik ettepanekud avalikkuse ees esineda, on see igati teretulnud väljavaade. Agulikass on väikese muusika suurmees.

LAURI LEIS muusik ja muusikakriitik

Prii lapse ilm. Oleg Pissarenko.

Oleg Pissarenko

Oleg Pissarenko on järjepidevalt, ehkki suuremat kära tegemata välja andnud rea sooloplaate. Käesolev on juba viies album, kus Pissarenko esitleb oma (akustilist) kitarrimängu ja meloodilist omaloomingut. “Prii lapse ilma” eristab varasematest see, et tegemist on kontsertplaadiga, mis salvestatud tänava mais Eesti Raadios. Pissarenko ütleb albumi saatesõnas, et seadis eesmärgiks teha “muusikat oma loomulikkuses ja lihtsuses”. Tõepoolest, kuigi teda on peetud eelkõige jazzmuusikuks, ei pane Pissarenko rõhku jazzis tavalisele vormi ja harmoonia keerukusele, vaid lähtub üsna lihtsakoelisest, staatilisest materjalist. Seda enam on aga peeneid nüansse ansamblikõlas, kitarri (aga ka teiste pillide) soolodes ja muusikalistes meeleoludes. Suures ülekaalus on vaikelu, tüüne atmosfäär, ilus unelmine, mis mõjub oma täiuslikkus tasakaalus lummavalt. Kuna kolmveerand tundi Pissarenko ja kaaslaste seltsis mõjub ühe sujuva tervikuna, poleks ehk tasunud plaadile jätta sõnalisi sekkumisi (“teeme pausi ja sööme pogandit”), mis toovad kuulaja ootamatult argireaalsusse tagasi. See ja vaid üksikud hetked, eelkõige veidi kaootiliselt mõjuv “Nad elavad”, tuletavad meelde, et tegemist on live-esinemisega, mitte hoo-

lega välja mõõdetud studiosalvestusega. Ehkki Pissarenko seljastagust kindlustavad eesti parimad noored jazzmuusikud – Raun Juurikas klahvpillidel, Mihkel Mälgand elektrilisel ja akustilisel bassil ning Ahto Abner trummidel –, on “Prii lapse ilm” jazziplaat vaid mõningate mõõndustega. Hea plaat on ta päris kindlasti.

JOOSEP SANG

Iseendale. Jaan Sööt.

Jaan Sööt

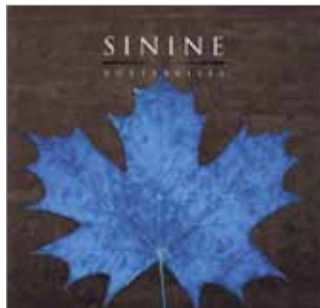
Jaan Sööt on sellel plaadil peaaegu üks, saades vaid episoodiliselt tuge Tarvo Jaaksoo bassilt ning Erkki Sepa ja Karl Laanekase kitarridelt. Album paistabki olevat väga isiklik, tähendusest ja mälestustest-meenutustest laetud – iga laulu juurde kuulub plaadiraamatus leiduv lugu sellest, mil moel mingi pala Söödile tuttavaks, armsaks ja omaseks on saanud. Laule on omi ja võõraid, nii kodumaist leviklassikat, nagu Rein Rannapi “Keegi tulla võib” ja “Ilusa rõõmu laul” ning Arne Oidi “Unustuse jõel”, kui ka sõpradelt inBoiilit ja Kait Tamralt laenatud. On ka viise mujalt maailmast, nagu “Mõtte nukker viis” (originaalis jazzistandard “Dream a Little Dream of Me”), mis on albumi avalaul ning ühtlasi üks terve plaadi kenamaid lugusid.

Nagu ansambli Jäääär äsjane plaat (kus Jaan Sööt ju samuti tegev), on ka “Iseendale” salvestatud lummava looduse keskel Leigo talus. Laulupõimiku atmosfäär on meeldivalt hubane, vahetu ja kultiveerimata. Sööt paneb selget rõhku sõnadele ja sõnumile, mitte hoolikale meloodiate väljamaalimisele. Mõni suurema ulatuse ja keerukamate käändudega viis jääbki välja laulmata, puuduvaid noote asendab Söödi iseloomulik poolkõnelev, pool-hausuv laululaul. Üllatusi ja ootamatusi album ei paku, küll aga meeldivat, intiimset, mõjuvat sisse-

vaadet äsja neljakümne viie aastaseks saanud laulja-kitarristi muusika- ja hingeilma.

JOOSEP SANG

Butterflies. Sinine.

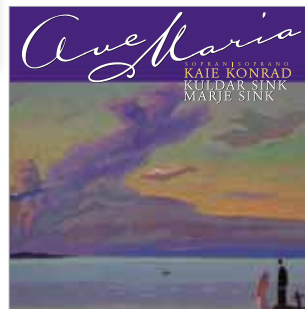
Accession Records

Siiani muusiku ja heliloojana varjus püsinud Mauno Meesit on vorminud oma viimase viie aasta mured-rõõmud arvuti, elus-instrumentide ja sõprade-muusikute abiga kütkestavaks visiooniks, mis toonud nüüd debütandile ka hea lepingu maineka Saksa plaadifirmaga. Önnelik sündmus küll, kuid mitte juhuse. "Butterflies" on kooskõlaline ja teraviklik teos, millel ka see head uut muusikat iseloomustav tunnus, et helikeel dikteerib žanrivõtteid, mitte aga vastupidi. Kõige laiemalt võiks üllitist liigitada popскеemidega flirtivaks tume-elektroonikaks, ent plaadil leidub ka viiteid *metal*'ile, neofolgitsele, maailmamuusikale, klassikalisele minimalismile ja millele kõigele veel. Elus-instrumentid muudavad kõlapildi tõeliselt elavaks ja isikupäraseks, elektroonilised foonid aga loovad kujutlusvõimet stimuleeriva keskkonna, kuhu võib uitama jääda. Orkestreering on võimas ja sugestiivselt karge, vastandeid ühendavalt dialektiline ning liiga läbimõeldud ja kunstipärane, selleks et mahtuda täielikult popmuusika paradigmasse. Oma moodsa sümpaatne on ka julgelt emotsionaalne meesvokaal, mis kõigi paisutuste kiuste mõjub enamasti siiralt. Nii et, palun väga, edulugu missugune ning julgustus kõigile Myspace'i põlvkonna noormuusikutele, kes ei pelga loomevaeva. Kui nüüd veidi ka norida, siis minu meelest kipub vokaali sõnaline osa neil helimaastikel laiuvat tõlgendus- ja tajuruumi liialt kokku suruma. Kas kunstnik hoomab alati oma töö kogutähendust? Romantilise armastuse kurblikele külgedele

le rõhuv, omaenese varjudega heitlevat hinge ülendav eksistentsiaalse pretensiooniga verbaalsus näib olevat liiga pealetungiv muusika avarama sisuga võrreldes. Kuigi muusik ise kahtlemata "mängib sõnumi üle", on just see põhjus, miks ma ei julgeks kinkida seda plaati mõnele melanhoolia all kannatavale sõbrale. Küll aga soovitaksin seda soojalt kõigile röömsatele muusikasõpradele, olgu siis koos roosade prillidega või ilma.

KAUR GARŠNEK

muusikakriitik

Ave Maria. Kaie Konrad.

Baltic Disc AS

Kuldar Singi 67. ja Marje Singi 99. sünniaastapäeva paiku esitles Tunne Kelam Estonia talveaias heliplaati, millel kõlab valik tema venna ja ema loomingust ning mille kaanel on tema isa Peeter Singi akvarell "Mererannal". Plaadi koostas Jüri Kruus, kes on ka Marje Singi laulude helirestauraator. Kui taaskohtumine Kuldar Singi, tolle ühtaegu müstikuks, rahu otsivaks mässajaks, erakuks ja oma põlvkonna üheks eradamaks avangardistiks kutsutu muusikaga võib põlvkonnakaaslastele kirkastada mäluilpile Estonia teatris Mai Murdmaa lavastuses 1990. aastal esietendunud ballett-müsteeriumi "Maarjamaa lunastus" vabaduse ja igavikulisuse otsingutest, siis Marje Singi ekspressiivsed vaimulikud laulud on enamikule meist kindlasti täiesti avastamata maa. Marje Sink on loonud kuus kantaati, umbes tuhat solo-, ansambli- ja koorilaulu ning teisi teoseid. Heliplaadil on kümme Marje Singi laulu, mille sisendulik jutustav või ülistav laad nõuab esitajalt hingelist avatust, et olla valmis äratundmiseks, kui "ühel hommikul kaob udu" ("Ühel hommikul")

Heliplaadil kõlab ema ja poja muusika täiendab teineteist, veelgi enam – selgemaks saavad selle teekonna punktiirid, mida mööda maistel ja vaimsetel teedel ekselnud poeg koju jõuab. Heliplaadi kava raamivad Kuldar Singi Ave Maria ja "Meie Isa palve", sisuline kulminatsioon on aga ulatuslik Ave Maria II, mille liigendatud, lakoonilises ja tihedas helikeeles segunevad nii vaimulik, ilmalik, rahvalik ja rahvuslik ning koguni hispaania flamenko, araabia mugaamid ja vanavene mitmehäälsus. Ajas ette vaadates võime ära tunda, kui suurt loomingujõudu on just sellest teosest ammutanud Urmas Sisask. Heliplaadi kolmas peategelane on sopran Kaie Konrad, kelle suure ulatusega draamatiline häääl toob mõjukalt esile nii kammerlaulude kui ka missamuusika sõnumi. Ta tekstitunnetus, jõuline väljendus ja värviküllus on unikaalsed. Kaastegevad on organistid Ene Salumäe ja Viive Mäemets, Eesti Poistekoor Venno Laulu ja Eesti Raadio segakoor Toomas Kapteni juhatusel. Plaadi müügist saadav tulu läheb Kaie Konradi toetuseks.

ENE PILLIROOG

muusikateadlane

Rolf Uusväli.

Oma vaikel visal kombel ning Eesti Raadio ja Kultuurkapitali toel algatas Els Himma kolm aastat tagasi oma venna loomepärandi talletamise CD-plaatidel. Valikuid pole kerge teha, sest ahvatleva lähtematerjali rohkus teeb nõutuks. Tänaaks leiame kaante vahelt (plaadid ongi Andrus Lemberi omapärase kujunduses nagu raamatukesed) esime-

sed kolm helikandjat. Tiraaz pole suur, saadaval on plaadid ainult Pika jala muusikaäris.

Bachi orelimissa (*Klavierübung III*) on salvestatud "Estonia" kontserdisaalis firma Rieger-Kloss pillil 1968. aastal ning restaureeritud Maido Maadiku poolt aastal 2007. Teost mängitakse täies ulatuses harva ja Uusväli valiski kahekümne seitsme osalisest monumentaalsükklist kümme koraalprelüüdi, mida raamivad obligatoorsed Es-duur prelüüd ja fuuga. Organisti "kaasautorlus" seisneb topelttöödeldud viiside valikus. Tegelikult ei vasta originaalgi laialt levinud nimetusele orelimissa, kuna puuduvad mitmed kaanonilised osad, mis aga ei vända esitatava tõsist sakraalset sisu. Originaali kestusega 150 minutit, salvestas Uusväli samal oreil 1986. aastal ning sellest tehti aasta hiljem LP.

Mendelssohn-Bartholdy "Kuus orelistonaati op 65" on salvestatud Vilniuse katedraalis 1982. aastal, helirežissöör ja *mastering* Enn Tomson. Plaadiuhindade žürii (Rostropovitš, Gilels, Oistrakh, Schnittke jt) andis esitusele värvikuse, täiusliku vormi ja stiili eest *grand prix*. Uusväli pidas Mendelssohni polüfooniseerituse ja range vormiloojika põhjal ennemini klassikuks kui romantikuks. Niisugusele äratundmisele jõudis ta siinmail esimesena, tema esitus on aga senini ületamatu nii ilu kui ka draamatilisuse poolest.

Bachi *Orgel-Büchlein* on salvestatud Vilniuse katedraalis 1971. aastal, helirežissööriks Enn Tomson, restaureerijaks Priit Kuulberg (2009). Toomas Trass on öelnud: "Bachile oli protestantlik kirikulaul ammandamatu allikas, millest on välja kasvanud kogu tema looming [...] See teos on otseselt Piibel kõigidele organistidele – niivõrd suur on nende koraalilemärgude vaimne ja muusikaline kaal." Neid eelmänge nimetatakse suurteks väikevormideks. Saja neljakümnest pallast on kogumikku koondatud nelikümmend viis, iseäranis kaunis ja sügav on kahekümne neljas koraal.

CD-de kaastekstid vajavad parandusi. Toimetaja süül on Uusväli sarjas "Eesti orelid" omistatud kaksikümnest seitse LP-d, peab olema kaksikümnest kuus. Orelimissa kahest salvestusest on CD-le kantud 1968., mitte 1986. aasta jäädvustus ning Prelüüd ja fuuga Es-duur ei ole kaks erinevat, vaid terviklik kaheosaline suurvorm.

IVALO RANDALU

muusikateadlane

November

Tallinnas

1. 11 kell 12 Harangozo lasteballett Kocsaki muusikale "Lumivalgeke ja seitse põialpoissi" Rahvusoooper Estonias

1. 11 kell 17 Hingedepäeva kontsert. J. M. Haydni Reekviem: Tallinna Filharmoonikud, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Heli Veskus (sopran), Monika-Evelin Liiv (metsosopran), Oliver Kuusik (tenor), Taimo Toomast (bariton), Andres Mustonen (dirigent) Kaarli kirikus

1. 11 kell 17 Sügisjazz: Mikko Innanen & Innkvisito feat. Fredrik Ljunktivist & Daniel Erdmann (Soome-Rootsi-Saksamaa) Kumu auditooriumis

1. 11 kell 19 Viva oratorium! Heebrea reekviem: Nadia Kurem (sopran), Helen Lokuta (sopran), Taavi Tampuu (bariton), Voces Musicales, Pärnu Linnaorkester, Jüri Alperden ja Endrik Üksvärav (dirigendid) Jaani kirikus *

4. 11 kell 18 Festival "Fiesta de la guitarra 2009": eesti kitarrimuusika Lauluväljaku klaassaalis

4. 11 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoooper Estonias

4. 11 kell 19 Akadeemiline kammermuusika: Ines Maidre (orel) ja Virgo Veldi (saksofon) Niguliste kirikus

5. 11 kell 18 Väikesed interpreetid Keskraamatukogus: Rae Huvialakooli õpilaste kontsert Tallinna Keskraamatukogus

5. 11 kell 19 Verdi ooper "Traviata" Rahvusoooper Estonias

6. 11 kell 16 Festival "Fiesta de la guitarra 2009": Tallinna kitarristid Lauluväljaku klaassaalis

6. 11 kell 19 Kitarriduo Miguel Angel Jiménez – Heiki Mätlik Mederi saalis

6. 11 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusoooper Estonias

6. 11 kell 19 ERSO, Cecilia Zilliacus (viilul, Rootsi) ja Olari Elts (dirigent) Estonia kontserdisaalis

6. 11 kell 21.30 Sügisjazz: Vincent Courtois Quartet (Prantsusmaa) teater NO99 jazzklubis

7. 11 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus

7. 11 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

7. 11 kell 19 Isadepäeva kontsert: Kadri Hunt (laul), Mari Poll (viilul),

Mihkel Poll (klaver), Hүүd & Hүүл, Eesti Raadio laste laulustuudio, mees-ansambel EORP, õhtu juht Margus Saar Estonia kontserdisaalis

7. 11 kell 19 Mozarti ooper "Cosi fan tutte" Rahvusoooper Estonias

7. 11 kell 19 Akadeemiline kammermuusika: Tanel Joamets (klaver) Kadrioru lossis

8. 11 kell 12 Ooperigala lastele (esietendus) Rahvusoooper Estonias

8. 11 kell 15 Anastassia Bredis (kitarr, Venemaa) Mustpeade Maja Olavi saalis *

10. 11 kell 15 Maria Veretenina (sopran), Mati Palm (bass) ja Piia Paemurru (klaver) Estonia kontserdisaalis

10. 11 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoooper Estonias

11. 11 kell 19 Tanel Ruben feat. Kristjan Randalu & Kadri Voorand Rahvusoooper Estonia talveaias

12. 11 kell 19 Tüüri ooper "Wallenberg" Rahvusoooper Estonias

13. 11 kell 19 Tüüri ooper "Wallenberg" Rahvusoooper Estonias

13. 11 kell 19 Mahleri Sümfoonia nr 7: ERSO ja Arvo Volmer (dirigent) Estonia kontserdisaalis

13. 11 kell 21.30 Trio ASK teater NO99 jazzklubis

14. 11 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus

14. 11 kell 17 Meistrite Akadeemia: Pille Lill (sopran) ja Marje Lohuaru (klaver) Vene Kultuurikeskuse väikeses saalis

14. 11 kell 18 Andres Mustonen (viilul) ja Ivo Sillamaa (klaver) raekojas

14. 11 kell 19 Prokofjevi ballett "Romeo ja Julia" Rahvusoooper Estonias

14. 11 kell 19 Salong "Madrid 1895": Kristo Käo (kitarr), Maria Rääk (flamenkotantsija) ja Riho Ridbeck (löökpillid, laul) Mustpeade Majas

15. 11 kell 15 Verdi ooper "Traviata" Rahvusoooper Estonias

15. 11 kell 17 Vokaalansambel Aba Taano (Uganda) Estonia kontserdisaalis

15. 11 kell 18 Cantores Vagantes 20. Concerto d'Amore: Cantores Vagantes, Tallinna Barokkorkester Kadrioru lossis *

16. 11 kell 19 Tõnu Kõrvits – Hүүл,

mis kadus: Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Daniel Reuss (dirigent) Niguliste kirikus

17. 11 kell 19 Holland Music Session esitleb: Aleksandr Sitkovetski (viilul) ja Wu Qian (klaver) Estonia kontserdisaalis

19. 11 kell 18 Kuuba helilooja Leo Brouweri 70. sünnipäevale pühendatud galakontsert Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias

19. 11 kell 19 Verdi ooper "Traviata" Rahvusoooper Estonias

19. 11 kell 21 Sügisjazz: Vaiko Eplik ja Eliit vs. Free Tallinn Trio Rock Cafes

20. 11 kell 19 Loewe' muusikal "Minu veetlev leedi" Rahvusoooper Estonias

20. 11 kell 19 ERSO, Kalle Randalu (klaver) ja Juha Kangas (dirigent, Soome) Estonia kontserdisaalis

20. 11 kell 19 Andres Uibo (orel), Ka Bo Chan (tenor), Tallinna Poistekoor ja Lydia Rahula (dirigent) Niguliste kirikus

20. 11 kell 19.30 Improtest: Weekend Guitar Trio Kanuti gildi saalis

20. 11 kell 21.30 Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ansamblid teater NO99 jazzklubis

21. 11 kell 12 Orelipooltund: Piret Aidulo toomkirikus

21. 11 kell 18 Lembit Orgse (klavikord, klavessin, haamerklaver) Mederi saalis

21. 11 kell 19 Verdi ooper "Maskiball" Rahvusoooper Estonias

21. 11 kell 19 Noorus 50: Pärnu Linnaorkester, segakoor Noorus ja Risto Joost (dirigent) Estonia kontserdisaalis

22. 11 kell 15 Mozarti ooper "Cosi fan tutte" Rahvusoooper Estonias *

22.–29. 11 Festival "TriALogos"

24. 11 kell 18 Väikesed interpreetid Keskraamatukogus: Saue muusikakooli õpilaste kontsert Tallinna Keskraamatukogus

24. 11 kell 19 Põhjaamaade Sümfooniaorkester, Mihkel Poll (klaver) ja Anu Tali (dirigent) Estonia kontserdisaalis

25. 11 kell 15 Noorte Meistrite Akadeemia. Kammermuusika pooltund: EMTA puhkpilliosakonna üliõpilased Tõnu Kalm (klarnet), Heimo Hodanjonok (klarnet) ja Maila Laidna (klaver) Rahvusraamatukogu peanäitusesaalis

25. 11 kell 19 Setu folklooriansambel Kuldatsäuk Rahvusoooper Estonia talveaias

25.–27. 11 Kontserdisari Eesti koolides: Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Mikk Üleoja (dirigent)

26. 11 kell 19 Balletiõhtu (esietendus): U. Scholzi "Teine sümfoonia" Schumanni muusikale, T. Härmi "Pélleas ja Mélisande" Schönbergi muusikale, N. Christe "Enne öö saabumist" Martinü muusikale Rahvusoooper Estonias

26. 11 kell 19 Boris Berезovski (klaver, Venemaa) Estonia kontserdisaalis

27. 11 kell 18 Puškini ball Estonia kontserdisaalis

27. 11 kell 19 Verdi ooper "Maskiball" Rahvusoooper Estonias

27. 11 kell 19 Webberi muusikal "Evita" Nokia kontserdisaalis

27. 11 kell 21.30 Siim Aimla & Ocean's 4 teater NO99 jazzklubis

28. 11 kell 12 Orelipooltund: Kristel Aer toomkirikus

28. 11 kell 12 Ooperigala lastele Rahvusoooper Estonias

28. 11 kell 16 Hortus Musicus Väravatornis

28. 11 kell 18 Liisi Kasenõmm (sopran) ja Veit Wiesler (klaver, Saksamaa) raekojas

28. 11 kell 19 Balletiõhtu Rahvusoooper Estonias

28. 11 kell 19 Webberi muusikal "Evita" Nokia kontserdisaalis

29. 11 kell 12 Ooperigala lastele Rahvusoooper Estonias

29. 11 kell 16 Viva oratorium! Jõuluoootuskontsert: Eesti Kammerkooride Liidu kammerkoorid, Eesti Noorte Brass, Aivar Leštšinski ja Avo Ots (dirigendid) Jaani kirikus

29. 11 kell 17 Advendikontsert. Mendelssohni oratorium "Elias": ERSO, tütarlastekoor Ellerhein, RAM, Florian Boesch (bariton, Austria) ja Martin Haselböck (dirigent, Austria) Estonia kontserdisaalis

Tartus

1. 11 kell 16 Ballett "Kevade" Vane-muise suures majas *

2. 11 kell 19 Hingedepäeva kontsert. J. M. Haydni Reekviem: Tallinna Filharmoonikud, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Heli Veskus (sopran),

Monika-Evelin Liiv (metsosopran), Oliver Kuusik (tenor), Taimo Toomast (bariton) ja Andres Mustonen (dirigent) Jaani kirikus

4. 11 kell 11, 13 "Lotte ja Bruno muusikatund" Vanemuise väikeses majas

5. 11 kell 11, 13, 15 Laste päev "Teeme ise muusikat!" Vanemuise kontserdimajas

5. 11 kell 12, 18 Lastemuusikal "Detektiiv Lotte" Vanemuise suures majas

5. 11 kell 19 Sügisjazz: Vincent Courtois Quartet (Prantsusmaa) Atheena keskuses

6. 11 kell 12 Lastemuusikal "Detektiiv Lotte" Vanemuise suures majas

6. 11 kell 19 Ábrahâmi operett "Savoy ball" Vanemuise suures majas

7. 11 kell 16 Anastassia Bredis (Venemaa) ja Tartu kitarristid Laulupeomuseumis

7. 11 kell 19 Kitarriduo Miguel Angel Jiménez – Heiki Mätlik Vanemuise kontserdimajas

7. 11 kell 19 Tšaikovski ballett "Uinuv kaunitar" Vanemuise suures majas

7. 11 kell 19 Kaunimad hetked su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Vanemuise väikeses majas

8. 11 kell 16 Massenet' ooper "Manon" Vanemuise väikeses majas

*

10. 11 kell 15 Ooperitund "Appi! Ooper!?" Vanemuise suures majas

13. 11 kell 19 Vokaalansambel Aba Taano (Uganda) Vanemuise kontserdimajas

13. 11 kell 19 Styne'i muusikal "Sugar ehk džässis ainult tüdrukud" Vanemuise suures majas

14. 11 kell 18 Cantores Vagantes 20. Concerto d'Amore: Cantores Vagantes ja Tallinna Barokkorkester Tartu Ülikooli aulas

14. 11 kell 19 Ábrahâmi operett "Savoy ball" Vanemuise suures majas

15. 11 kell 16 Tanel Ruben feat. Kristjan Randalu & Kadri Voorand Vanemuise kontserdimajas

15. 11 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas

*

17. 11 kell 19 Tanel Joamets (klaver) Tartu Ülikooli aulas

19. 11 kell 19 Adami ballett "Giselle" Vanemuise suures majas

20. 11 kell 12 "Lotte ja Bruno muusikatund" Vanemuise väikeses majas

21. 11 kell 19 Massenet' ooper "Manon" Vanemuise väikeses majas

22. 11 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas

*

23. 11 kell 19 Põhjamaade Sümfooniaorkester, Mihkel Poll (klaver) ja Anu Tali (dirigent) Vanemuise

kontserdimajas

25. 11 kell 19 Kaunimad hetked su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Vanemuise väikeses majas

27. 11 kell 19 Advendikontsert. Mendelssohni oratoorium "Elias": ERSO, tütarlastekoor Ellerhein, RAM, Florian Boesch (bariton, Austria) ja Martin Haselböck (dirigent, Austria) Vanemuise kontserdimajas

29. 11 kell 16 Kaunimad hetked su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Vanemuise väikeses majas

Pärnus

5. 11 kell 19 Kitarriduo Miguel Angel Jiménez – Heiki Mätlik Pärnu kontserdimajas

8. 11 kell 14 Isadepäeva kontsert: Kadri Hunt (laul), Mari Poll (viul), Mihkel Poll (klaver), Hүүд & Hää, Eesti Raadio laste laulustuudio, meesansambel EORP, õhtu juht Margus Saar Pärnu kontserdimajas

10. 11 kell 19 Tanel Ruben feat. Kristjan Randalu & Kadri Voorand Pärnu kontserdimajas

14. 11 kell 19 Vokaalansambel Aba Taano (Uganda) Pärnu kontserdimajas

18. 11 kell 19 Holland Music Session esitleb: Aleksandr Sitkovetski (viul) ja Wu Qian (klaver) Pärnu kontserdimajas

19. 11 kell 19 Noorus 50: Pärnu Linnaorkester, segakoor Noorus ja Risto Joost (dirigent) Pärnu kontserdimajas

20. 11 kell 18 Sügisulgu 2009: Pärnu linna ja maakonna 10-19aastaste solistide konkursi finaalkontsert Pärnu kontserdimajas

22. 11 kell 12 Sügisulgu 2009: Pärnu linna ja maakonna 3-9aastaste solistide konkursi lõppkontsert Endla teatri Kүүnis

28. 11 kell 19 Advendikontsert. Mendelssohni oratoorium "Elias": ERSO, tütarlastekoor Ellerhein, RAM, Florian Boesch (bariton, Austria) ja Martin Haselböck (dirigent, Austria) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

4. 11 kell 11, 13 Laste päev "Teeme ise muusikat!" Jõhvi kontserdimajas

8. 11 kell 17 Kitarriduo Miguel Angel Jiménez – Heiki Mätlik Jõhvi kontserdimajas

11. 11 kell 19 Vokaalansambel Aba Taano (Uganda) Jõhvi kontserdimajas

14. 11 kell 17 Tanel Ruben feat. Kristjan Randalu & Kadri Voorand Jõhvi kontserdimajas

18. 11 kell 19 Katrin Mandel (klaver, laul), Peeter Rebane (kitarrid), Raul Vaigla (bass) ja Kristjan Priks (löökpillid) Jõhvi kontserdimajas

29. 11 kell 17 Advendikontsert: Vox Clamantis Mihkli kirikus

Viljandis

3. 11 kell 21 Peedu Kass 005: Raul Sõöt (tenorsaksofon), Danel Aljo (tenor- ja sopransaksofon), Eduard Akulin (tromboon), Eno Kollom (trummid) ja Peedu Kass (kontrabass) Viljandi kultuuriakadeemia jazzklubis

5. 11 kell 23 Aidakvaarium vol 6: Bashment Club inna Aidakvaarium. Estonian-reggae-ragga-dub-culture-event! Pärnumuusika Aidas

8. 11 kell 19 Ungarimustlaste ansambel Romengo Pärnumuusika Aidas

10. 11 kell 18 Omakultuuriakadeemia kontsertkohtumine: Celia Roose Pärnumuusika Aidas

11. 11 kell 19 Kaunimad hetked su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Ugala teatris

13. 11 kell 19 Tantsuetendus "Tantsumasin" (esietendus): Trans_Tans, Silver Sepp (lavastaja) Pärnumuusika Aidas

14. 11 kell 19 Tantsuetendus "Tantsumasin": Trans_Tans, Silver Sepp (lavastaja) Pärnumuusika Aidas

17. 11 kell 11 Kitzbergi lasteetendus "Kolm suurt soovi" Pärnumuusika Aidas

17. 11 kell 18 Kinobuss esitleb: "Georg" Pärnumuusika Aidas

19. 11 kell 18 ETV tütarlastekoor ja Arne Saluveer (dirigent) Pauluse kirikus

21. 11 liiri kultuuri päev: dokumentaalfilmid ja ansambel Providence Pärnumuusika Aidas

24. 11 kell 18 Omakultuuriakadeemia loeng: japanoloog Alari Allik Pärnumuusika Aidas

25. 11 kell 18 August Pulsti õpistu seminar Piret Pääri eestvedamisel Pärnumuusika Aidas

28. 11 kell 11 Pärnumuuseum: Silver Sepp, hommikut juhib Annika Mändmaa Pärnumuusika Aidas

28. 11 kell 17 Viva oratorio! Jõuluootuskontsert: Eesti Kammerkooride Liidu kammerkoorid, Eesti Noorte Brass, Aivar Leštšinski ja Avo Ots (dirigendid) Pauluse kirikus

Mujal Eestis

1. 11 kell 18 Kaunimad hetked su elus: Kaunimate Aastate Vennaskond Tamsalu kultuurimajas

4. 11 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Tanel Joamets (klaver) Avinurme kultuurikeskuses

5. 11 kell 17 Sofia Joons, Meelika Hainsoo, Mall Ney ja Robert Jürjendal Jõgeva muusikakoolis

5. 11 kell 18 Akadeemiline kammermuusika: Ines Maidre (orel) ja Virgo

Veldi (saksofon) Rapla kirikus

12. 11 kell 19 Vokaalansambel Aba Taano (Uganda) Suure-Jaani gümnaasiumis

12. 11 kell 19 Hingemuusika: tšellokvartett C-Jam Türi kultuurimajas

13. 11 kell 17 Meistrite Akadeemia: Irina Zahharenkova (klaver) Rakvere rahvamajas

26. 11 kell 18 Hingemuusika: Oksana Sinkova (flööti) ja Lea Leiten (klaver) Häädemeeste muusikakoolis

28. 11 kell 19 Hanna-Liina Võsa (laul) ja Tarmo Eespere (klaver) Palamuse rahvamajas

29. 11 kell 19 Mati Mikalai (klaver), Heli Veskus (laulja), Oliver Kuusik (laulja) ja Marje Lohuaru (klaver) Türi kultuurimaja kammersaalis

Muusikasaated Eesti Televisioonis

5. 11 Muusikadokumentaal. Kolm tenorit. Võimatu unistus (Itaalia, 1992)

7. 11 Gidon Kremer ja Kremerata Baltica (Prantsuse, Saksamaa, 2007)

12. 11 Muusikadokumentaal. Kuu varjukülg. Giacomo Puccini elu (Saksamaa, 2008)

19. 11 Muusikadokumentaal. Max Lorenzi elu ja tema aeg (Saksamaa, 2008)

26. 11 Joonase lähetamine

Andmed on kontrollitud 15. oktoobril. Täpsem info kodulehekülgedel.

NB! Detsembri kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. novembriks aadressil kai.tamm@ema.edu.ee

www.folk.ee

**tantsu-
masin**

**Silver Sepa
kosmofolkloorne tantsulavastus**

Jaak Johanson – tantsija, laulja
 Silver Sepp – tantsija, koreograaf
 Kadri Lepasson – pärimustantsija
 Ele Viskus – kaasaegne tantsija, koreograaf
 Tiit Kikas – elektriviul, elektroonika
 Cätlin Jaago – torupill, parmupill, viled
 Karoliina Kreintaal – viiul
 Yarmo Noormaa – eesti loots, diatooniline loots

13/14 november kell 19.00
Pärimusmuusika Aidas, Viljandis
Pilet eelmüügist 100/ 75, samal päeval 125/100

●●● EestiPäevaleht   **Maaleht**   **EESTI EKSPRESS**

akala.   **ecoprint**   **EESTI RAHALDUSKAPITAL**   **Piletid: PILETILEVI!**

E · R · S · O
 EESTI RIIKLIK SÜMFOONIAORKESTER

NOVEMBER 2009

6. november kell 19
Estonia kontserdisaal
Cecilia Zilliacus (viul, Rootsi)
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Olari Elts

Beethoven – Avamäng ooperile
 “Fidelio”
 Beethoven – Viiulikontsert D-duur
 Brahms – Sümfoonia nr 1 c-moll

13. november kell 19
Estonia kontserdisaal
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Arvo Volmer

Mahler – Sümfoonia nr 7 e-moll

20. november kell 19
Estonia kontserdisaal
Kalle Randalu (klaver)
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester
Dirigent Juha Kangas (Soome)

Mozart – “Kuus saksa tantsu”
 Mozart – Klaverikontsert nr 22 Es-duur
 Beethoven – Sümfoonia nr 8 F-duur

www.erso.ee   Piletid 180.-, 120.- (70.-)

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid novembris

3. november kell 18.00

EMTA kammersaal

“Liederabend”

EDA ZAHHAROVA (metsosopran)

Klaveril Laura Vaikma, Marian Heinmaa, Eda Seppar,
Kristi Kapten

4. november kell 18.00

EMTA kammersaal

Dots Aavo Otsa TROMPETIKLASS

klaveril Meeli Ots

7. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tn 17)

“EMTA trubaduurid Linnamuuseumis”

Dots Heiki Mätliku ja Kristo Käo kitarriüliõpilased Luca
Petracca, Andrea Recinelli, Sara d’Ippolito, Kaarel-Mikk
Parm, Triin Lemba, Siim Kartau, Fan Feng

7. november kell 18.00

EMTA kammersaal

KÜLALISKONTSERT

Villem Peäske (viul)

Teet Järvi (tšello)

Toivo Peäske (klaver)

14. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tn 17)

“EMTA trubaduurid Linnamuuseumis”

Tiina Välja ja Sirje Mõttuse akordioniüliõpilased Aivi
Tilk, Juta Hinnobert, Olga Petuhova, Maarika Kõrve,
Margus Laugesaar, Jekaterina Semenovskaja

15. november kell 18.00

Kadrjoru loss

Doktorikontsert “Concerto d’amore”

REET SUKK (flöödid)

Kaastegevad Alise Juška (barokkviul, viola d’amore),
Taavi-Mats Utt (oboe, plokkflööti), Reinut Tepp
(klavessiin), Elo Tepp, Meelis Orgse (viul), Mall Help
(vioola), Egmont Välja (tšello), Mati Lukk (kontrabass)

17. november kell 18.00

EMTA kammersaal

KÜLALISKONTSERT

Sven Lundestad (kitarr, Norra)

19. november kell 18.00

EMTA kammersaal

LEO BROWER 70

Esinevad EMTA kitarreriala üliõpilased

20. november kell 17.00

EMTA kammersaal

Prof Mati Palmi LAULUKLASS

21. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tn 17)

“EMTA trubaduurid Linnamuuseumis”

Dots Heiki Mätliku ja Kristo Käo kitarriüliõpilased Luca
Petracca, Andrea Recinelli, Sara d’Ippolito, Kaarel-Mikk
Parm, Triin Lemba, Siim Kartau, Hailun Guan

21. november kell 16.00

EMTA kammersaal

“TÕRUDEST TAMMEDENI” esitleb: galakontsert

“VAADE TULEVIKKU”

Eesti Muusikakoolide Liidu regioonide konkursside
eripreemiade laureaadid

27. november kell 18.00

EMTA kammersaal

JUBILATE

Alfred Schnittke 75

28. november kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tn 17)

“EMTA trubaduurid Linnamuuseumis”

Dots Imbi Tarumi klavesiiniüliõpilased Polina Miina,
Heili Kirsimäe, Liidia Ilves, Lauri Honkavirta

28. november kell 18.00

EMTA orelisaal

EMTA Hiina laulutudengite kontsert

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIKADEEMIA

Tallinna Filharmoonia kontserdid

november 2009

12. NOVEMBER 19.00 MUSTPEADE MAJA

VIRTUOOSID

MASSIMO MERCELLI flööt, Itaalia
DARKO BRLEK klarnet, Sloveenia

TALLINNA FILHARMOONIKUD
Dirigent ANDRES MUSTONEN

F. Danzi
Concertante flöödile ja
klarnetile op.41B-duur

C. Ph. E. Bach
Kontsert flöödile d-moll
Wg.22 H. 484/1

F. Mendelssohn
Itaalia sümfoonia

Piletid 60-100 kr

ALTIA
— EESTI —

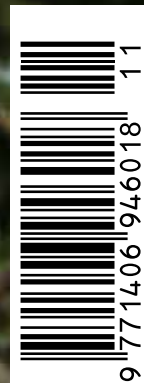
14. NOVEMBER 19.00 MUSTPEADE MAJA

SALONG MADRID 1895

KRISTO KÄO kitarr
MARIA RÄÄK flamenkotantsija
RIHO RIDBECK löökpillid, laul
Stiil LIIVIKA PÖVAT-STRAUS
Video GERD TAMMIST

Koostööpartnerid Pagaripoisid,
stiilifotograaf Sven Tupits

Piletid 275 kr (piletihinnas suupisted ja joogid)

19. NOVEMBER 19.00
VILJANDI PÄRIMUSMUSIKA AIT
20. NOVEMBER 19.00
VANEMUISE TEATRI VÄIKE MAJA, TARTU
22. NOVEMBER 19.00
VENE KULTUURIKESKUS, TALLINN

MODERN FOX 25

Solistid
AIRI ALLVEE
MART SANDER
ARTUR RAIDMETS

Piletid 75-175 kr

28. NOVEMBER 16.00 TALLINNA JAANI KIRIK
29. NOVEMBER 17.00 VILJANDI PAULUSE KIRIK

VIVA ORATORIO!

Jõuluootuskontsert

EESTI KAMMERKOORIDE
LIIDU KAMMERKOORID
EESTI NOORTE BRASS
Dirigendid AIVAR LEŠTŠINSKI, AVO OTS

P. Rips
Jõuluöö (esiettekanne)

J. G. Rheinberger
Missa Es-duur Op 109

Kontsert toimub Mart Saare Hüpassaare
majamuuseumi toetuseks.

Koostöös Eesti Kammerkooride Liiduga
Piletid 40-75 kr

TALLINNA FILHARMOONIA
Tel 669 9940 | www.filharmoonia.ee

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades,
www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com.
Soodustused EMÖL liikmetele, pensionäridele, (ül)jõpilastele.

